

**PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ
DLA GMINY NIEPORĘT
– AKTUALIZACJA NA LATA 2024-2030**

Nieporęt, 2024 r.

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ (PGN) DLA GMINY NIEPORĘT jest dokumentem o charakterze strategicznym, który koncentruje się na podniesieniu efektywności energetycznej, zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji gazów cieplarnianych z obszaru GMINY NIEPORĘT.

Celem PGN jest stworzenie strategicznych kierunków, podjęcie których jest niezbędne dla poprawy stanu powietrza atmosferycznego na terenie GMINY NIEPORĘT oraz wypracowanie mechanizmów do uzyskania korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych z działań służących zmniejszaniu niskiej emisji na terenie Gminy.

W ramach przygotowania PGN wykonana została inwentaryzacja zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych z obszaru GMINY NIEPORĘT oraz przeanalizowane zostały możliwości redukcji zużycia energii wraz z ekonomiczno-ekologiczną oceną efektywności działań. Ustalono także zasady monitorowania i raportowania wyników prowadzonej polityki ekologiczno-energetycznej na terenie GMINY NIEPORĘT.

Aktualizacja Planu, wykonana w okresie grudzień 2023 – czerwiec 2024 ma na celu zdiagnozowanie planowanych inwestycji w GMINIE NIEPORĘT w latach 2024-2030 i określenie ich wpływu na gospodarkę niskoemisyjną w Gminie. W ramach prac przeprowadzono także kontrolną inwentaryzację zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych z obszaru GMINY NIEPORĘT. Inwentaryzacja została przeprowadzona na podstawie danych za rok 2022.

STRUKTURA PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ

STRUKTURA PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ	3
WPROWADZENIE.....	5
W.1. PODSTAWA PRAWNA I FORMALNA PLANU.....	6
W.2. CELE PLANU.....	8
W.3. ZAKRES PLANU	10
W.4. STRESZCZENIE DOKUMENTU	11
1. POLITYKA ENERGETYCZNA NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM, REGIONALNYM I LOKALNYM.....	13
1.2. POLITYKA ENERGETYCZNA NA SZCZEBLU KRAJOWYM.....	14
1.2.1. POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU (PEP2040)	14
1.2.2. KRAJOWY PLAN NA RZECZ ENERGII I KLIMATU NA LATA 2021-2030	16
1.2.3. POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 2030 – STRATEGIA ROZWOJU W OBSZARZE ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ	16
1.2.4. USTAWA Z DNIA 20 LUTEGO 2015 o ODNAWIALNYCH ŹRÓDŁACH ENERGII.....	17
1.2.5. USTAWA Z DNIA 20 MAJA 2016 o EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ	17
1.2.6. STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU TRANSPORTU DO 2030.....	18
1.3. POLITYKA ENERGETYCZNA NA SZCZEBLU REGIONALNYM	18
1.3.1. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2030+	18
1.3.2. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA MAZOWSZA 2021-2027- założenia	19
1.3.3. PLAN ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI MIEJSKIEJ DLA METROPOLII WARSZAWSKIEJ 2030+ (SUMP MW).....	20
1.4. POLITYKA ENERGETYCZNA NA SZCZEBLU LOKALNYM.....	21
1.4.1. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU LEGIONOWSKIEGO NA LATA 2016-2025 wraz z aktualizacją.....	21
1.4.2. STRATEGIA ROZWOJU GMINY NIEPORĘT NA LATA 2022-2030	22
2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY NIEPORĘT.....	23
2.1. POŁOŻENIE GMINY, ŚRODOWISKO NATURALNE I KULTUROWE.....	23
2.2. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE ROZWOJU GMINY	27
2.3. GOSPODARKA GMINY.....	30
2.4. WYPOSAŻENIE GMINY W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ I SPOŁECZNĄ.....	32
2.5. GOSPODARKA MIESZKANIOWA.....	39
2.6. GOSPODARKA ODPADAMI	42
2.7. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	43
2.8. OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO W GMINIE.....	47
2.9. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH ROZWOJU GMINY NIEPORĘT	53
2.10. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH W ZAKRESIE EMISJI DWUTLENKU WĘGLA NA TERENIE GMINY NIEPORĘT	68
3. WYNIKI INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA W GMINIE NIEPORĘT W ROKU BAZOWYM 2013 I W 2022	69
3.1. METODOLOGIA INWENTARYZACJI DLA PGN	69
3.2. BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ WŁASNOŚCI GMINNEJ	71
3.3. MIESZKAŁNICTWO	73
3.4. HANDEL, USŁUGI, PRZEDSIĘBIORSTWA.....	76
3.5. OŚWIELENIE.....	77
3.6. TRANSPORT	78
3.7. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	80
4 CELE, OBSZARY WSPARCIA I ZADANIA PGN.....	82

4.1. CELE PGN	82
4.2. OBSZARY I PRIORYTETY	84
4.3. KORELACJE MIĘDZY PGN A DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	90
4.4. ZADANIA	93
4.5. PLAN FINANSOWY ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ	101
4.6. INTERESARIUSZE ORAZ ZASADY WDRAŻANIA PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ	101
4.7. PRZYGOTOWANIE KONIECZNYCH DOKUMENTÓW ORAZ NARZĘDZI SYSTEMOWYCH PRZEZNACZONYCH DO PROCESU REALIZACJI PGN W GMINIE NIEPORĘT	103
5. MONITOROWANIE I KONTROLA.....	104
6. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	109

WPROWADZENIE

W 2013 r. w Ministerstwie Gospodarki powstała koncepcja przygotowania lokalnych planów gospodarki niskoemisyjnej (PGN), nawiązujących do NPRGN. Ich pomysł oparto na funkcjonującym od 2008 r. europejskim „Porozumieniu burmistrzów”, firmowanym przez Komisję Europejską dobrowolnym zrzeszeniu gmin deklarujących realizację celów unijnej polityki energetyczno-klimatycznej na poziomie lokalnym (realizacja pakietu 3 x 20)¹. Zachodzące zmiany klimatu powodują, że ambitne zamierzenia związane ze zmniejszeniem emisyjności muszą być dalej kontynuowane. Dlatego też, władze GMINY NIEPORĘT w roku 2023 podjęły decyzję o przystąpieniu do aktualizacji planu do roku 2030.

PGN to zatem dokument strategiczny Gminy opisujący kierunki działań zmierzających do osiągnięcia celów pakietu klimatyczno-energetycznego, a w szczególności:

- redukcji emisji gazów cieplarnianych powstających na terenie Gminy;
- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy;
- zwiększenia efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, przedsiębiorstw, budynków zamieszkiwanych przez gospodarstwa domowe oraz transport;
- poprawy jakości powietrza;
- zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii w kierunku zachowań szanujących energię i postaw proekologicznych (działania edukacyjne).

Najważniejsze korzyści wynikające ze sporządzenia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej:

- możliwość uzyskania dofinansowania projektów inwestycyjnych w perspektywie finansowej 2021-2027 i później;
- racjonalniejsze gospodarowanie zużyciem energii i wynikające z tego oszczędności w budżecie Gminy i budżetach poszczególnych gospodarstw domowych;
- poprawa jakości powietrza i bezpośrednio wynikająca z tej zmiany poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz stanu środowiska naturalnego;
- edukacja społeczeństwa;
- pozytywny efekt marketingowy, kreujący Gminę jako odpowiedzialną, świadomie zarządzaną, realizującą pro-środowiskową i rozwojową politykę z myślą o lokalnej społeczności w długoterminowej perspektywie.

¹ <http://misja-emisja.pl/knowledgebase/plany-gospodarki-niskoemisyjnej-cele-zadania/>

W.1. PODSTAWA PRAWNA I FORMALNA PLANU

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY NIEPORĘT NA LATA 2024-2030 został opracowany z uwzględnieniem zaleceń dotyczących struktury Planu Gospodarki Niskoemisyjnej opracowanymi przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które zalecały aby plany zawierały:

1. Streszczenie,
2. Ogólna strategia:
 - Cele strategiczne i szczegółowe,
 - Stan obecny,
 - Identyfikacja obszarów problemowych,
 - Aspekty organizacyjne i finansowe (struktury organizacyjne, zasoby ludzkie, zaangażowane strony, budżet, źródła finansowania inwestycji, środki finansowe na monitoring i ocenę),
3. Wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla,
4. Działania/zadania i środki zaplanowane na cały okres objęty planem:
 - Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania,
 - Krótko/średnioterminowe działania/zadania (opis, podmioty odpowiedzialne za realizację, harmonogram, koszty, wskaźniki)².

Przy opracowaniu PGN uwzględniono związane z tematyką dokumenty strategiczne (na poziomie międzynarodowym, UE, krajowym, regionalnym i lokalnym), polityki, konwencje, przepisy prawne, a także dostępne wytyczne, w tym szczegółowe zalecenia dotyczące struktury PGN.

PGN jest zgodny z następującymi aktami prawnymi:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska;
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska;
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne;
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii;
- Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej;
- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów;
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych;

² Szczegółowe zalecenia dotyczące struktury planu gospodarki niskoemisyjnej, Załącznik nr 9 do Regulaminu Konkursu nr 2/PO IiŚ/ 9.3/2013, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013, Priorytet IX . Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna, <http://pois.nfosigw.gov.pl> s. 3-4.

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko;
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane;
- Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów;
- Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych;
- Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa;
- Dyrektywa o efektywności energetycznej / dyrektywa EED – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2002 z dnia 11 grudnia 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej;
- Dyrektywa o efektywności energetycznej budynków – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/844 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków i dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej;
- Dyrektywa OZE / dyrektywa RED II – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona);
- Poradnik „Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)”;
- Polityka energetyczna Polski do 2040 roku (PEP2040).

Niniejsza dokumentacja została wykonana zgodnie z umową, obowiązującymi przepisami i zasadami wiedzy technicznej.

W.2. CELE PLANU

Celem opracowania PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY NIEPORĘT NA LATA 2024-2030 jest analiza możliwych do realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych i nieinwestycyjnych, których wdrożenie będzie skutkować zmianą dotychczasowej struktury stosowanych nośników energetycznych, a przy tym zmniejszeniem finalnego zużycia energii na terenie Gminy. **KONSEKWENCJĄ PLANOWANYCH DZIAŁAŃ BĘDZIE STOPNIOWE ZMNIEJSZANIE EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH (CO₂) DO ATMOSFERY.**

Potrzeba przygotowania PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY NIEPORĘT NA LATA 2024-2030 wynika ze świadomości władz Gminy co do ważności i znaczenia aktywności Gminy w obszarze redukcji niskiej emisji i szeroko definiowanej ochrony środowiska jako czynników niezbędnych do zapewnienia zrównoważonego rozwoju.

W ramach prac nad Planem wykonano inwentaryzację źródeł niskiej emisji dla Gminy. Głównym elementem inwentaryzacji było przeprowadzenie ankietyzacji. Przeprowadzono 95. ankiet w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych, 2 przedsiębiorstwach oraz 23 jednostkach gminnych i pozostałych budynkach użyteczności publicznej. Inwentaryzacja została przeprowadzona na podstawie danych za 2013 r.

W ramach prac aktualizacyjnych przeprowadzono natomiast kontrolną inwentaryzację zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych z obszaru GMINY NIEPORĘT. Inwentaryzacja została przeprowadzona na podstawie danych za rok 2022.

Główne cele dokumentu skorelowane są z celami określonymi w pakiecie klimatyczno-energetycznym i innymi dokumentami strategicznymi, a w szczególności:

- poprawa stanu jakości powietrza atmosferycznego poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych związanej ze spalaniem paliw na terenie gminy;
- zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym GMINY NIEPORĘT;
- redukcja poziomu zużytej energii finalnej na terenie GMINY NIEPORĘT;
- zmniejszenie kosztów finansowych utrzymania infrastruktury użyteczności publicznej, gospodarstw domowych oraz przedsiębiorstw w zakresie wydatków na energię;
- zwiększenie efektywności energetycznej na terenie GMINY NIEPORĘT;
- zwiększenie świadomości ekologicznej i energetycznej społeczności lokalnej.

Powyższe cele zostaną osiągnięte dzięki realizacji celów operacyjnych:

- identyfikacja obszarów problemowych na terenie GMINY NIEPORĘT;
- rozwój planowania energetycznego w GMINIE NIEPORĘT;
- rozwój systemu zarządzania energią i środowiskiem naturalnym;
- obniżenie poziomu energochłonności gospodarki;
- optymalizację działań związanych z produkcją i wykorzystaniem energii;
- promowanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych;

- inwestycje i wsparcie inwestycji w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej, wykorzystania odnawialnych źródeł energii, termomodernizacji i promocji zachowań proekologicznych;
- podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa z zakresu ochrony środowiska;
- aktywizacja lokalnej społeczności oraz poszczególnych uczestników lokalnego rynku energii w działania ograniczające emisję gazów cieplarnianych.

Należy mieć także na uwadze, że opracowany zaktualizowany PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY NIEPORĘT NA LATA 2024-2030 będzie niezbędnym dokumentem umożliwiającym rozpoczęcie procedury ubiegania się o dofinansowanie działań inwestycyjnych na terenie GMINY NIEPORĘT ze środków pomocowych Unii Europejskiej w obowiązującej perspektywie finansowej na lata 2021-2027.

W.3. ZAKRES PLANU

Przygotowanie planu powinno być poprzedzone szczegółową analizą sytuacji społeczno-gospodarczej i uwarunkowań środowiskowych panujących na terenie GMINY NIEPORĘT.

Dogłębna analiza pozwoli na dokonanie inwentaryzacji niskiej emisji na terenie gminy, z uwzględnieniem następujących założeń służących przygotowaniu planu gospodarki niskoemisyjnej:³

- zakres działań na szczeblu gminy/gmin;
- objęcie całości obszaru geograficznego gminy/gmin;
- skoncentrowanie się na działaniach niskoemisyjnych i efektywnie wykorzystujących zasoby, w tym poprawie efektywności energetycznej, wykorzystaniu OZE, czyli wszystkich działań mających na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza w tym pyłów, dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz emisji dwutlenku węgla, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń w powietrzu;
- współuczestnictwo podmiotów będących producentami i/lub odbiorcami energii (z wyjątkiem instalacji objętych systemem EU ETS) ze szczególnym uwzględnieniem działań w sektorze publicznym;
- objęcie planem obszarów, w których władze lokalne mają wpływ na zużycie energii w perspektywie długoterminowej (w tym planowanie przestrzenne);
- podjęcie działań mających na celu wspieranie produktów i usług efektywnych energetycznie (np. zamówienia publiczne);
- podjęcie działań mających wpływ na zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii (współpraca z mieszkańcami i zainteresowanymi stronami, działania edukacyjne);
- spójność z nowotworzonymi bądź aktualizowanymi założeniami do planów zaopatrzenia w ciepło, chłód i energię elektryczną bądź paliwa gazowe (lub założeniami do tych planów) i programami ochrony powietrza.

W inwentaryzacji wykorzystane zostaną dwie metodologie pozyskiwania danych:

- Metodologia „bottom-up” („dane oddolne”) – polega na zbieraniu danych u źródła. Każda jednostka podlegająca inwentaryzacji podaje dane (przy pomocy ankiety), które później agreguje się w taki sposób, aby dane były reprezentatywne dla większej populacji lub obszaru;
- Metodologia „top-down” („dane odgórne”) – polega na pozyskiwaniu zagregowanych danych dla większej jednostki obszaru lub populacji (np. od przedsiębiorstwa energetycznych). Jakość danych jest wtedy lepsza, ponieważ jest mała ilość źródeł danych. Jeżeli zagregowane dane nie są reprezentatywne dla danego obszaru lub populacji, należy tak je przekształcić, aby jak najwierniej obrazowały zaistniałą sytuację.

³ Szczegółowe zalecenia dotyczące struktury planu gospodarki niskoemisyjnej, Załącznik nr 9 do Regulaminu Konkursu nr 2/PO IIŚ/ 9.3/2013, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013, Priorytet IX . Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna, <http://pois.nfosigw.gov.pl> s. 2-4.

W.4. STRESZCZENIE DOKUMENTU

Zaktualizowany PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY NIEPORĘT NA LATA 2024-2030 opracowano, aby m.in. przyczynić się do redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, redukcji zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej, a także poprawę jakości powietrza. PGN wpisuje się we wszystkie zobowiązania publiczne przyjęte w zakresie ochrony powietrza i środowiska naturalnego.

Celem PGN jest określenie, na podstawie analizy aktualnego stanu w zakresie zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych na obszarze GMINY NIEPORĘT, działań zmierzających do redukcji zużycia energii, zwiększenia wykorzystania źródeł odnawialnych oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wraz z ekonomiczno-ekologiczną oceną ich efektywności.

W PGN przedstawiono przepisy prawa, dokumenty strategiczne na poziomie globalnym, unijnym, krajowym, wojewódzkim i lokalnym oraz polskie akty prawne decydujące o zarządzaniu jakością powietrza. Powyższe materiały pozwoliły na precyzyjne i spójne wyselekcjonowanie celów szczegółowych i strategicznych oraz nakreśliły sposób ich osiągnięcia. Uwzględniając powyższe analizy, stan środowiska, główne problemy środowiskowe, obowiązujące i planowane zmiany przepisów prawa polskiego i unijnego, programy i strategie rządowe, regionalne i lokalne koncepcje oraz dokumenty planistyczne, określono w PGN cele strategiczne i szczegółowe na lata 2024-2030.

Podstawowym wymiarem PGN jest obszar geograficzny GMINY NIEPORĘT. W analizie stanu aktualnego dokonano oceny stanu środowiska, oceny energochłonności i emisyjności oraz analizy stanu i potencjału technicznego ograniczenia zużycia energii i redukcji emisji z uwzględnieniem analizy:

- jakości powietrza;
- odnawialnych źródeł energii;
- czynników klimatycznych;
- gospodarki odpadami;
- infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa i kanalizacyjna);
- energii elektrycznej;
- oświetlenie ulic i placów;
- nośników energii;
- systemu transportowego.

Jak wykazały analizy materiałów źródłowych, stan czystości powietrza w obszarze Gminy ocenia się jako dobry. W obszarze Gminy, ani w bezpośrednim otoczeniu brak istotnych, większych lokalnych źródeł zanieczyszczeń. Podmioty gospodarcze, usługowe i administracyjne działające na terenie Gminy posiadają ogrzewanie gazowe.

PGN realizuje cele rozwoju Gminy w zakresie redukcji niskiej emisji, do których należy zaliczyć: rozwój niskoemisyjnych źródeł energii, poprawa efektywności energetycznej, poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, rozwój i wykorzystanie

technologii niskoemisyjnych, zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami, promocja nowych wzorców konsumpcji oraz promocja proekologicznych i proobywatelskich postaw.

Dlatego też, główny cel strategiczny PGN brzmi:

„GMINA NIEPORĘT REALIZUJE PROCES ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W KIERUNKU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ. REALIZACJA TEGO PROCESU OPIERA SIĘ NA PODEJMOWANIU DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO OGRANICZANIA EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH, POPRAWY EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ, WZROSTU WYKORZYSTANIA ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH ORAZ POPRAWY JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO”.

Osiągnięcie celu strategicznego będzie możliwe dzięki realizacji czterech celów operacyjnych:

CEL OPERACYJNY 1: OGRANICZENIE EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH W PERSPEKTYWIE 2030 R.

W GMINIE NIEPORĘT w wyniku wdrożenia działań i inwestycji zapisanych w PGN powinno dojść do obniżenia poziomu emisji dwutlenku węgla o co najmniej 11,16% w stosunku do roku 2022 i o 11,46% do roku bazowego 2013.

CEL OPERACYJNY 2: ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I ZMNIEJSZENIE ZUŻYCIA ENERGII DO 2030 R.

Dla GMINY NIEPORĘT wyznacza się wskaźnik redukcji zużycia energii finalnej do roku 2030 w stosunku do roku 2022 o 4,53%, a w stosunku do roku bazowego (2013) o 4,80%.

CEL OPERACYJNY 3: ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH DO 2030 R.

W zakresie zwiększenia do roku 2030 udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, wyznacza się wskaźnik wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych do 12,28%.

CEL OPERACYJNY 4: ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I BUDOWANIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

Zakłada się, że w min. 100 gospodarstwach domowych zostaną przeprowadzone inwestycje związane z wymianą źródeł ciepła bądź montażem instalacji wykorzystującej odnawialne źródła energii.

Wartość planowanych inwestycji niskoemisyjnych na lata 2024-2030: **161 234 250,33 zł.**

Przyjęte cele są zgodne z krajowymi, wojewódzkimi i innymi gminnymi dokumentami strategicznymi. GMINA NIEPORĘT będzie dążyła do realizacji wyznaczonych celów poprzez realizację działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych zdefiniowanych w niniejszym PGN.

1. POLITYKA ENERGETYCZNA NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM, REGIONALNYM I LOKALNYM

1.1. POLITYKA ENERGETYCZNA NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM

Podstawowym założeniem zrównoważonego rozwoju jest takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe, nie doznające uszczerbku, możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne, jak i przyszłe pokolenia, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazowym, ekosystemowym czy gatunkowym. Stąd biorą się dwa fundamentalne cele zrównoważonego rozwoju:

- sprawiedliwość wewnątrzpokoleniowa; polega na dążeniu do zmniejszania dysproporcji rozwojowych między poszczególnymi regionami, dążeniu do zaspokojenia podstawowych potrzeb (żywności, mieszkania, edukacji, opieki zdrowotnej i socjalnej, jakości środowiska), do likwidacji ubóstwa, głodu, analfabetyzmu, do zapewnienia ochrony zdrowia i życia wszystkim ludziom na Ziemi, do zaspokojenia potrzeb intelektualnych, do przeciwstawiania się konfliktom zbrojnym, terroryzmowi, a także do ochrony różnorodności kulturowej społeczeństw i wspierania ich przedsiębiorczości;
- sprawiedliwość międzypokoleniowa; oznacza przede wszystkim konieczność zachowania kapitału naturalnego dla przyszłych pokoleń przez oszczędne gospodarowanie zasobami przyrody, jedynie częściowe wykorzystywanie potencjału przyrodniczego, utrzymywanie dynamicznej równowagi środowiska, recyrkulację zasobów oraz respektowanie tradycyjnych ekonomicznych przesłanek rozwoju gospodarczego: zachowanie odpowiedniej proporcji między konsumpcją a inwestycjami, a także zachowanie trwałości demograficznej.

Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy jest jednym z najważniejszych wyzwań współczesnego świata. Pojęcie to w sposób najbardziej przejrzysty i powszechnie stosowany zostało zdefiniowane przez powstałą w 1983 r. Światową Komisję G. Brundtland do spraw Środowiska i Rozwoju. Określa ona zrównoważony rozwój, jako taki, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokajane bez pozbawiania możliwości zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń. Rozwój ten odnosi się do aspektów środowiskowych, gospodarczych i społecznych. Wspomniana Komisja przyczyniła się do zwołania w 1992 r. w Rio de Janeiro drugiego Szczytu Ziemi, który był najistotniejszym wydarzeniem dla wdrażania idei zrównoważonego rozwoju. Na tej Konferencji uchwalono 5 kluczowych dokumentów, tj.: Agendę 21, Deklarację z Rio w sprawie Środowiska i Rozwoju (zawierającą 27 zasad i będącą rodzajem kodeksu postępowania człowieka wobec środowiska naturalnego), Ramową Konwencję w sprawie Zmian Klimatu, Konwencję o Bioróżnorodności i Deklarację o Lasach.

Najistotniejszym dokumentem jest Agenda 21 będąca programem działań, jakie należy podejmować w perspektywie XXI wieku w zakresie środowiska i rozwoju. Dokument

ten zwraca szczególną uwagę na konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalnego gospodarowania nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju.

Podstawą wszelkich działań zmierzających do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych są porozumienia zawierane na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie europejskim. Pierwszy raport, powołanego w 1988 roku Międzyrządowego Panelu ds. Zmian Klimatu – IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change), stał się podstawą do zwołania w 1992 r. II konferencji w Rio de Janeiro pt. „Środowisko i rozwój”. Podczas szczytu podpisana została Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC). Podjęty dokument został zatwierdzony decyzją Rady Unii Europejskiej 94/69/WE z 15 grudnia 1993 r. Celem Konwencji jest ustabilizowanie ilości gazów cieplarnianych na poziomie niezagrażającym środowisku. Natomiast szczegółowe uzgodnienia zostały zawarte podczas III konferencji Stron Konwencji (COP3) w Kioto w 1997 r., której rezultatem był najważniejszy dokument dotyczący walki ze zmianami klimatycznymi – Protokół z Kioto (Kyoto Protocol). Na mocy postanowień Protokołu z Kioto ustanowiono limity emisji gazów cieplarnianych. Kraje, które zdecydowały się na ratyfikację Protokołu (w tym Polska), zobowiązały się do redukcji emisji tych gazów.

Szczególnie aktywna w zakresie redukcji niskiej emisji i działań na rzecz poprawy jakości powietrza atmosferycznego jest Unia Europejska, która przyjęła aktywną postawę poprzez przyjęcie pakietu klimatyczno-energetycznego, stawiającego przed krajami członkowskimi ambitne cele w zakresie ograniczania emisji do 2020 roku, wyprzedzając międzynarodowe porozumienie w tej dziedzinie. W związku z decyzją Rady Europejskiej o jednostronnej redukcji emisji o 20% do 2020 roku, podjętą na posiedzeniu w marcu 2007 roku, Parlament Europejski w grudniu 2008 roku przyjął pakiet działań, którego cele określa się w skrócie jako „3x20”, i który wszedł w życie w czerwcu 2009 roku.

UE zmuszona jest sprostać wielu wyzwaniom w dziedzinie energetyki związanym na przykład ze zwiększającym się uzależnieniem od importu, niedostateczną dywersyfikacją, wysokimi i niestabilnymi cenami energii, rosnącym ogólnosiwiatowym popytem na energię, zagrożeniem bezpieczeństwa krajów produkcji i tranzytu, rosnącą groźbą zmiany klimatu, dekarbonizacją, niskim tempem postępów w zakresie efektywności energetycznej, wyzwaniami związanymi z rosnącym wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii, potrzebą większej przejrzystości rynków energii oraz ich dalszą integracją i wzajemnymi połączeniami. Centralnym elementem europejskiej polityki energetycznej są różnorodne środki ukierunkowane na stworzenie zintegrowanego rynku energii oraz zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii i stabilnego sektora energetycznego⁴.

1.2. POLITYKA ENERGETYCZNA NA SZCZEBLU KRAJOWYM

1.2.1. POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU (PEP2040)⁵

Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (PEP2040) wyznacza ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii

⁴ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/pl/sheet/68/polityka-energetyczna-zasady-ogolne>

⁵ <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000264/O/M20210264.pdf>

służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. PEP2040 stanowi wkład w realizację Porozumienia paryskiego zawartego w grudniu 2015 r. podczas 21. konferencji stron Ramowej konwencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (COP21) z uwzględnieniem konieczności przeprowadzenia transformacji w sposób sprawiedliwy i solidarny. PEP2040 stanowi krajową kontrybucję w realizację polityki klimatyczno-energetycznej UE, której ambicja i dynamika istotnie wzrosły w ostatnim okresie. Polityka uwzględnia skalę wyzwań związanych z dostosowaniem krajowej gospodarki do uwarunkowań regulacyjnych UE związanych z celami klimatyczno-energetycznymi na 2030 r., Europejskim Zielonym Ładem, planem odbudowy gospodarczej po pandemii COVID i dążeniem do osiągnięcia neutralności klimatycznej zgodnie z krajowymi możliwościami, jako wkładu w realizację Porozumienia Paryskiego. Niskoemisyjna transformacja energetyczna przewidziana w PEP2040 inicjować będzie szersze zmiany modernizacyjne całej gospodarki, gwarantując bezpieczeństwo energetyczne, dbając o sprawiedliwy podział kosztów i ochronę najbardziej wrażliwych grup społecznych. PEP2040 jest jedną z dziewięciu zintegrowanych strategii sektorowych, wynikających ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

PEP2040 jest spójna z Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021–2030. PEP2040 zawiera opis stanu i uwarunkowań sektora energetycznego. Następnie wskazano trzy filary PEP2040, na których oparto osiem celów szczegółowych PEP2040 wraz z działaniami niezbędnymi do ich realizacji oraz projekty strategiczne. Zaprezentowano ujęcie terytorialne i wskazano źródła finansowania PEP2040 (zob. tabela 1).

Tabela 1. Filary PEP2040 na których oparto osiem celów szczegółowych PEP2040 wraz z działaniami niezbędnymi do ich realizacji oraz projekty strategiczne

I Filar: Sprawiedliwa transformacja	
II Filar: Zeroemisyjny system energetyczny	
III Filar: Dobra jakość powietrza	
Cel szczegółowy 1.	Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych
Cel szczegółowy 2.	Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej
Cel szczegółowy 3.	Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych
Cel szczegółowy 4.	Rozwój rynków energii
Cel szczegółowy 5.	Wdrożenie energetyki jądrowej
Cel szczegółowy 6.	Rozwój odnawialnych źródeł energii
Cel szczegółowy 7.	Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji
Cel szczegółowy 8.	Poprawa efektywności energetycznej

Źródło: PEP2040, s. 5.

Ustawowym celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko.

Cele szczegółowe PEP2040 obejmują cały łańcuch dostaw energii – od pozyskania surowców, przez wytwarzanie i dostawy energii (przesył i rozdziel), po sposób jej wykorzystania i sprzedaży. Każdy z ośmiu celów szczegółowych PEP2040 przyczynia się do realizacji trzech elementów celu polityki energetycznej państwa i służy transformacji energetycznej Polski.

1.2.2. KRAJOWY PLAN NA RZECZ ENERGII I KLIMATU NA LATA 2021-2030⁶

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu przygotowany został z myślą o ustanowieniu stabilnych ram będących sprzyjającym otoczeniem dla zrównoważonej, ekonomicznie efektywnej i sprawiedliwej transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Dokument ten ma umożliwić synergię z realizacji działań w powiązanych wzajemnie pięciu wymiarach unii energetycznej, z uwzględnieniem zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”.

Dokument wskazuje priorytety działań w pięciu wymiarach unii energetycznej:

- bezpieczeństwa energetycznego,
- wewnętrznego rynku energii,
- efektywności energetycznej,
- obniżenia emisyjności,
- badań naukowych, innowacji i konkurencyjności,

w tym cele na 2030 r., stanowiące krajowy wkład w realizację unijnych celów klimatyczno-energetycznych w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz poprawy efektywności energetycznej. Dokument wskazuje również polityki i działania, które mają doprowadzić do osiągnięcia wyznaczonych celów.

Główne cele polityki energetyczno-klimatycznej Polski zawarte w dokumencie i stanowiące przyszłą miarę jego realizacji zostały określone na:

- ograniczenie emisji CO₂ w sektorach non-ETS o 7% do 2030 r. (w stosunku do 2005);
- udział 21-23% OZE w finalnym zużyciu energii brutto w 2030 r.;
- udział 14% OZE w transporcie w 2030 r.;
- roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,2 pkt. proc. Średniorocznie;
- wzrost efektywności energetycznej o 23% do 2030 r. (w stosunku do prognoz zużycia energii pierwotnej z 2007 r.).

1.2.3. POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 2030 – STRATEGIA ROZWOJU W OBSZARZE ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ⁷

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 została przygotowana zgodnie z postanowieniami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz stanowi strategię w rozumieniu tej ustawy. Jest jedną z podstaw prowadzenia polityki ochrony środowiska w Polsce, a także jedną z dziewięciu strategii, stanowiących fundament zarządzania rozwojem kraju. Cel główny PEP2030, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, został przeniesiony wprost ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Cele szczegółowe PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie

⁶ <https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke>

⁷ <https://bip.mos.gov.pl/strategie-plany-programy/polityka-ekologiczna-panstwa/polityka-ekologiczna-panstwa-2030-strategia-rozwoju-w-obszarze-srodowiska-i-gospodarki-wodnej/>

kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Cele szczegółowe PEP2030 dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych będzie wspierana przez cele horyzontalne, dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

1.2.4. USTAWA Z DNIA 20 LUTEGO 2015 o ODNAWIALNYCH ŹRÓDŁACH ENERGII⁸

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla GMINY NIEPORĘT jest zgodny z przepisami Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2020 r., poz. 261 t.j.). W dokumencie stosuje się pojęcia wymienione w Ustawie oraz opisuje systemy wsparcia oraz ograniczenia wynikające z przepisów Ustawy o odnawialnych źródłach energii.

Z uwagi na zakres Ustawy, która określa:

1. zasady i warunki wykonywania działalności w zakresie wytwarzania:
 - a. energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii,
 - b. biogazu rolniczego,
 - c. biopłynów;
2. mechanizmy i instrumenty wspierające wytwarzanie:
 - a. energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii,
 - b. biogazu rolniczego,
 - c. ciepła.
3. zasady wydawania gwarancji pochodzenia energii elektrycznej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii w instalacjach odnawialnego źródła energii;
4. zasady realizacji krajowego planu działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych;
5. warunki i tryb wydawania certyfikatów instalatorom instalacji odnawialnego źródła energii oraz akredytowania organizatorów szkoleń;
6. zasady współpracy międzynarodowej w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz wspólnych projektów inwestycyjnych.

Zapisy ustawy są kluczowe dla realizacji zadań i osiągnięcia celów postawionych w Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla GMINY NIEPORĘT.

1.2.5. USTAWA Z DNIA 20 MAJA 2016 o EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ⁹

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest zgodny z przepisami Ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 264 t.j.). Dokument uwzględnia zadania jednostek sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej wymienione w Ustawie.

⁸ <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20150000478>

⁹ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20160000831>

1.2.6. STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU TRANSPORTU DO 2030¹⁰

Jest to dokument planistyczny, który stanowi integralny element spójnego systemu zarządzania krajowymi dokumentami strategicznymi. Transport jest wskazany jako jeden z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój gospodarczy kraju, a dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa wzmacnia spójność społeczną, ekonomiczną i przestrzenną kraju oraz przyczynia się do wzmocnienia konkurencyjności polskiej gospodarki. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku wyznacza najważniejsze kierunki interwencji i działań oraz ich koordynacji w zakresie osiągnięcia celu głównego. Wyznaczone kierunki interwencji są komplementarne i nie można realizować żadnego z nich w oderwaniu od całej Strategii. Celem głównym jest zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego.

- Kierunek interwencji 1 - budowa zintegrowanej sieci transportowej,
- Kierunek interwencji 2 - poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym,
- Kierunek interwencji 3 - zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
- Kierunek interwencji 4 - poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i przewożonych towarów,
- Kierunek interwencji 5 - ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko,
- Kierunek interwencji 6 - poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na transport.

1.3. POLITYKA ENERGETYCZNA NA SZCZEBŁU REGIONALNYM

1.3.1. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2030+¹¹

Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałe i zrównoważone przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska to cel główny Strategii. Jego realizacja odbywać się będzie poprzez pięć celów strategicznych. Do każdego celu przypisane zostały kierunki działań, z zaznaczeniem kierunków priorytetowych, oraz działania. Uszczegółowieniem kierunków działań i działań są towarzyszące im opisy. Określone w Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ działania są punktem wyjścia do formułowania zapisów

¹⁰ Uchwała nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku” (M.P. z 2019 r. poz. 1054)

¹¹ Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+, Załącznik do uchwały nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24.05.2022 r.

regionalnego programu operacyjnego oraz innych dokumentów województwa mazowieckiego kształtujących politykę rozwoju regionu. W konsekwencji stanowią podstawę realizacji priorytetowych inwestycji i aktywności Samorządu Województwa Mazowieckiego. Sformułowane działania ułatwiają racjonalizację podejmowanych przez organy samorządu decyzji, służących rozwojowi regionu oraz poprawie jakości życia mieszkańców. Wytyczają linię rozwojową województwa, pozwalając na koncentrowanie finansów i wysiłku tam, gdzie przyniesie to największą wartość i korzyść.

Tabela 2. Struktura celów rozwojowych

WIZJA Mazowsze z Warszawą, Warszawa ku Europie					
CEL GŁÓWNY Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska					
Obszar	GOSPODARKA	DOSTĘPNOŚĆ	ŚRODOWISKO I ENERGETYKA	SPOŁECZEŃSTWO	KULTURA I DZIEDZICTWO
Nazwa celu	Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze	Dostępne i mobilne Mazowsze	Zielone, niskoemisyjne Mazowsze	Mazowsze zintegrowane społecznie	Mazowsze bogate kulturowo
Opis celu	Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii	Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego	Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody	Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki	Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia
Wymiar terytorialny	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO				

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+, Załącznik do uchwały nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24.05.2022 r, s. 55.

1.3.2. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA MAZOWSZA 2021-2027- założenia¹²

Jednym z nadrzędnych celów Unii Europejskiej jest wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Dlatego też wsparcie dla wzmacniania konkurencyjności regionu powinno opierać się na zrównoważonym rozwoju subregionów oraz zapewniać spójność terytorialną Mazowsza.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027 zakłada podejmowanie działań w takich obszarach jak: gospodarka, środowisko i energetyka, transport i przestrzeń, społeczeństwo oraz kultura i dziedzictwo. Zakłada się dalsze wzmacnianie potencjałów poprzez wzrost gospodarczy oparty na przedsiębiorczości i innowacyjności, chłonnym rynku pracy, a także zrównoważonym rozwoju zasobów regionalnych.

¹² Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, <https://www.funduszedlamazowsza.eu/dokument/fem-2021-2027/program-fundusze-europejskie-dla-mazowsza-2021-2027/>

Jednocześnie podejmowane działania mają kompleksowo przyczyniać się do zrównoważonego rozwoju infrastrukturalnego i na rzecz środowiska, efektywnego wykorzystania kapitału ludzkiego poprzez przedsięwzięcia na rzecz włączenia społecznego, edukacji mieszkańców Mazowsza i rynku pracy oraz poprawy jakości usług świadczonych przez administrację publiczną – regionalną i lokalną. Interwencje w regionie będą podejmowane zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich.

Województwo mazowieckie będzie realizować działania w ramach wszystkich 5 celów polityki spójności:

- Cel Polityki 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej,
- Cel Polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz zrównoważonej mobilności miejskiej,
- Cel Polityki 3. Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności,
- Cel Polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych:
 - obszar edukacji
 - obszar włączenia społecznego
 - obszar zdrowia,
- Cel Polityki 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych.

1.3.3. PLAN ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI MIEJSKIEJ DLA METROPOLII WARSZAWSKIEJ 2030+ (SUMP MW)

W SUMP MW przyjęto cele horyzontalne, które bezpośrednio wpisują się w pryncypia krajowej i europejskiej polityki transportowej, tj.:

- związane są z realizacją strategii tzw. Wizji Zero (braku ofiar śmiertelnych w wypadkach komunikacyjnych),
- dążą do neutralności klimatycznej (redukcji emisji z sektora transportu),
- realizują cel europejskiej strategii Zielony Ład w zakresie mobilności w postaci 90% redukcji emisji do 2050 roku z całego sektora transportu.

Przyjmuje się, że cele horyzontalne, stanowiące część strategiczną SUMP MW, powinny zostać osiągnięte do 2040 roku. Są nimi:

- Cel horyzontalny I zgodnie z założeniami Narodowego Programu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, liczba ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych ma być o połowę niższa niż w roku 2021, a dodatkowo zgodnie z Wizją Zero liczba ta powinna dążyć do zupełnego braku ofiar – cel zakłada ich spadek o 75% w perspektywie 2040

w porównaniu do wartości z roku 2030. Także w przypadku liczby zdarzeń drogowych z udziałem pieszych i rowerzystów, w roku 2030 cel zakłada spadek o 50% (w porównaniu z rokiem 2021), a na rok 2040 spadek o 2/3 w porównaniu z zakładanymi wartościami w roku 2030.

- Cel horyzontalny II mając na uwadze dążenie do osiągnięcia neutralności klimatycznej nie później niż w 2050 roku, wskazuje na konieczność obniżenia emisji z transportu w MW blisko o połowę już w roku 2030 (w porównaniu z poziomem z roku 2019) i następnie spadek o co najmniej 2/3 w porównaniu do wartości z roku 2030.
- Cel horyzontalny III ma na celu zwiększenie obecnej dostępności wszystkich mieszkańców MW do linii ptz. W zakresie bardzo dobrej i dobrej dostępności (do 5 minut dojścia pieszego do przystanków autobusowych i tramwajowych oraz do 10 minut – do stacji i przystanków kolejowych oraz do stacji metra), cel zakłada wzrost udziału mieszkańców MW z dostępem do linii ptz o co najmniej dobrej częstotliwości kursowania o około 8% w roku 2030 i o około 13% w roku 2040 (w porównaniu z rokiem 2022).

1.4. POLITYKA ENERGETYCZNA NA SZCZEBŁU LOKALNYM

1.4.1. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU LEGIONOWSKIEGO NA LATA 2016-2025 wraz z aktualizacją¹³

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla GMINY NIEPORĘT na lata 2024-2030 jest zgodny ze wszystkimi celami strategicznymi, a zadania w nim zawarte w sposób bezpośredni lub pośredni przyczynią się do ich realizacji.

Z uwagi na charakter dokumentu, inwestycji i działań zawartych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla GMINY NIEPORĘT na lata 2024-2030, jego realizacja przyczyni się głównie do zrealizowania następujących celów strategicznych powiatu legionowskiego:

- Poprawa sprawności administracji i lepsze dostosowanie do potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców;
- Środowisko naturalne powiatu legionowskiego spełnia najwyższe standardy ekologiczne i tworzy dogodne warunki dla mieszkańców i odwiedzających;
- Powiat zapewnia pełną dostępność do usług zdrowotnych i społecznych oraz gwarantuje wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa.

¹³ https://bip.powiat-legionowski.pl/bip/196_splegionowo/fckeditor/file//Strategia_rozwoju_powiatu_do_2025/Strategia_Powiatu_Legionowskiego_na_lata_2016_2025-4.pdf i https://bip.powiat-legionowski.pl/bip/196_splegionowo/fckeditor/file/Strategia_rozwoju_powiatu_do_2025/aktualizacja_strategii_2020/strategia.pdf

1.4.2. STRATEGIA ROZWOJU GMINY NIEPORĘT NA LATA 2022-2030

W Strategii Rozwoju GMINY NIEPORĘT wskazano 5 celów strategicznych, które uzupełniono o cele operacyjne wraz z przykładowymi działaniami, służącymi realizacji wyznaczonych kierunków rozwojowych. Cele operacyjne w poszczególnych obszarach strategicznych są następujące:

Cel strategiczny 1: Gmina atrakcyjna turystycznie

- 1.1 Wykorzystanie potencjałów gminy,
- 1.2 Rozwój infrastruktury turystycznej.

Cel strategiczny 2: Gmina atrakcyjna gospodarczo

- 2.1 Tworzenie warunków do rozwoju działań gospodarczych.

Cel strategiczny 3: Gmina przyjazna mieszkańcom

- 3.1 Rozwój struktur administracyjnych,
- 3.2 Rozwój infrastruktury użyteczności publicznej,
- 3.3 Sprawne procesy planistyczne,
- 3.4 Ograniczenie wydatków gminy.
- 3.5 Rozwój sieci komunikacyjnej.

Cel strategiczny 4: Gmina przyjazna środowisku

- 4.1 Budowanie niezależności energetycznej gminy,
- 4.2 Ograniczenie presji środowiskowej,
- 4.3 Budowanie świadomości ekologicznej,
- 4.4 Wsparcie inicjatyw tworzących spółdzielnie energetyczne.

Cel strategiczny 5: Gmina aktywna społecznie

- 5.1 Podejmowanie działań na rzecz integracji mieszkańców i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- 5.2 Podejmowanie działań na rzecz wzmacniania przynależności mieszkańców do gminy,
- 5.3 Wysoka jakość usług.

2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY NIEPORĘT

2.1. POŁOŻENIE GMINY, ŚRODOWISKO NATURALNE I KULTUROWE

Położenie

GMINA NIEPORĘT jest gminą wiejską, położoną w bezpośrednim sąsiedztwie m.st. Warszawa (odległość od centrum Nieporętu do centrum stolicy wynosi ok. 30 km) i wchodzi w skład powiatu legionowskiego. GMINY NIEPORĘT graniczy:

- od zachodu z gminą Wieliszew, Jabłonna i Miastem Legionowo (powiat legionowski),
- od wschodu z gminą Radzymin i miastem Marki (powiat wołomiński),
- od północy z gminą Serock (powiat legionowski),
- od południa z m.st. Warszawa.

GMINA NIEPORĘT zajmuje powierzchnię 96,03 km², z czego powierzchnia użytków rolnych zajmuje 35% (w tym ponad 60% stanowią grunty orne). GMINY NIEPORĘT dzieli się na 15 sołectw (obejmujących 15 miejscowości): Aleksandrów, Beniaminów, Białobrzegi, Izabelin, Józefów, Kąty Węgierskie, Michałów-Grabina, Nieporęt, Rembelszczyzna, Rynia, Stanisławów Drugi, Stanisławów Pierwszy, Wola Aleksandra, Wólka Radzyńska i Zegrze Południowe.¹⁴

Podział administracyjny – powiat legionowski

Źródło: <http://www.legionowo.org.pl>

¹⁴ <http://www.nieporet.pl/index.php?cmd=zawartosc&opt=pokaz&id=10>

Plan GMINY NIEPORĘT

Źródło: <https://www.google.com/maps>

Atramentem GMINY NIEPORĘT jest niewątpliwie jej położenie nad brzegiem Jeziora Zegrzyńskiego (pot. Zalew Zegrzyński). Jezioro Zegrzyńskie to przede wszystkim miejsce wypoczynku. Sprzyjają temu jego czyste wody. Dzieje się tak dzięki wybudowaniu w ostatnich latach wielu oczyszczalni nad Narwią, Bugiem i ich dopływami. Po powstaniu jeziora, w jego bezpośrednim otoczeniu powstało wiele ośrodków wypoczynkowych i domków letniskowych. Od wiosny do jesieni, w każdy weekend tysiące warszawiaków przyjeżdża tu szukać odpoczynku i ochłody. GMINA NIEPORĘT w otoczeniu Jeziora Zegrzyńskiego jest postrzegana jako atrakcyjne miejsce do zamieszkania, uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i konnej oraz rekreacji, wypoczynku i uprawiania sportów wodnych nad Jeziorem Zegrzyńskim. Przez teren GMINY NIEPORĘT przebiega kilka ważnych szlaków komunikacyjnych. Najważniejszym jest droga krajowa Nr 61 z Warszawy przez Ostrołękę, Łomżę do Augustowa i Suwałk i dalej do państw nadbałtyckich oraz drogi wojewódzkie: nr 631, nr 632 i nr 633.

Opis zasobów naturalnych

GMINA NIEPORĘT charakteryzuje się znacznymi obszarami o wysokich wartościach przyrodniczych. Przez jej teren przechodzą ważne ciągi przyrodnicze o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym. Obszar GMINY NIEPORĘT został objęty różnymi formami ochrony przyrody. Na terenie gminy występują: Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu dla którego obowiązuje Rozporządzenie nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lutego 2007 w sprawie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (WOCHK), rezerwat przyrody, obiekty i pomniki przyrody oraz europejskie obszary chronione – Natura 2000.

Ponad 80% ogólnej powierzchni Gminy wchodzi w skład WOCHK. W jego granicach znajdują się zarówno rozległe, zwarte kompleksy leśne i łąkowe, jak i niewielkie, silnie rozdrobnione lasy i łąki o znacznej różnorodności biologicznej. Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje również tereny rolnicze z luźną zabudową zagrodową oraz tereny zurbanizowane ze zwartą zabudową mieszkaniową. W jego granicach wyodrębniono dodatkowo: strefę szczególnej ochrony ekologicznej oraz strefę zurbanizowaną. GMINY NIEPORĘT jest też ważnym punktem Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET - POLSKA, gdyż położona jest na styku dwóch korytarzy ekologicznych o znaczeniu międzynarodowym: Podwarszawskiego i Dolnej Narwi, łączących obszary węzłowe Środkowej Wisły i Doliny Dolnego Bugu (jest to korytarz o charakterze leśno-łąkowym). Na terenie Gminy zostały utworzone 3 rezerваты przyrody: Łęgi Czarnej Strugi, Wieliszewskie Łęgi i Puszcza Słupecka. Puszcza Słupecka położona w południowo - wschodniej części Nieporętu, obejmuje swym zasięgiem część lasu państwowego o powierzchni 160,6 ha rozciągającego się po obu stronach rzeki Czarnej. Celem ochrony jest tu zachowanie zróżnicowanych zbiorowisk leśnych: łęgowych, grądowych i bukowych z bogatymi stanowiskami rzadko występujących roślin. Puszcza Słupecka jest niewątpliwie jednym z niewielu, tak cennych obszarów leśnych, znajdujących się na Mazowszu. Na południe od Puszczy Słupeckiej, na powierzchni 39,5 ha rozciąga się rezerwat "Łęgi Czarnej Strugi", w którym największą wartość przyrodniczą ma jego środkowa część rezerwatu. Odnaleźć tam można olszę czarną, wiąz szypułkowy i jesion. Wyrosły drzewostan liczy 80 lat. W bujnym runie występują zioła niezwykle rzadko spotykane w rejonie warszawskim: wawrzynek wilcze tyko i jaskier kosmaty. Rezerwat stał się ostoją dla rzeszy ptaków, w tym także drapieżnych, i miejscem żeru dzików, saren oraz łosi. Rezerwat przyrody Łęgi Czarnej Strugi (39,5 ha) został objęty siecią Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony siedlisk PLH140009 Łęgi Czarnej Strugi, Typ Ostoja B ze względu na występowanie chronionych siedlisk: łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Według Standardowego Formularza Danych Natura 2000 rezerwat otwarty jest dla ruchu turystycznego, głównie po drodze biegnącej przez jego część środkową i po drogach wytyczających jego granice. Potencjalne zagrożenie dla wartości przyrodniczych tego obiektu stanowi nasilenie ruchu turystycznego, a także ewentualne zmiany stosunków wodnych. Najmniejszy z rezerwatów "Wieliszewskie Łęgi" obejmujący obszar 18,6 ha, charakteryzuje się dużą zmiennością warunków siedliskowych. Jest jednym z najbogatszych stanowisk storczyków w województwie warszawskim. Spośród roślin z gatunku narcyzowatych można zobaczyć kruszczyki i listera. Rezerwat ten to także dom i miejsce żeru wielu gatunków ptaków, np. remizów.

Na terenie GMINY NIEPORĘT zostały powołane pomniki przyrody ożywionej. Dominują dęby szypułkowe, przy udziale pojedynczych okazów: lipy drobnolistnej, sosny pospolitej. Do innych kategorii obszarów prawnie chronionych należą strefy ochrony ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, a także lasy ochronne. Objęte są one opieką przede wszystkim z powodu położenia w odległości 10 km od granic administracyjnych Warszawy. Ponadto lasy pełnią funkcję glebochronne (ochrona zwydmionych obszarów piaszczystych przed erozją) i wodochronne (ochrona wilgotnych siedlisk przed wysychaniem i zanieczyszczeniami). Rozległe treny leśne i łąkowe są podstawowym, zewnętrznym obszarem regeneracji powietrza aglomeracji warszawskiej. Stanowią część osłony ekologicznej Warszawy biegnącej od rozległych kompleksów leśno - łąkowych Kampinoskiego Parku Narodowego, przez lasy i łąki GMINY NIEPORĘT, położone na wschód i południe od Warszawy, ku lasom Mazowieckiego i Chojnowskiego Parku Krajobrazowego.

Rolnictwo nie odgrywa istotnej roli ze względu na mało korzystne warunki glebowe. Warunki glebowe występujące na terenie GMINY NIEPORĘT są mało korzystne dla produkcji rolnej. GMINA NIEPORĘT zajmuje ostatnie miejsce - spośród gmin województwa warszawskiego - pod względem ogólnego wskaźnika jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Przeważają bowiem gleby V i VI klasy bonitacyjnej, które stanowią 74% ogółu użytków rolnych. Tereny rolne zajmują 35% powierzchni gminy.

Grunty w dużej mierze przeznaczone są pod uprawę warzyw - na terenie GMINY NIEPORĘT jest ok. 11 tys. m² upraw pod osłoną, w tym ok. 8 tys. m² warzyw. Gospodarstwa prowadzące taki typ upraw skupione są głównie w miejscowościach: Nieporęt, Stanisławów Pierwszy. Gmina charakteryzuje się dużą lesistością - całkowita powierzchnia gruntów leśnych wynosi 4110,92 ha, co stanowi 41,8% jej ogólnej powierzchni. GMINA NIEPORĘT charakteryzuje się znacznym udziałem lasów w strukturze użytkowania. Większość lasów stanowi własność publiczną będącą w zarządzie Lasów Państwowych. Nadzór nad lasami publicznymi położonymi w części:

- zachodniej - pełni Nadleśnictwo Jabłonna,
- wschodniej - pełni Nadleśnictwo Drewnica.

Nadzór nad lasami nie będącymi własnością Skarbu Państwa sprawuje Starosta Powiatowy. Lasy na terenie GMINY NIEPORĘT podlegają ochronie z mocy ustawy o ochronie przyrody - wchodzi w skład Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, rezerwatów przyrody oraz obszaru Natura 2000.

Opis zasobów kulturowych

Pierwszy zapis o Nieporęcie pochodzi z roku 1387, kiedy erygowano parafię w Wieliszewie. Już na przełomie wieku XIV i XV była to znaczna osada bartnicza. Pierwsze dokładniejsze wiadomości o Nieporęcie pochodzą z XV wieku. W okresie tym następował dynamiczny rozwój średniowiecznej osady. W 1484 roku książę mazowiecki Bolesław za znaczną wówczas sumę dwóch tysięcy złotych węgierskich sprzedał Nieporęt braciom Michałowi i Wojciechowi Prażmowski, nadając jednocześnie wsi prawa miejskie. Po śmierci ostatnich książąt mazowieckich Janusza i Stanisława Nieporęt wraz z całym Mazowszem w roku 1526 stał się królewską siedzibą. Kiedy Zygmunt III Waza w roku 1596 przeniósł swą siedzibę z Krakowa do Warszawy, pojawił się problem lokalizacji dworu myśliwskiego. Wybór padł na Nieporęt, leżący w głębokiej puszczy w widłach Wisły i Narwi, a jednocześnie przy szlaku prowadzącym od Warszawy przez Bródno ku przeprawie na Narwi i dalej odgałęzieniem szlaku bursztynowego na Jaćwierz. Puszcza nadnarwiańska obfitowała w liczne cieki wodne, stąd też król Zygmunt III nakazał "zebrać wody z puszczy" i tak powstał Kanał Królewski, w 1963 roku "inkorporowany" do Kanału Żerańskiego.

Wojny napoleońskie zaznaczyły się w Nieporęcie lokalizacją rezerwowych magazynów z żywnością dla wojsk francuskich w latach 1806 - 1807. Do znaczących wydarzeń w historii Nieporętu należy nabycie w roku 1881 całości obszarów leśnych przez Berlińskie Towarzystwo Handlu Drewnem. W roku 1882 wieś została zniszczona przez wielki pożar. Przełom XIX i XX w. to czas budowy obronnych obiektów fortyfikacyjnych wchodzących w skład zespołu Twierdzy Zegrze.

W czasie pierwszej wojny światowej koszar w Białobrzegach były miejscem internowania oficerów Legionów Polskich, którzy odmówili przysięgi na wierność cesarzowi niemieckiemu. Wojna polsko-bolszewicka 1920 r. w swej decydującej fazie - bitwie warszawskiej - przetoczyła się przez Nieporęt i jego okolice. Dnia 12 sierpnia Armia Czerwona znalazła się na obszarze gminy. Gdy jej oddziały stanęły na linii Struga - Nieporęt, 29 pp. i dwa baony 28 pp.

stanowiące odwód 10 DP gen. L. Żeligowskiego dokonały przeciwuderzenia. W miejscu, gdzie zginęli dowódca 1 batalionu 28 pp. porucznik Stefan Pogonowski (pośmiertnym dekretem mianowany kapitanem, a w 1932 roku odznaczony Krzyżem Niepodległości) oraz ppor. Benedykt Pęczkowski, dowódca 6 kompanii (dekretem pośmiertnym awansowany do stopnia kapitana, Kawaler Orderu Virtuti Militari V klasy i Krzyża Walecznych) i kilkunastu żołnierzy, w 1924 roku stanął pomnik z piaskowca. Na jego froncie, w centralnej części tablicy widnieje napis: „W uczczeniu zasług Kolegom kpt. Stefanowi Pogonowskiemu d-cy I Baonu, kpt. Benedyktowi Pęczkowskiemu d-cy 6 komp. i 18-tu szeregowym poległym na polu chwały w walce pod Radzyminem d. 15.VIII.1920 r. Korpus Oficerski 28 P.S.K.”. Po bokach wyryte są nazwiska 18-tu poległych żołnierzy.

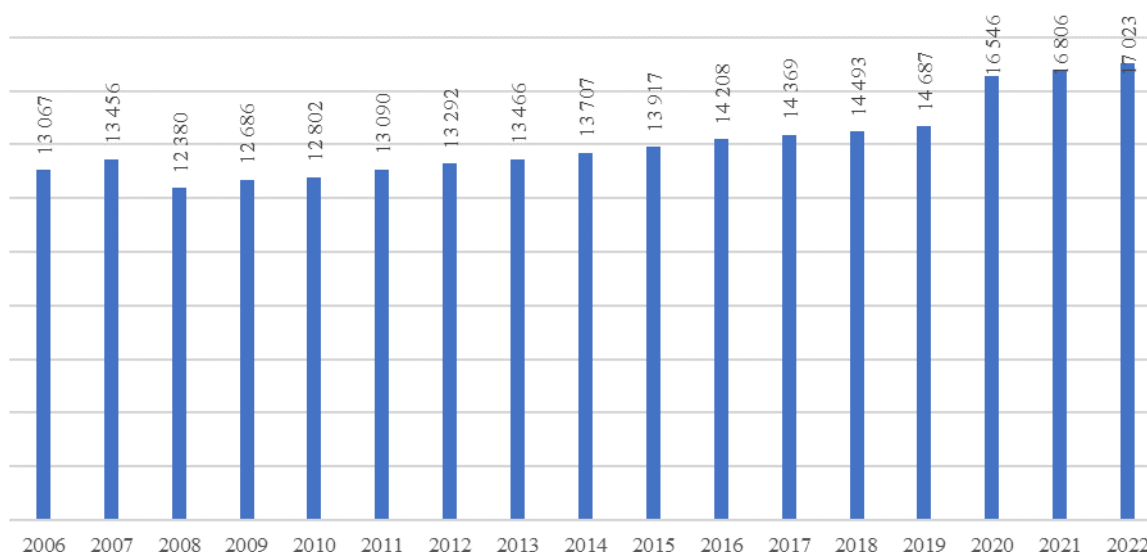
W okresie międzywojennym Nieporęt z trudem podnosił się z ciężkich warunków czasu zaborów i wojen. Był tu przystanek PKP, remiza strażacka i łaźnia publiczna.

Wrzesień 1939 r. i czas okupacji zahamowały i zniszczyły dorobek społeczności gminnej. Działalność konspiracyjna rozpoczęła się w Nieporęcie wkrótce po kapitulacji. Jej ostateczny kształt organizacyjny stanowił 3 batalion pułku „Legionowo” VII Rejonu „Obroża” AK. Jego dowódcą był Bronisław Tokaj, od 1934 roku kierownik szkoły powszechnej w Nieporęcie. Ofensywa wojsk radzieckich, która przeszła przez Nieporęt, zniszczyła go prawie doszczętnie. Pozostało tylko kilka domów.

Dnia 4 lutego 1945 r. powstała pierwsza władza w Nieporęcie - Gminna Rada Narodowa. Pierwszego września rozpoczęła działalność szkoła. W zachowanej Księdze Kontroli i Ruchu Ludności pierwszy zapis z datą 26.07.1947 r. podaje, iż we wsi Nieporęt mieszkały 104 osoby. Na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych rozpoczęto budowę zapory w Dębem i przygotowanie niecki Zalewu Zegrzyńskiego. W latach siedemdziesiątych rozbudowano szkołę, działał we własnym budynku ośrodek zdrowia i rozpoczęto gazyfikację Nieporętu. W latach osiemdziesiątych oddano do użytku budynek Poczty i Centrali Telefonicznej oraz duży pawilon handlowy GS. Rok 1989 otworzył nowy rozdział historii Polski – III Rzeczypospolitej, której małą częścią stanowiła GMINA NIEPORĘT z jedenastoma tysiącami mieszkańców w piętnastu sołectwach.

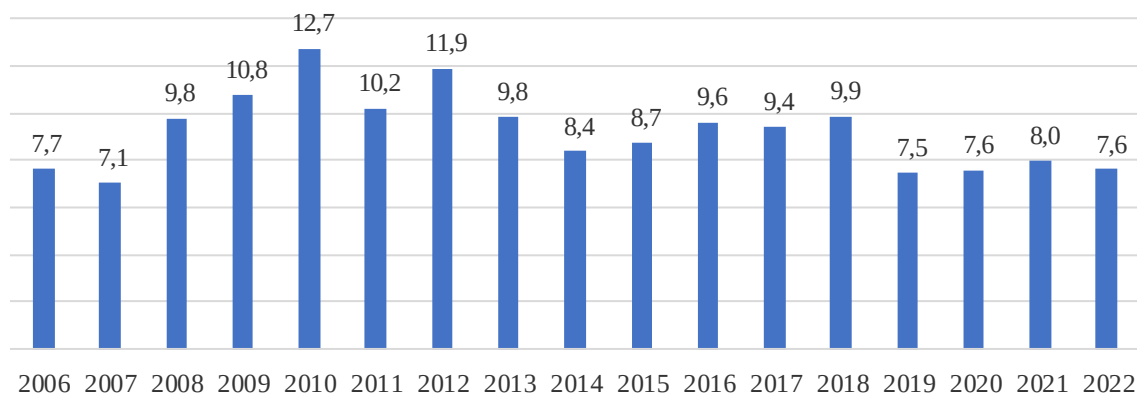
2.2. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE ROZWOJU GMINY

Według oficjalnych danych GUS (dot. Osób zameldowanych) na dzień 31 grudnia 2022 roku w GMINIE NIEPORĘT zamieszkiwało 17 023 osób. W ostatnich latach obserwuje się stały wzrost liczby mieszkańców gminy (np. od 2008 wzrost o 4 643 osób tj. aż o 38%). Liczba mieszkańców w latach 2006-2022 została przedstawiona na poniższym wykresie.

Liczba mieszkańców GMINY NIEPORĘT w latach 2006-2022

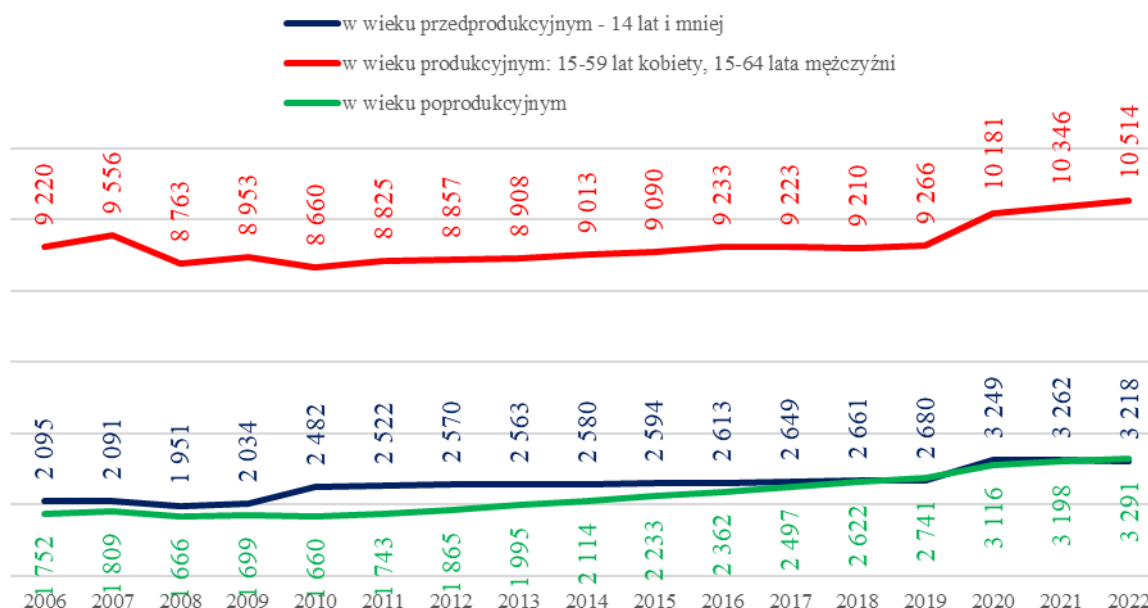
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik urodzeń żywych na 1000 mieszkańców GMINY NIEPORĘT w roku 2022 jest nieznacznie niższy od analogicznych danych z lat wcześniejszych. Biorąc pod uwagę odnotowywane w gminie wzrastające dodatnie saldo migracji, wysoki wskaźnik przyrostu naturalnego i utrzymujące się zainteresowanie osiedlaniem na obszarze gminy, tendencja ta będzie się utrzymywać. Średnio w 2006 roku na 1000 mieszkańców odnotowano tu 7,7 urodzeń żywych, zaś w roku 2022 7,6.

Wskaźnik urodzeń żywych na 1000 mieszkańców GMINY NIEPORĘT w latach 2006-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

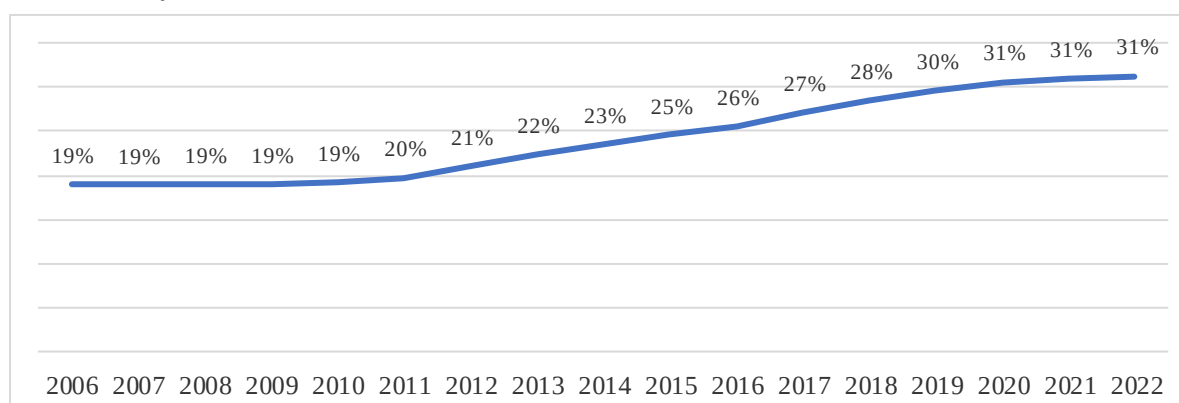
Dane przedstawione poniżej prezentują potencjał GMINY NIEPORĘT z punktu widzenia struktury ekonomicznych grup wieku mieszkańców w latach 2006-2022.

Ludność GMINY NIEPORĘT wg ekonomicznych grup wieku w latach 2008-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym rośnie nieznacznie wolniej niż liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. Liczba ludności w wieku produkcyjnym systematycznie w ostatnich latach rośnie i w roku 2022 osiągnęła wartość 10 514 osób.

Relacja liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku produkcyjnym (miara demograficznej starości) w GMINIE NIEPORĘT w latach 2006-2022 systematycznie się pogarsza. Jeżeli jeszcze w latach 2006-2010 wskaźnik ten utrzymywał się na stałym poziomie 19%, to od roku 2011 obserwujemy systematyczne pogarszanie się sytuacji w omawianym zakresie. W roku 2019 liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w wieku produkcyjnym stanowiła już 30%, a w latach 2020-2022 było to już 31%.

Ludność w wieku poprodukcyjnym jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym (lata 2006 – 2022)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.3. GOSPODARKA GMINY

Struktura bazy ekonomicznej gminy powoduje, że rynek pracy w GMINIE NIEPORĘT zdominowany jest przez osoby pracujące w Warszawie lub małych i średnich firmach zlokalizowanych na obszarze gminy. Poniżej przedstawiono wybrane wskaźniki, które obrazują ekonomiczną stronę rynku pracy w gminie.

Pracujący* w GMINIE NIEPORĘT w latach 2006-2021

Cecha:	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	2 150	2 940	2 503	2 268	2 306	2 262	2 406	2 396	2 453	2 442	2 635	2 678	3 058	3 087	3 214	3 320
mężczyźni	1 258	1 717	1 403	1 247	1 255	1 273	1 327	1 324	1 381	1 354	1 553	1 584	1 892	1 893	1 855	1 976
kobiety	892	1 223	1 100	1 021	1 051	989	1 079	1 072	1 072	1 088	1 082	1 094	1 166	1 194	1 359	1 344

* Dane te dotyczą bardzo specyficznego ujęcia pracujących stosowanego w GUS tj. tzw. osób deklarujących pracę w głównym miejscu zameldowania. Z oczywistych względów nie są to wszyscy pracujący w gminie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba pracujących (wg tego ujęcia GUS) w GMINIE NIEPORĘT w ostatnich latach (od 2015 r.) systematycznie rosła. Jest to sytuacja bardzo korzystna, zwłaszcza z uwagi na fakt, że udział pracujących ogółem w liczbie ludności w latach 2006-2014 malał o ok. 2% rocznie. Doprowadziło to do sytuacji, że ogółem pracujących w gminie w 2021 roku było 3 320, co oznacza, że w porównaniu z rokiem 2006, w którym pracujących w gminie było 2 150, nastąpił wzrost liczby pracujących aż o 1 170 osób (czyli aż o 54%). Duża część osób mieszkających w GMINIE NIEPORĘT nie pracuje na obszarze gminy. Jest to sytuacja typowa dla wszystkich miejscowości podwarszawskich. Problemem gminy jest mały udział dużych zakładów pracy, obecnie funkcjonuje strefa przemysłowa tylko w jednej miejscowości – Stanisławowie Pierwszym.

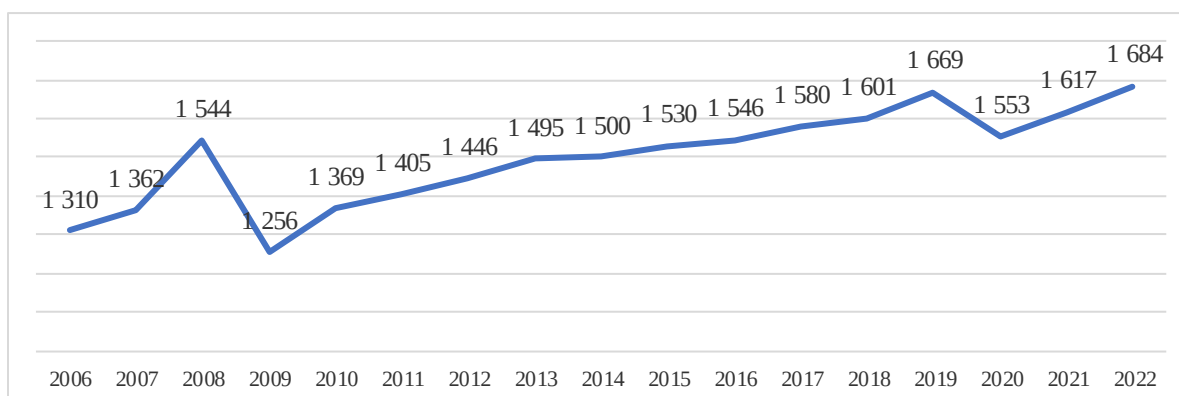
Bezrobocie w GMINIE NIEPORĘT nie ma charakteru strukturalnego. W roku 2021 zarejestrowano jedynie 251 bezrobotnych mieszkańców (dla porównania w roku 2006 było to 459). Liczba bezrobotnych w gminie w ostatnich latach systematycznie maleje. Należy podkreślić jednak, iż wartość analityczna wskaźnika liczby osób bezrobotnych traci w ostatnim czasie na znaczeniu. Duża część rejestrowanego obecnie bezrobocia nie wynika bezpośrednio z rzeczywistego braku miejsc pracy, ale z nowego trendu w gospodarce, który charakteryzuje się brakiem zainteresowania osób w wieku produkcyjnym określonymi rodzajami niskopłatnych etatów lub zwyczajnie brakiem odpowiednich kwalifikacji (najczęściej w ramach zawodów technicznych).

Tereny działalności gospodarczej zajmują w GMINIE NIEPORĘT niewielkie przestrzenie, głównie tereny w Stanisławowie Pierwszym. Pozostałe mniejsze tereny aktywności gospodarczej zlokalizowane są: w Nieporęcie, w Wólce Radzywińskiej i Kątach Węgierskich.

Wójt GMINY NIEPORĘT corocznie organizuje spotkania władz samorządowych z przedsiębiorcami, podczas których przyznawana jest odznaka Firmy Przyjaznej GMINIE NIEPORĘT oraz wyróżnienia przedsiębiorcom, których działalność wykracza poza schematy i którzy aktywnie uczestniczą w życiu gminy wspierając ją na różne sposoby. Spotkania z przedsiębiorcami są okazją do przekazania przedstawicielom firm gratulacji oraz podziękowań za działalność, którą przyczyniają się do rozwoju gminy. Wszystkich łączy zaangażowanie w życie społeczne gminy, wspieranie lokalnych inicjatyw kulturalnych, oświatowych i sportowych.

Według danych statystycznych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, w dniu 31 grudnia 2022 r. w GMINIE NIEPORĘT zarejestrowane były 2 866 podmiotów gospodarki narodowej. Zdecydowaną większość tych podmiotów stanowią jednostki prywatne. 2 169 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Taki stan rzeczy po części odzwierciedla ogólne tendencje panujące w gospodarce, gdzie najbardziej konkurencyjnymi i wytwarzającymi znaczącą część Produktu Krajowego Brutto podmiotami są właśnie najmniejsze przedsiębiorstwa, które jednocześnie najbardziej elastycznie potrafią reagować na zmiany zachodzące na rynku. Wśród pozostałych zarejestrowanych tu firm, stwierdzono m.in.: 264 spółki prawa handlowego, 25 spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Na terenie GMINY NIEPORĘT działa ponadto 31 stowarzyszeń i organizacji społecznych, 21 fundacji i 2 spółdzielnie.

Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. Ludności GMINY NIEPORĘT

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę branże, w których funkcjonują przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie GMINY NIEPORĘT, zauważyć można zdecydowaną przewagę sektora hotelarsko-gastronomicznego oraz handlu i napraw (ok. 36%). Kolejnymi, najczęściej występującymi działami w gospodarce GMINY NIEPORĘT jest przemysł oraz budownictwo. Świadczy to o dużych możliwościach rozwojowych Gminy, gdyż obok zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców poprzez działalność handlowo-usługową, wciąż efektywne pozostają tradycyjne gałęzie działalności gospodarczej prowadzonej w gminie. Ważnym segmentem bazy ekonomicznej gminy, będącym w dużej części odpowiedzią na potrzeby rynkowe i pozwalającym na obsługę innych podmiotów, są tu usługi transportowe. W zakresie handlu na terenie gminy i w jego bezpośrednim sąsiedztwie działają zarówno małe punkty handlowe jak i handel wielkopowierzchniowy.

Na stan bazy ekonomicznej GMINY NIEPORĘT decydujący, bezpośredni wpływ ma koniunktura w Warszawie oraz pośrednio czynniki zewnętrzne: krajowe i światowe oddziałujące na gminę. GMINA NIEPORĘT musi się przygotować na dalszy napływ nowych mieszkańców, który ma związek ze stałym wzrostem cen mieszkań i nieruchomości w Warszawie oraz znaczną różnicą w cenach mieszkań pomiędzy Gminą a Stolicą. Oddziaływanie na gospodarkę GMINY NIEPORĘT innych większych aglomeracji, poza Warszawą w zasadzie nie jest odczuwalne. Można pokusić się o stwierdzenie, iż Nieporęt jest w praktyce włączony w organizm gospodarczy Warszawy i Obszaru Metropolitalnego Warszawy.

2.4. WYPOSAŻENIE GMINY W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ I SPOŁECZNĄ

Sieć drogowa

Sieć drogowa w GMINIE NIEPORĘT składa się z dróg o różnym znaczeniu, a także o zróżnicowanym natężeniu ruchu w zależności od pory dnia i pory roku (nasilenie ruchu weekendowe w okresie maj-wrzesień). Przez teren GMINY NIEPORĘT przebiega kilka ważnych szlaków komunikacyjnych. Powiązania komunikacyjne GMINY NIEPORĘT z otoczeniem odbywają się w stanie istniejącym w oparciu o układ drogi krajowej nr 61 z Warszawy przez Ostrołękę, Łomżę do Augustowa i Suwałk i dalej do państw nadbałtyckich, dróg wojewódzkich: nr 631, nr 632 i nr 633 oraz dróg powiatowych, na który składają się następujące elementy sieci drogowej:

- droga krajowa nr 61 (ul. Warszawska), o przebiegu Warszawa – Jabłonna – Legionowo – Serock – Różan – Ostrołęka – Łomża – Grajewo - Augustów, jedna z ważniejszych dróg w kraju, łącząca Warszawę z północno-wschodnią częścią województwa mazowieckiego i kraju. Dla zachodniej części GMINY NIEPORĘT (Zegrza Południowego i Stanisławowa Drugiego) jest to najważniejsze powiązanie z Warszawą;
- droga wojewódzka nr 631 (ciąg ulic Zegrzyńskiej i kpt. Pogonowskiego) o przebiegu Nowy Dwór Mazowiecki – Zegrze – Nieporęt – Marki - Warszawa, zapewniająca powiązania o charakterze obwodowym pomiędzy drogami krajowymi i wojewódzkimi prowadzącymi w kierunku Warszawy oraz pomiędzy miejscowościami położonymi na północno-wschód od niej;
- droga wojewódzka nr 632 (ulica Strużańska) o przebiegu Płońsk – Nowe Miasto – Nasielsk – Dębe – Legionowo – Rembelszczyzna – Marki, obsługująca gminy leżące bezpośrednio na północ od Warszawy, Legionowa i Marek;
- droga wojewódzka nr 633 (ulica Jana Kazimierza) o przebiegu Warszawa – Rembelszczyzna – Nieporęt, stanowiąca najważniejszą drogę łączącą centralną część gminy z Warszawą;
- droga powiatowa nr 1810W (ulice Wolska i Akacyjowa) o przebiegu Stanisławów Drugi – Kąty Węgierskie, wyprowadzająca ruch na drogę krajową nr 61 oraz wojewódzką nr 632;
- droga powiatowa nr 1811W (ulica Wczasowa) o przebiegu Białobrzegi – Wolica (przysiółek) – Stare Załubice – Józefów, służąca obsłudze terenów po wschodniej stronie Jeziora Zegrzyńskiego, łącząca gminę Nieporęt z północną częścią gminy Radzymin;
- droga powiatowa nr 1812W o przebiegu droga 4303W – Dąbkowizna i 1813W (ulica Szkolna) o przebiegu Wólka Radzyminska - Sieraków – Słupno, zapewniające wraz z odcinkiem drogi wojewódzkiej nr 624, powiązania wschodniej części gminy z gminą Radzymin i wyprowadzające ruch na drogę krajową nr 8;
- droga powiatowa nr 1814W (ulica Brukowa) droga 632 – rzeka Czarna – Słupno, łącząca drogi wojewódzkie nr 631 i 632;
- droga powiatowa nr 4303W (ulica Wojska Polskiego) o przebiegu Radzymin – Beniaminów – Nieporęt, zapewniająca powiązania z Radzyminem;
- droga powiatowa nr 1815W (ulice Izabelińska – Małotęcka – Szkolna) o przebiegu droga wojewódzka 633 – droga powiatowa 1814W;

- droga powiatowa nr 1816W (ulice Nowolipie – Św. Huberta – Zwycięstwa – Królewska – Przyszłość) o przebiegu droga wojewódzka 631 – droga wojewódzka 632.

Doprowadzenie ruchu do dróg wojewódzkich i powiatowych odbywa się poprzez drogi/ulice gminne. Nawierzchnię asfaltową posiadają drogi: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i większość gminnych. Pozostałe drogi to drogi gruntowe lub o nawierzchni szutrowej. Stan techniczny dróg gminnych należy ocenić jako średni. Gmina od wielu już lat inwestuje w rozwój własnej infrastruktury drogowej dbając o jej jakość i stan techniczny. Jednak podstawowym problemem jest niedostateczne wyposażenie tych dróg w nawierzchnie twarde oraz zbyt małe szerokości jezdni i pasów drogowych, które utrudnia ich wyposażenie jednocześnie w jezdnie i chodniki. Na terenie gminy organizacja ruchu pieszego i rowerowego jest niewystarczająca (niewiele jest ścieżek rowerowych oraz chodników). Spowodowane jest to przede wszystkim niewystarczającymi środkami finansowymi, jakimi dysponuje gmina w celu utrzymywania bieżącej sieci dróg oraz jej rozwoju.

Do podstawowych problemów funkcjonowania sieci drogowej gminy należą:

- nie w pełni zhierarchizowany układ drogowy – brak rozdzielania ruchu lokalnego od ruchu o większym zasięgu (o charakterze tranzytowym) oraz ruchu osobowego od ruchu towarowego (samochodów ciężarowych i dostawczych);
- słaby stan części dróg wojewódzkich i powiatowych przebiegających przez teren gminy oraz dróg gminnych;
- niedostateczna liczba dobrych i szybkich połączeń z Warszawą;
- słabo rozwinięte połączenia wewnętrzne (gminne), które z konieczności muszą odbywać się przy pomocy dróg o znaczeniu ponadlokalnym;
- zagrożenie bezpieczeństwa ruchu, wynikające z braku kontroli dostępu do dróg wyższych klas i konfliktów będących skutkiem wspólnego wykorzystywania jezdni przez wszystkich użytkowników, a w szczególności „niechronionych uczestników ruchu” (pieszych i rowerzystów), zmuszonych do korzystania z jezdni ze względu na brak chodników i ścieżek rowerowych;
- braki w wyposażeniu w nawierzchnie ulepszone i twarde części dróg gminnych i fragmentów dróg powiatowych;
- braki w istniejącym systemie drogowym; występowanie „wąskich gardeł” na istniejących ciągach ulic o podstawowym znaczeniu;
- mała przepustowość układu drogowego na kierunkach prowadzących do ścisłego centrum gminy;
- brak systemu transportu rowerowego pełniącego zarówno funkcję transportową jak i rekreacyjno-sportową;
- brak działań ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Drogi gminne w GMINIE NIEPORĘT [w km]

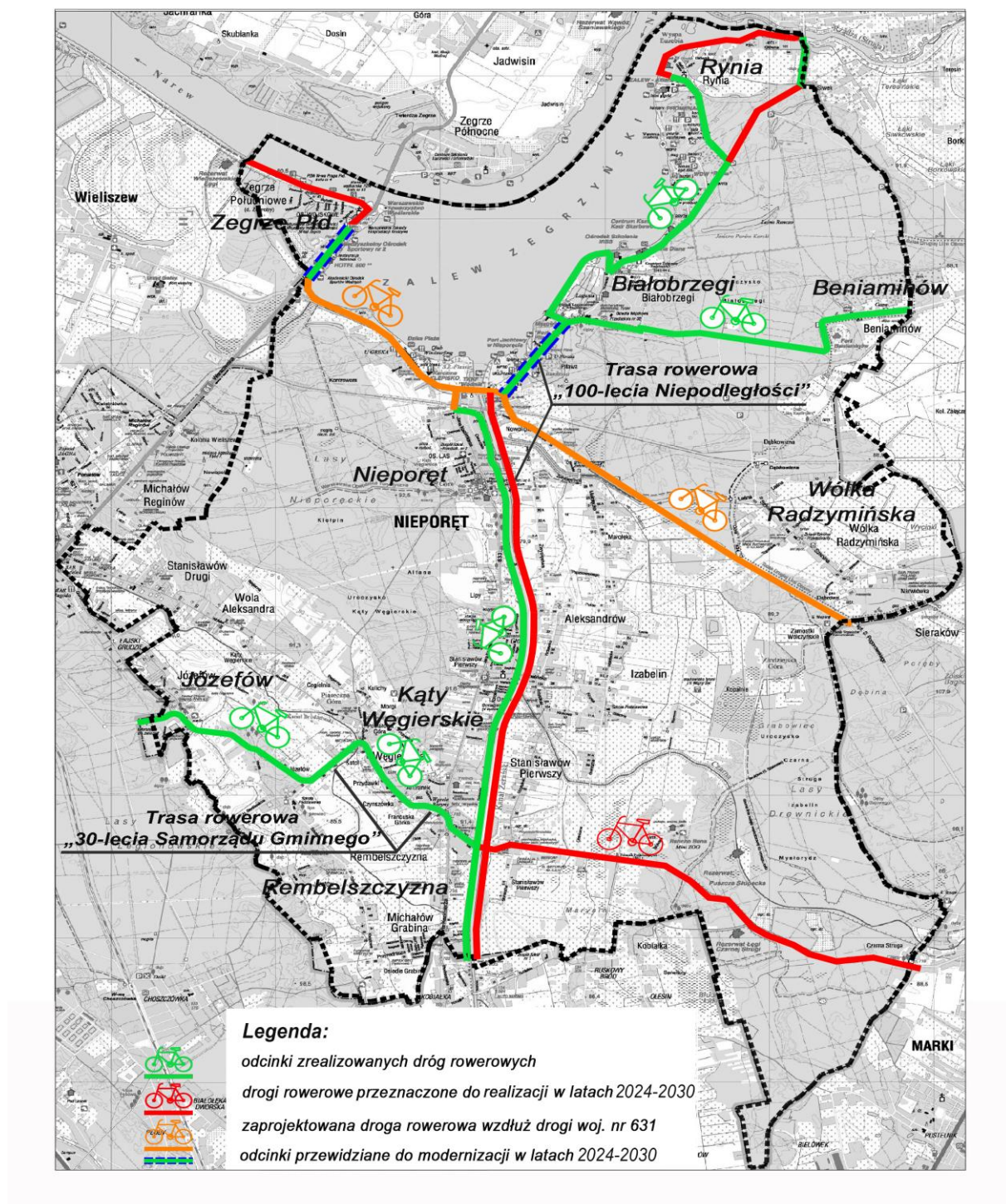
wyszczególnienie			Łączna długość dróg gminnych na terenie gminy
rodzaje	Drogi gminne publiczne	Drogi gminne wewnętrzne	
utwardzone	33,192	23,740	
nieutwardzone	9,800	30,158	
Razem	42,992	53,898	96,890

Źródło: Raport o stanie Gminy Nieporęt za 2020 r.

Na obszarze gminy organizacja ruchu pieszego i rowerowego jest niewystarczająca. Szczególnie, w niektórych newralgicznych miejscach brakuje chodników i bezpiecznych przejść dla pieszych. W przypadku sieci dróg rowerowych obecnie jest ona niekompletna. Istniejące odcinki ciągów dla rowerów nie łączą się i nie tworzą spójnej całości. Spowodowane jest to przede wszystkim niewystarczającymi środkami finansowymi, jakimi dysponuje gmina na cele utrzymywania bieżącej sieci dróg oraz jej rozwoju.

Konieczne jest systematyczne rozwijanie sieci ciągów pieszych i rowerowych. Działania takie zdecydowanie przyczyniają się do poprawy bezpieczeństwa oraz do zwiększenia atrakcyjności przestrzeni publicznych dla mieszkańców i przyjezdnych. Planowana sieć szlaków rowerowych ma również potencjał turystyczny. Skomunikowanie całego wybrzeża Jeziora Zegrzyńskiego oraz połączenie z kluczowymi miejscowościami w regionie takimi jak Zegrze, Legionowo, Radzymin i Warszawa stworzy duży potencjał rozwojowy. Dla pełnego wykorzystania infrastruktury szlaki mogą być dostosowane również do aktywności zimowych, jak np. nart biegowych.

Schemat zrealizowanych i planowanych dróg rowerowych w granicach GMINY NIEPORĘT

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Nieporęt

Stan sieci dróg rowerowych i pieszych pod zarządem gminy w GMINIE NIEPORĘT wygląda następująco:

Razem na terenie GMINY NIEPORĘT jest 24,93 km dróg rowerowych.

Na terenie Gminy można korzystać z 97 km szlaków rowerowych i 73 km szlaków pieszych. Na terenie GMINY NIEPORĘT istnieje rozbudowana sieć szlaków turystycznych. Część z nich jest fragmentami szlaków ponadregionalnych.

Oświetlenie dróg i miejsc publicznych na terenie GMINY NIEPORĘT:

Gmina realizuje także zadanie związane z oświetleniem dróg, ulic i placów poprzez budowę kolejnych odcinków linii oświetleniowych. Aktualnie, zgodnie ze stanem na koniec 2020 roku przy ciągach komunikacyjnych w gminie zrealizowano 2861 punktów świetlnych.

Komunikacja publiczna

W zakresie komunikacji zbiorowej obsługa gminy opiera się na komunikacji autobusowej. Obsługę autobusową zapewniają przede wszystkim linie podmiejskie organizowane przez Zarząd Transportu Miejskiego w Warszawie, obsługujące połączenia Zegrza Południowego, Ryni, Białobrzegów i Nieporętu z Warszawą. Linie ZTM prowadzone są m.in. wzdłuż ulic Warszawskiej, Zegrzyńskiej, Jana Kazimierza, Wojska Polskiego i Wczasowej. Autobusy kursują także wzdłuż drogi krajowej nr 61, obsługują tereny Wólki Radzywińskiej, Józefowa i Stanisławowa Pierwszego oraz połączenia z gminą Radzymin. Linie autobusowe zapewniają powiązania wewnętrzne w gminie oraz z Warszawą. Oferta przewozowa dostosowana jest do istniejącego zapotrzebowania. Komunikacja autobusowa zapewnia zadowalające warunki obsługi dla terenów położonych wzdłuż drogi nr 61, zachodniej części drogi nr 631 oraz nr 633.

Przez gminę Nieporęt przebiegają:

- pierwszorzędna jednotorowa, zelektryfikowana, linia kolejowa o znaczeniu państwowym nr 10 Legionowo - Tłuszcz;
- drugorzędna jednotorowa, nieelektryfikowana linia kolejowa nr 28 Wieliszew-Zegrze.

Sieć energetyczna

GMINA NIEPORĘT obsługiwana jest przez PGE Dystrybucja S.A., Rejon Energetyczny Legionowo. Posterunki energetyczne znajdują się w Wołominie (PE Wołomin ul. Piłsudskiego 61, 05-200 Wołomin) oraz w Łomiankach (PE Łomianki ul. Kolejowa 123, 05-092 Łomianki). Przez teren gminy przebiegają tranzytowe linie napowietrzne wysokich i najwyższych napięć¹⁵:

- dwutorowa linia napowietrzna 400 kV relacji Miłosna – Mościska; Miłosna – Płock;
- dwutorowa linia napowietrzna 110 kV relacji EC Kawęczyn - Legionowo 1 - Wieliszew 2;
- jednotorowa linia napowietrzna 110 kV relacji Legionowo 1 – Legionowo 2;
- jednotorowa linia napowietrzna 110 kV relacji Legionowo 1 – Wieliszew;
- jednotorowa linia napowietrzna 110 kV relacji Wodociąg – do linii dwutorowej EC Kawęczyn;
- jednotorowa linia napowietrzna 110 kV relacji Legionowo – Legionowo 3.

Wzdłuż dwutorowej linii napowietrznej 400 kV wyznaczona została strefa izolacji sanitarnej o szerokości 43 m od osi linii. Wzdłuż linii napowietrznych 110 kV wyznaczona została strefa izolacji sanitarnej o szerokości 19 m od osi linii.

¹⁵ SUIKZP Gminy Nieporęt, str. 28

Źródłami energii elektrycznej na terenie gminy są następujące stacje elektroenergetyczne 110/15 kV, zwane GPZ-ami:

- Legionowo I (LGN) - zlokalizowana w północno-zachodniej części gminy, w pobliżu granicy z Michałowem-Reginowem i Stanisławowem Drugim. Stacja wyposażona jest w dwa transformatory 110/15 kV o mocy 25 MVA każdy.
- Kobiałka (KOB) - zlokalizowana w południowej części Nieporętu, w sąsiedztwie Tłoczni Gazu na terenie Rembelszczyzny. Stacja wyposażona jest w dwa transformatory 110/15 kV o mocy 16 MVA każdy.
- Część stacji transformatorowych 15/0,4 V może być zasilana ze stacji 110/15 kV zlokalizowanej na terenie sąsiedniej gminy Radzymin. Stacja wyposażona jest w dwa transformatory o mocy 10 MVA każdy, z możliwością ich wymiany na transformatory o mocy 25 MVA. Drugie alternatywne źródło energii dla mieszkańców gminy stanowi stacja transformatorowa w Serocku.

Zasilanie w energię elektryczną odbywa się za pomocą sieci rozdzielczych 15 kV. Napięcie średnie dostarczone do stacji transformatorowych zostaje obniżone do wartości 0,4 kV w stacjach transformatorowych słupowych i wieżowych. Ze stacji tych zasilany jest system sieci niskiego napięcia doprowadzający energię do odbiorców. Część odbiorców o większym zapotrzebowaniu mocy (17 odbiorców z całej gminy) zasilana jest bezpośrednią z sieci 15 kV. Łączna długość linii 15 kV wynosi 112,5 km, w tym linie napowietrzne 95 km, a linie kablowe 17,5 km. Na terenie gminy znajdują się 133 stacje transformatorowe. Przeważają stacje słupowe STSa 20/250. Istniejący układ zasilania gminy w energię elektryczną zaspokaja obecne potrzeby, jednak poszukiwane są bardziej efektywne rozwiązania, pozwalające na stopniowe uniezależnianie się energetyczne i ograniczenie wykorzystywania nieekologicznych technologii. W gminie istnieje np. chęć organizowania spółdzielni energetycznych.

Sieć gazowa

GMINA NIEPORĘT prawie w całości została zgazyfikowana. Długość sieci gazowej (w 2022r.) wynosi 213 927 m, podłączonych jest do niej 5 460 gospodarstw domowych. Przez teren gminy poprowadzone są główne magistrale gazowe wysokiego ciśnienia krajowego układu przesyłowego. Za pośrednictwem 4 659 przyłączy gazowych rocznie zużywa się w GMINIE NIEPORĘT 87 323,7 MWh gazu.

Sieć gazowa w GMINIE NIEPORĘT w latach 2007-2022

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci ogółem w m	160 029	169 770	174 982	175 775	180 368	185 168	188 118	190 858
długość czynnej sieci przesyłowej w m	38 163	43 723	43 723	37 658	37 658	37 658	37 658	37 658
długość czynnej sieci dystrybucyjnej w m	121 866	126 047	131 259	138 117	142 710	147 510	150 460	153 200
długość czynnej sieci ogółem w km na 100 km ²	-	-	-	-	-	-	-	198,7
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i	3 300	3 421	3 618	3 762	3 919	4 026	4 122	4 196

niemieszkalnych)								
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	-	-	-	-	-	-	-	4 111
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe)	2 820	3 139	3 315	3 475	3 636	3 752	4 045	4 134
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) ogrzewający mieszkania gazem	1 732	1 762	1 889	2 719	2 045	2 953	3 097	3 171
zużycie gazu w tys. m ³	5 074,60	5 128,60	5 529,60	6 101,20	7 230,80	6 219,9	6 904,6	6 552,5
zużycie gazu przez gospodarstwa domowe w MWh	-	-	-	-	-	-	-	71 893,9
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	4 701,6	4 711,6	5 002,2	5 567,5	6 121,4	5 651,8	6 082,1	5 264,5
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań przez gospodarstwa domowe w MWh	-	-	-	-	-	-	-	57 761,8
ludność korzystająca z sieci gazowej	7 274	7 233	9 647	9 869	10 254	10 205	10 922	11 079

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
długość czynnej sieci ogółem w m	202 568	205 946	192 499	194 141	197 057	200 575	204 367	213 927
długość czynnej sieci przesyłowej w m	47 249	47 249	47 101	47 101	47 101	47 064	47 064	47 064
długość czynnej sieci dystrybucyjnej w m	155 319	158 697	145 398	147 040	149 956	153 511	157 303	166 863
długość czynnej sieci ogółem w km na 100 km ²	210,9	214,4	200,4	202,1	205,2	208,8	212,8	222,7
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	4 263	4 349	3 964	4 067	4 206	4 358	4 460	4 659
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	4 177	4 254	3 786	3 878	4 012	4 273	4 367	4 561
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe)	4 148	4 333	4 400	4 474	4 665	5 404	5 447	5 460
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) ogrzewający mieszkania gazem	3 187	3 255	3 257	3 464	3 635	3 787	3 783	4 137
zużycie gazu w tys. m ³	6 400,9	6 988,5	-	-	-	-	-	-

zużycie gazu przez gospodarstwa domowe w MWh	71 646,3	78 522,2	82 847,9	77 396,0	79 565,3	82 631,1	100 950,9	87 323,7
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	5 548,6	5 570,4	-	-	-	-	-	-
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań przez gospodarstwa domowe w MWh	62 108,6	62 659,7	66 748,8	65 935,2	69 578,7	72 041,3	88 137,1	78 887,7
ludność korzystająca z sieci gazowej	11 075	11 612	11 704	11 767	12 129	14 591	14 435	14 305

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.5. GOSPODARKA MIESZKANIOWA

Zwarta zabudowa mieszkaniowa występuje głównie w centralnej części GMINY NIEPORĘT, w okolicach zgrupowanej zabudowy usług publicznych. Ma ona w zdecydowanej większości charakter niskiej zabudowy wolnostojącej. Oddalając się od Nieporętu, zabudowa zmienia swój charakter – przechodząc w zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zagrodową poprzecinaną terenami zabudowy usługowej. W północnej części gminy wokół Jeziora Zegrzyńskiego ukształtowała się zabudowa rekreacyjno-wypoczynkowa, w formie dużych ośrodków wypoczynkowych, przemieszana z dość intensywną zabudową jednorodzinną.

W strukturze przestrzennej terenów mieszkaniowych na obszarze gminy można wyróżnić:

- zabudowę mieszkaniowo-usługową ze znaczącym udziałem zabudowy usług publicznych w miejscowości gminnej Nieporęt,
- zwarte osiedla i zespoły zabudowy jednorodzinnej z lat 70-tych (osiedla Las i Głogi w Nieporęcie) oraz 80-tych i 90-tych, o architekturze i zagospodarowaniu charakterystycznym dla okresu swego powstania (Stanisławów Pierwszy),
- zorganizowane przestrzennie osiedla i zespoły zabudowy jednorodzinnej (Michałów-Grabina, Kąty Węgierskie),
- skupiska zabudowy jednorodzinnej powstałe w wyniku przekształcania się i uzupełniania zabudowy wiejskiej,
- zabudowę rekreacyjno-wypoczynkową wokół Jeziora Zegrzyńskiego w formie dużych ośrodków wypoczynkowych,
- intensywną zabudowę rekreacji indywidualnej (letniskową) w północnej części gminy (Białobrzegi, Beniaminów, Rynia),
- rozproszoną zabudowę jednorodzinną i zagrodową.

Stan zagospodarowania terenów zabudowy mieszkaniowej jest dość zróżnicowany. Rozwiązania architektoniczne i urbanistyczne są charakterystyczne dla okresu powstania poszczególnych zespołów zabudowy i osiedli. Szereg osiedli i zespołów mieszkaniowych, głównie jednorodzinnych pozostających w trakcie realizacji posiada jeszcze znaczne braki w zagospodarowaniu w zakresie ulic dojazdowych i uzbrojenia oraz ogólnodostępnych terenów zieleni. Podobne niedostatki odczuwa również znaczna część zabudowy rozproszonej.

W zagospodarowaniu przestrzennym gminy wyróżnić należy jeszcze zagospodarowanie związane z obsługą mieszkającej tu ludności. Są to wszystkie obiekty związane z realizacją zadań własnych gminy w zakresie szkolnictwa, sportu, kultury, zdrowia i opieki społecznej, targowisk, ogródków działkowych a także w zakresie infrastruktury technicznej.

Na terenie GMINY NIEPORĘT zasoby mieszkaniowe są w posiadaniu: osób fizycznych, spółdzielni mieszkaniowych, gminy, zakładów pracy oraz pozostałych podmiotów. Na koniec 2022 r. na terenie GMINY NIEPORĘT znajdowało się 5 474 budynków mieszkalnych, 6 503 mieszkań, co daje wskaźnik nasycenia 382 mieszkań na 1000 mieszkańców gminy. Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę wyniosła w 2022 r. 49,1 m² (dla porównania w 2013 r. było to 44,7 m²).

Przeciętna powierzchnia użytkowa w GMINIE NIEPORĘT w latach 2006-2022

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	107,3	109,1	111,0	113,5	117,1	118,5	119,5	120,5
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	36,1	36,8	37,6	39,0	43,1	43,6	44,0	44,7
mieszkania na 1000 mieszkańców	336,5	337,1	338,9	343,9	367,6	367,6	368,1	371,0
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,52	4,56	4,62	4,69	4,77	4,80	4,82	4,85
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,97	2,97	2,95	2,91	2,72	2,72	2,72	2,70
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,66	0,65	0,64	0,62	0,57	0,57	0,56	0,56

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	121,6	122,0	122,7	123,6	124,3	125,0	128,1	128,0	128,4
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	45,3	45,7	45,8	46,5	47,3	48,0	47,5	48,4	49,1
mieszkania na 1000 mieszkańców	373,0	374,6	373,4	376,0	380,7	383,9	371,0	377,8	382,0
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,87	4,88	4,90	4,92	4,94	4,96	5,07	5,05	5,07
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,68	2,67	2,68	2,66	2,63	2,60	2,70	2,65	2,62
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,55	0,55	0,55	0,54	0,53	0,53	0,53	0,52	0,52

Źródło: Na podstawie danych GUS

Na zasoby mieszkaniowe GMINY NIEPORĘT w 2022 składały się 6 503 mieszkania o łącznej powierzchni 834 986 m² (2022 r). Według danych Głównego Urzędu Statystycznego 6 371 mieszkań (98% ogółu) zaopatrzonych jest w wodociąg, 6 345 mieszkań (97,6%) posiada ustęp spłukiwany, 5 408 mieszkań (83,2%) ma instalację centralnego ogrzewania a 5 276 mieszkań (98%) posiada gaz sieciowy.

Analizując potrzeby w zakresie infrastruktury technicznej należy stwierdzić, że zakres inwestycji, jakie muszą być przeprowadzone w najbliższym czasie, nie jest już dość znaczny. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna wymagają jednak stałych inwestycji poprawiających stan istniejącej infrastruktury i zapewniających bezawaryjne i efektywne funkcjonowanie.

Dużo większe wyzwania stanowi, jak w większości polskich gmin sieć drogowa, która w niektórych miejscach gminy nie zaspokaja potrzeb mieszkańców gminy i dodatkowo nie jest w stanie obsłużyć zwiększającego się ruchu zarówno miejscowego, jak i turystycznego. Najważniejsze kierunki działań w zakresie poprawy infrastruktury technicznej:

- poprawa standardów zaopatrzenia w wodę poprzez budowę sieci wodociągowych służących likwidacji niedoborów w tym zakresie,
- budowa sieci kanalizacyjnych służących likwidacji niedoborów w tym zakresie,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- likwidacja źródeł zanieczyszczenia wód podziemnych (likwidacja niekontrolowanych wysypisk śmieci, likwidacja nieszczelnych zbiorników bezodpływowych),

- poprawa czystości wód powierzchniowych, w tym Jeziora Zegrzyńskiego,
- zahamowanie degradacji środowiska w otoczeniu Jeziora Zegrzyńskiego,
- modernizacja dróg wojewódzkich i powiatowych wraz z budową urządzeń zapewniających wzrost bezpieczeństwa ruchu pieszych, rowerzystów i samochodów,
- poprawa standardu gminnego układu drogowego i obsługi transportem publicznym,
- budowa nowych i modernizacja istniejących dróg gminnych, w tym w pierwszej kolejności dróg zbiorczych (strategicznych),
- budowa i modernizacja urządzeń infrastrukturalnych zapewniających poprawę bezpieczeństwa ruchu samochodowego i pieszych - chodniki, utwardzone pobocza, oświetlenie uliczne, ścieżki rowerowe, sygnalizacja świetlna, przejścia dla pieszych, „spowalniacze ruchu”, znaki drogowe (pionowe i poziome),
- rozwój transportu i komunikacji poprzez wykorzystanie Kanału Żerańskiego i Jeziora Zegrzyńskiego.

2.6. GOSPODARKA ODPADAMI

Na terenie GMINY NIEPORĘT nie ma żadnych zorganizowanych składowisk odpadów oraz instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Odpady odbierane przez przedsiębiorców posiadających wpis do rejestru działalności regulowanej z terenu gminy wywożone są do instalacji znajdujących się poza jej terenem. Na przełomie 2013-2014 roku powstał Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ul. Małoleckiej 62 w Nieporęcie, w którym przyjmowane są od mieszkańców określone przepisami prawa odpady. Według złożonych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi ponad 98% wszystkich zadeklarowanych mieszkańców GMINY NIEPORĘT segreguje odpady.

Na przestrzeni lat ilość zbieranych odpadów zmieszanych wahała się, jednak w ostatnich latach ich ilość znacząco spadła. Sytuacja odwróciła się w 2020 roku co ma związek z pandemią. Mieszkańcy więcej czasu spędzali w domach, generując więcej odpadów. Do wzrostu ilości generowanych śmieci przyczynia się też ciągły napływ ludności.

Ilość odpadów zmieszanych zbieranych w GMINIE NIEPORĘT

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem (t)	3 202, 8	3 635,4	3 715,3	2 590,2	2 854,1	4 442,9
ogółem na 1 mieszkańca (kg)	232,7	258,4	259,6	180,0	195,4	301,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W 2020 roku w ramach systemu gospodarowania odpadami komunalnymi wytworzono, zebrano i odebrano odpady komunalne w łącznej ilości 7 263,535 t, w tym 6 923,543 t. – ok. 95 % ww. odpadów odebrano od mieszkańców gminy, natomiast 339,992 t tj. ok. 5 % zebrano w Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK).

W 2020 r. w ramach ww. systemu wytworzono, zebrano i odebrano:

- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne – w ilości 3 643,64 t;
- selektywnie zebrane odpady komunalne – w ilości 1 332,09 t;

- odpady ulegające biodegradacji, w tym zielone – w ilości 1 586,82 t;
- odpady wielkogabarytowe – w ilości 518,44 t;
- odpady budowlane i rozbiórkowe – w ilości 125,20 t;
- zużyte opony – w ilości 20,40 t;
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny tzw. ZSEE – w ilości 23,42 t;
- pozostałe odpady tj. opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych; tekstylia, leki, baterie, popiół itp. – w ilości 13,525 t.

W GMINIE NIEPORĘT wciąż występuje problem dzikich wysypisk śmieci. Obecnie istnieje ryzyko sporadycznego pojawiania się pojedynczych dzikich składowisk. Obiekty takie są na bieżąco likwidowane.

Dzkie wysypiska śmieci w GMINIE NIEPORĘT

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
dzikie wysypiska	17	19	0	0	0	1
zlikwidowane - w ciągu roku	8	19	0	0	0	1
odpady komunalne zebrane podczas likwidacji dzikich wysypisk (t)	18,1	7,8	0,0	0,0	0,0	7,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.7. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Infrastruktura edukacyjna

Sprawami edukacji na poziomie gminnym w GMINIE NIEPORĘT zajmuje się Gminny Zespół Oświaty w Nieporęcie. Jednostka ta ma pod swoim zarządem żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe. W GMINIE NIEPORĘT, na zadania z zakresu edukacji przeznaczają się ponad 30% wydatków gminy. W roku 2020 było to 30% przeznaczone na oświatę i wychowanie (33 608 810 zł), oraz 2 % na edukacyjną opiekę wychowawczą (2 088 068 zł)¹⁶.

Żłobki

W GMINIE NIEPORĘT znajduje się 5 żłobków:

- Niepubliczny Żłobek Krasnalki – Stanisławów Pierwszy;
- Żłobek „Skrzaty” w Rembelszczyźnie – Nieporęt;
- Klub dziecięcy „Nutka Milutka” – Michałów-Grabina;
- Modelowy Żłobek – Stanisławów Pierwszy;
- „Czarlandia” Niepubliczne Przedszkole Językowe i Żłobek – Stanisławów Drugi.

Przedszkola

W przedszkolach gminnych podstawa programowa jest realizowane z budżetu gminy, bezkosztowo dla mieszkańców. Za pobyt dziecka poza godzinami realizacji podstawy

¹⁶ <https://www.nieporcet.pl/mieszkanicy/edukacja/#eduSzkołyPodstawowe>

podatkowej pobierana jest opłata (1 zł za każdą rozpoczętą godzinę). Przedszkola niepubliczne nie mają obowiązku zapewnienia bezpłatnych zajęć i stosują własne cenniki. W roku szkolnym 2023/2024 do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych uczęszczało łącznie 788 dzieci¹⁷. W gminie funkcjonuje 18 przedszkoli dysponujących 50 oddziałami.

Szkoły podstawowe

Poza podstawowym zakresem nauczania, wszystkie szkoły zapewniają uczniom opiekę w świetlicach, możliwość korzystania ze stołówki. Każda szkoła oferuje swoim uczniom bezpłatne i płatne zajęcia dodatkowe, koła zainteresowań, zajęcia wspomagające rozwój ucznia takie jak: zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, reedukacja, logopedia, język obcy w klasach młodszych. Przy niektórych szkołach działają również oddziały przedszkolne (15).

W gminie działa obecnie 8 szkół podstawowych (w tym jedna niepubliczna):

- Szkoła Podstawowa im. Bronisława Tokaja w Nieporęcie;
- Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Białobrzegach;
- Szkoła Podstawowa im. Wandy Chotomskiej w Józefowie;
- Szkoła Podstawowa im. I Batalionu Saperów Kościuszkowskich w Izabelinie;
- Szkoła Podstawowa im. 28 Pułku Strzelców Kaniowskich w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Wólce Radzymińskiej;
- Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Bitwy Warszawskiej 1920 r. w Stanisławowie Pierwszym;
- Terapeutyczna Szkoła Podstawowa Ooniwerek w Izbelinie;
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa-Modelowa Szkoła w Stanisławowie Pierwszym.

Do publicznych szkół podstawowych w roku szkolnym 2020/21 uczęszczało 1639 dzieci.

W szkołach i przedszkolach zatrudnionych było 299 nauczycieli (w tym 227 pełnozatrudnionych).

Na terenie GMINY NIEPORĘT funkcjonuje również Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Lema. Zlokalizowane jest w Stanisławowie Pierwszym – blisko granicy gminy z Warszawą. Podlega ono pod powiat legionowski. Młodzież z terenu gminy, uczęszcza również do szkół ponadpodstawowych w okolicznych miejscowościach.

W roku 2023 liczba absolwentów szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży bez specjalnych ogółem wyniosła 262 (liczba absolwentów szkół prowadzonych przez jednostki samorządu gminnego wyniosła 248).

Infrastruktura sportowa

Jednostką organizacyjną GMINY NIEPORĘT, która zajmuje się sportem i rekreacją jest Centrum Rekreacji Nieporęt. Jednostka powstała z połączenia Centrum Rekreacji Nieporęt mającego siedzibę w Nieporęcie oraz Ośrodka Sportu i Rekreacji Gminy Nieporęt mającego siedzibę w Stanisławowie Pierwszym. Działalność Centrum skupia się na wykonywaniu zadań własnych gminy w zakresie kultury fizycznej i urządzeń sportowych, w tym gminnej pływalni sportowej w Stanisławowie Pierwszym. Do zadań Jednostki należą szczególnie:

- udostępnianie materialnej bazy sportowej, rekreacyjnej i szkoleniowej w postaci gminnej pływalni sportowej w Stanisławowie Pierwszym do organizacji imprez

¹⁷ GUS.

sportowych, rekreacyjnych i nauki pływania stanowiącej podstawę upowszechniania kultury fizycznej;

- zaspakajanie potrzeb i rozwijanie usług w zakresie kultury fizycznej, w tym sportu i rekreacji na bazie gminnej pływalni sportowej, dla mieszkańców Gminy Nieporęt ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych;
- eksploatacja i administrowanie gminną pływalnią sportową w Stanisławowie Pierwszym.

Istotną rolę w działalności na rzecz rozwoju i upowszechniania kultury fizycznej oraz sportu w GMINIE NIEPORĘT spełniają również szkoły i stowarzyszenia. Podstawowym celem działalności prowadzonej w zakresie wychowania fizycznego przez wymienione instytucje jest upowszechnianie sportu, rekreacji oraz aktywnego wypoczynku, prowadzenie klubów sportowych i organizowanie imprez oraz obozów wypoczynkowych i sportowych.

Najważniejsze kierunki działań w zakresie rozwoju sportu i rekreacji w GMINIE NIEPORĘT:

- poprawa jakości życia mieszkańców dzięki rozwojowi bazy infrastrukturalnej;
- możliwość organizacji zajęć sportowych poza siedzibą szkół;
- zwiększenie liczby organizowanych imprez sportowych;
- wzbogacenie oferty zajęć sportowych;
- stworzenie warunków do prowadzenia zajęć sportowo - rekreacyjnych zgodnie z obowiązującymi standardami;
- przystosowanie infrastruktury sportowej do potrzeb użytkowników;
- podniesienie poziomu motywacji wśród dzieci i młodzieży do propagowania postaw prosportowych i organizacji ciekawych zajęć pozalekcyjnych;
- podniesienie poziomu aktywności ruchowej;
- ograniczenie patologii społecznych wśród młodzieży w wyniku zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Opieka zdrowotna

W GMINIE NIEPORĘT funkcjonują 2 ośrodki zdrowia. Oba zlokalizowane są w miejscowości Nieporęt.¹⁸ Są to następujące przychodnie:

- Centrum Medyczne Nieporęt sp. z o. o. (poza podstawową opieką lekarską, centrum świadczy również rehabilitację leczniczą i porady diabetologiczne);
- Praktyka Lekarzy Rodzinnych, lek. med. K. Kiwała, lek. med. S. Olczyk.

Najbliższy szpital dostępny dla mieszkańców zlokalizowany jest w Legionowie.

W Nieporęcie działa również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także Punkt informacyjno-konsultacyjny ds. uzależnień. Co roku realizowany jest Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Na stronie Urzędu Gminy prowadzona jest również lista ważnych kontaktów i punktów pomocowych dla mieszkańców¹⁹.

Na terenie GMINY NIEPORĘT, do dyspozycji mieszkańców są 2 apteki. Obie zlokalizowane w miejscowości Nieporęt. W Stanisławowie Pierwszym działa jedyny w gminie punkt apteczny. Obiekty działają jednak w ograniczonym zakresie czasowym. Na terenie gminy nie ma całodobowego punktu. Najbliższa apteka całodobowa dostępna jest w Legionowie.

¹⁸ <https://www.nieporet.pl/mieszkancy/zdrowie/osrodki-zdrowia/>

¹⁹ <https://www.nieporet.pl/spolecznosc-gminna/wazne-telefony-i-miejsca-pomocowe/>

Infrastruktura kulturalna

Jednostką organizacyjną GMINY NIEPORĘT, która zajmuje się upowszechnianiem kultury i edukacji kulturalnej, ochroną oraz tworzeniem warunków i rozwojem aktywnego uczestnictwa w kulturze mieszkańców, jest Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Nieporęcie. Ośrodek wykonuje swoje zadania w siedzibie w Nieporęcie oraz w filiach: w Beniaminowie, w Stanisławowie Drugim, w Kątach Węgierskich, w Zegrzu Południowym. Ośrodek realizuje swoje cele i zadania poprzez:

- organizowanie festynów, spektakli, koncertów, turniejów, wystaw, w tym wystaw twórczości artystycznej oraz odczytów i spotkań;
- organizowanie imprez rozrywkowych, rekreacyjnych i turystycznych oraz innych imprez kulturalnych;
- prowadzenie działalności klubowej i impresaryjnej;
- prowadzenie „kawiarenki internetowej” dla dzieci i młodzieży;
- organizowanie nauki języków obcych;
- prowadzenie kursów tańca, śpiewu i nauki gry na instrumentach;
- zajęcia, ogniska i warsztaty artystyczne.

Jednostką organizacyjną GMINY NIEPORĘT, która zajmuje się organizowaniem działalności kulturalnej polegającej na zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa GMINY NIEPORĘT oraz uczestniczenia w upowszechnianiu wiedzy i kultury, jest Biblioteka Publiczna GMINY NIEPORĘT.

Głównym problemem związanym z upowszechnianiem kultury i edukacji kulturalnej jest niedopasowanie jakości infrastruktury kulturalnej do aktualnych potrzeb mieszkańców GMINY NIEPORĘT. Główną przyczyną jest niski standard istniejącej infrastruktury kulturalnej oraz brak atrakcyjnej oferty kulturalnej dla mieszkańców gminy, głównie w odniesieniu do budynków filii GOK.

W chwili obecnej mieszkańcy z terenu GMINY NIEPORĘT mają ograniczone możliwości zaspokajania potrzeb społecznych, w tym kulturalnych, integracyjnych i artystycznych. Brakuje miejsc do wspólnych spotkań, wymiany poglądów i doświadczeń, miejsc w których mieszkańcy mogliby integrować się dzieląc się wspólnymi zainteresowaniami. W bezpośrednim otoczeniu przedmiotowego projektu jest zbyt mało takich instytucji jak teatry czy muzea, zaś obecna baza lokalowa kultury i sztuki jest zdecydowanie niedopasowana do potrzeb lokalnej społeczności gminy. Zły stan infrastruktury społecznej w gminie ma niekorzystny wpływ na integrację społeczeństwa. Problem ten związany jest nie tylko z brakiem zorganizowanej oferty kulturalnej oraz turystycznej promującej gminę i jej walory, lecz również z niezadowalającą jakością i estetyką przestrzeni publicznej.

Bezpieczeństwo

Nad bezpieczeństwem mieszkańców GMINY NIEPORĘT czuwają funkcjonariusze policji w Komisariacie Policji w Nieporęcie oraz Komendy Straży Gminnej Nieporęt. Nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym czuwają Ochotnicze Straże Pożarne w: Nieporęcie, Kątach Węgierskich i Wólce Radzywińskiej. Poczucie bezpieczeństwa ma ogromne znaczenie zarówno dla mieszkańców GMINY NIEPORĘT jak i turystów. Ten kierunek będzie realizowany przede wszystkim poprzez wspieranie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, w szczególności poprzez:

- wspieranie działań na rzecz coraz lepszego współdziałania Straży Gminnej, Policji, rad sołeckich i mieszkańców na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa publicznego;
- zakupy sprzętu i wyposażenia dla potrzeb Straży Gminnej i Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym w szczególności doposażenie w sprzęt jednostek OSP realizujących zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej;
- zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych przy wzmożonej współpracy z Policją w tym m.in. z Komisariatem Rzecznym Policji z Warszawy, Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym oraz innymi podmiotami uprawnionymi do wykonywania ratownictwa wodnego;
- budowę systemów wczesnego ostrzegania przed zjawiskami katastrofalnymi;
- poprawę stanu etatowego Komisariatu Policji w Nieporęcie i Straży Gminnej;
- budowę systemu monitoringu wizyjnego miejsc najbardziej zagrożonych przestępczością.

2.8. OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO W GMINIE

Na mocy ustawy o ochronie przyrody z 1991 roku na terenie GMINY NIEPORĘT zostały wydzielone obszary i obiekty o wysokich walorach przyrodniczych:²⁰

- Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu (WOCHK):
 1. PL.ZIPOP.1393.OCHK.619, obszar chronionego krajobrazu, data utworzenia: 1997-10-01.
 - Rezerwaty przyrody:
 1. PL.ZIPOP.1393.RP.387, rezerwat przyrody Łęgi Czarnej Strugi, data utworzenia: 1981-01-01,
 2. PL.ZIPOP.1393.RP.575, rezerwat przyrody Wieliszewskie Łęgi, data utworzenia: 1990-08-29,
 3. PL.ZIPOP.1393.RP.601, rezerwat przyrody Puszcza Słupecka, data utworzenia: 1994-02-15.
 - Obszar NATURA 2000
 1. PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH140009.H, obszar natura 2000 Łęgi Czarnej Strugi, data utworzenia: 2008-01-15
 - Obiekty i pomnik przyrody:
- Trzecią grupę stanowią obiekty i pomniki przyrody ożywianej.
1. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.798 pomnik przyrod, data utworzenia: 2009-07-31
 2. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.805 pomnik przyrody, data utworzenia: 1974-06-27
 3. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.806 pomnik przyrody, data utworzenia: 2009-07-31
 4. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.807 pomnik przyrody, data utworzenia: 1996-04-06
 5. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.808 pomnik przyrody, data utworzenia: 1996-04-06
 6. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.809 pomnik przyrody, data utworzenia: 1996-04-06
 7. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.811 pomnik przyrody, data utworzenia: 1977-10-18
 8. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.812 pomnik przyrody, data utworzenia: 1977-12-30
 9. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.813 pomnik przyrody, data utworzenia: 1974-11-21
 10. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.814 pomnik przyrody, data utworzenia: 2009-07-31

²⁰ <http://www.nieporcet.pl/index.php?cmd=zawartosc&opt=pokaz&id=114>

11. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.835 pomnik przyrody, data utworzenia: 1996-04-06
12. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.846 pomnik przyrody, data utworzenia: 1980-10-18
13. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.857 pomnik przyrody, data utworzenia: 1980-10-18
14. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.868 pomnik przyrody, data utworzenia: 1996-04-06
15. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.879 pomnik przyrody, data utworzenia: 1996-04-06
16. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.890 pomnik przyrody Agata, data utworzenia: 1977-09-22
17. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.4806 pomnik przyrody Jan Kazimierz, data utworzenia: 1976-10-07
18. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.5137, pomnik przyrody, data utworzenia: 1976-10-20
19. PL.ZIPOP.1393.PP.1408032.5138, pomnik przyrody, data utworzenia: 2021-04-29.

- Strefy ochronne:

Do innych kategorii obszarów prawnie chronionych należą strefy ochrony ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, a także lasy ochronne. Objęte są one opieką przede wszystkim z powodu położenia w odległości 10 km od granic administracyjnych Warszawy. Ponadto lasy pełnią funkcję glebochronne (ochrona zwydmionych obszarów piaszczystych przed erozją) i wodochronne (ochrona wilgotnych siedlisk przed wysychaniem i zanieczyszczeniami). Rozległe treny leśne i łąkowe są podstawowym, zewnętrznym obszarem regeneracji powietrza aglomeracji warszawskiej. Stanowią część osłony ekologicznej Warszawy biegnącej od rozległych kompleksów leśno - łąkowych Kampinoskiego Parku Narodowego, przez lasy i łąki GMINY NIEPORĘT, położone na wschód i południe od Warszawy, ku lasom Mazowieckiego i Chojnowskiego Parku Krajobrazowego. Środkowa część Gminy rozciągająca się w kierunku Warszawy, od Zalewu Zegrzyńskiego wzdłuż Kanału Żerańskiego, jest fragmentem ważnego klina nawietrzniającego, doprowadzającego czyste i wilgotne powietrze do wnętrza miasta przy północnych wiatrach.

Ponad 80% ogólnej powierzchni Gminy wchodzi w skład WOCHK. W jego granicach znajdują się zarówno rozległe, zwarte kompleksy leśne i łąkowe, jak i niewielkie, silnie rozdrobnione lasy i łąki o znacznej różnorodności biologicznej. Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje również tereny rolnicze z luźną zabudową zagrodową oraz tereny zurbanizowane ze zwartą zabudową mieszkaniową. W jego granicach wyodrębniono dodatkowo: strefę szczególnej ochrony ekologicznej oraz strefę zurbanizowaną. GMINY NIEPORĘT jest też ważnym punktem Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET - POLSKA, gdyż położona jest na styku dwóch korytarzy ekologicznych o znaczeniu międzynarodowym: Podwarszawskiego i Dolnej Narwi, łączących obszary węzłowe Środkowej Wisły i Doliny Dolnego Bugu (jest to korytarz o charakterze leśno-łąkowym). Na terenie Gminy zostały utworzone 3 rezerваты przyrody: Łęgi Czarnej Strugi, Wieliszewskie Łęgi i Puszcza Słupecka. Puszcza Słupecka położona w południowo - wschodniej części Nieporętu, obejmuje swym zasięgiem część lasu państwowego o powierzchni 160,6 ha rozciągającego się po obu stronach rzeki Czarnej. Celem ochrony jest tu zachowanie zróżnicowanych zbiorowisk leśnych: łęgowych, grądowych i bukowych z bogatymi stanowiskami rzadko występujących roślin. Puszcza Słupecka jest niewątpliwie jednym z niewielu, tak cennych obszarów leśnych, znajdujących się na Mazowszu. Na południe od Puszczy Słupskiej, na powierzchni 39,5 ha rozciąga się rezerwat "Łęgi Czarnej Strugi", w którym największą wartość przyrodniczą ma jego środkowa część rezerwatu. Odnaleźć tam można olszę czarną, wiąz szypułkowy i jesion. Wyrósł drzewostan liczy 80 lat. W bujnym runie występują zioła niezwykle rzadko spotykane w rejonie warszawskim: wawrzynek wilcze łycio i jaskier kosmaty. Rezerwat stał się ostoją dla rzeszy ptaków, w tym także drapieżnych, i miejscem żeru dzików, saren oraz łosie. Rezerwat

przyrody Łęgi Czarnej Strugi (39,5 ha) został objęty siecią Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony siedlisk PLH140009 Łęgi Czarnej Strugi, Typ Ostoi B ze względu na występowanie chronionych siedlisk: łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Według Standardowego Formularza Danych Natura 2000 rezerwat otwarty jest dla ruchu turystycznego, głównie po drodze biegnącej przez jego część środkową i po drogach wytyczających jego granice. Potencjalne zagrożenie dla wartości przyrodniczych tego obiektu stanowi nasilenie ruchu turystycznego, a także ewentualne zmiany stosunków wodnych. Najmniejszy z rezerwatów "Wieliszewskie Łęgi" obejmujący obszar 18,6 ha, charakteryzuje się dużą zmiennością warunków siedliskowych. Jest jednym z najbogatszych stanowisk storczyków w województwie warszawskim. Spośród roślin z gatunku narcyzowatych można zobaczyć kruszczyki i listera. Rezerwat ten to także dom i miejsce żeru wielu gatunków ptaków, np. remizów. Wśród zarejestrowanych pomników przyrody dominują lipy drobnolistne i sosny zwyczajne.

Mając zatem na uwadze, iż w granicach GMINY NIEPORĘT znajdują się:

- rezerваты przyrody: Łęgi Czarnej Strugi, Wieliszewskie Łęgi oraz Puszcza Słupecka dla których obowiązują przepisy art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody,
- obszar NATURA 2000 Łęgi Czarnej Strugi PLH140009 dla którego obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 29 września 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Łęgi Czarnej Strugi,
- Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu dla którego obowiązuje Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Mazowieckiego dnia 13 lutego 2007 r. w sprawie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (WOCHK)
- pomniki przyrody, dla których obowiązują przepisy art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody oraz
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, odbywająca się niezależnie od miejsc ich bytowania, dla której obowiązują przepisy art. 51, art. 52 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody

każdorazowo należy rozpatrzyć wpływ planowanych inwestycji na środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem iż:

- Zgodnie z Art. 15. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody, w parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody zabrania się: budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody; chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodości i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu; polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody; pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów; użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody; zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody; pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu; niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów; palenia ognisk i wyrobów tytoniowych

oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony; stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów; zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych; ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, 858, 1089 i 1165) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego; zakłócania ciszy; używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu; biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; prowadzenia badań naukowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska; wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska; wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych; organizacji imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

- Zgodnie z Art. 45. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody, w stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego mogą być wprowadzone następujące zakazy: niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru; wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych; uszkodzenia i zanieczyszczania gleby; dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej; likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych; wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych; zmiany sposobu użytkowania

ziemi; wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu; umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką; zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych; umieszczania tablic reklamowych.

- Zgodnie z Art. 51. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody w stosunku do dziko występujących roślin lub grzybów gatunków objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy: umyślnego niszczenia; umyślnego zrywania lub uszkodzenia; niszczenia ich siedlisk lub ostoi; dokonywania zmian stosunków wodnych, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej lub niszczenia gleby w ostojach; hodowli; pozyskiwania lub zbioru; przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków; wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego. W stosunku do innych niż dziko występujących roślin lub grzybów gatunków objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy: hodowli; przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków; wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.
- Zgodnie z Art. 52. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody w stosunku do dziko występujących zwierząt gatunków objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy: umyślnego zabijania; umyślnego okaleczania lub chwywania; umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych lub form rozwojowych; transportu; chowu lub hodowli; zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania, posiadania lub preparowania okazów gatunków; niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania; niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień; umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu w celu sprzedaży okazów gatunków; wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego płoszenia lub niepokojenia; umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących; fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie; umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego. W stosunku do innych niż dziko występujących zwierząt gatunków objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy: umyślnego zabijania; umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych lub form rozwojowych; transportu; chowu lub hodowli; przetrzymywania, posiadania lub preparowania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu w celu sprzedaży okazów gatunków; wwożenia z zagranicy

lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

Mając powyższe na uwadze, każde ewentualne działania inwestycyjne, stanowiące przedsięwzięcia mogące oddziaływać na środowisko, będą musiały przechodzić odrębne postępowania dotyczące oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z obowiązującymi regulacjami i procedurami.

2.9. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH ROZWOJU GMINY NIEPORĘT

Diagnoza stanu istniejącego oraz analiza uwarunkowań rozwojowych zwłaszcza zagrożeń, tkwiących w otoczeniu i słabych stron GMINY NIEPORĘT umożliwiła zdefiniowanie strategicznych problemów dalszego jego rozwoju. Wychodząc od definicji problemu, jako „zadania danego do rozwiązania (wykonania)” wskazano na te z nich, które powodują obecnie lub powodować będą w przyszłości powstawanie barier rozwoju Gminy, a w konsekwencji rzutować będą na środowisko życia i pracy mieszkańców oraz funkcjonowania podmiotów gospodarczych.

Problemy rozwojowe są więc określonymi uciążliwościami, których usunięcie lub, co najmniej złagodzenie ich negatywnych skutków wymaga podjęcia określonych działań naprawczych (w wielu przypadkach długookresowych).

Procesy rozwojowe w GMINIE NIEPORĘT, w ostatnich kilkunastu latach, charakteryzowały się dużą dynamiką i żywiołowością (jest to charakterystyczna cecha, która występuje we wszystkich gminach tzw. „wianuszka warszawskiego”) i jednocześnie występującymi zaległościami w wyposażaniu terenów w infrastrukturę techniczną (wodociąg, kanalizacja, drogi gminne). Wytworzyła się więc luka infrastrukturalna, która ujemnie wpływa na poziom życia mieszkańców i stan środowiska przyrodniczego.

W konsekwencji doprowadziło to do powstania i pogłębiania się szeregu negatywnych zjawisk, a mianowicie:

- dużej presji inwestycyjnej w strefie podmiejskiej Warszawy na terenach nieuzbrojonych w infrastrukturę techniczną;
- rozprzestrzenianie się zabudowy na terenach rolnych;
- pogarszającej się wydolności układu komunikacyjnego w relacji: Warszawa – strefa podmiejska;
- nienadążanie rozwoju systemów infrastruktury komunalnej za postępującą urbanizacją;
- postępująca degradacja środowiska przyrodniczego - zanieczyszczone wody powierzchniowe, gruntowe i podziemne, wciąż nie w pełni uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa czy zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego;
- przekroczenia norm akustycznych (nadmierny hałas), brak kompleksowego rozwiązania problemu odpadów komunalnych, zaśmiecanie i dewastacja cennych przyrodniczo terenów, niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

Wymienione wyżej problemy dotyczą także GMINY NIEPORĘT, która charakteryzowała się dynamicznym rozwojem osadnictwa i działalności gospodarczej, za którym nie nadążał rozwój infrastruktury społecznej i technicznej, w tym służącej ochronie środowiska przyrodniczego. Poniżej zaprezentowano główne problemy rozwojowe GMINY NIEPORĘT.

1. Położenie geograficzne, środowisko naturalne, układ przestrzenny

Potencjał położenia geograficznego			
SILNE STRONY		SŁABE STRONY	
Zagadnienia szczegółowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia szczegółowe
- Dostęp do ok. 2,5 mln rynku zbytu Warszawy i aglomeracji; - Bliskość warszawskiego i aglomeracyjnego rynku pracy; - Dostęp do warszawskiego i aglomeracyjnego rynku towarów i usług rynkowych i nierynkowych; - Dostęp do infrastruktury technicznej i społecznej Warszawy; - Bliskość ew. powiązań kooperacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców; - Atrakcyjne, bo graniczące z Warszawą, położenie dla potencjalnych inwestorów gospodarczych oraz mieszkaniowych; - Bezpośredni przebieg trasy DK 61 na terenie gminy - głównej drogi wyjazdowej z Warszawy w kierunku Augustowa	Bezpośrednia granica z Warszawą, położenie w centrum stołecznego obszaru metropolitalnego, położenie w ramach Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego (WOF)	Położenie w Obszarze Metropolitalnym Warszawy i w ramach obszaru metropolitalnego (Warszawski Obszar Funkcjonalny)	- Konkurencja dla lokalnych firm ze strony warszawskiego i aglomeracyjnego rynku pracy, handlu i usług; - Zagrożenie tożsamości społeczności lokalnej i lokalnych powiązań społecznych wobec szybkiego napływu nowych mieszkańców początkowo związanych z gminą tylko miejscem zamieszkania. - Możliwość niekontrolowanego, szybkiego napływu i rozprzestrzeniania się różnego rodzaju zagrożeń (patologie społeczne, uzależnienia, przestępczość itp.)
- Istniejąca sieć dróg w ramach warszawskiego węzła komunikacyjno-transportowego – w szczególności bezpośrednie połączenia drogowe z Warszawą i Legionowem - Dobrze rozwinięta (ilościowo) sieć dróg gminnych i powiatowych - Połączenie kolejowe (SKM) w kierunku Warszawy i Legionowa	Potencjalnie bardzo dobra zewnętrzna dostępność komunikacyjna drogowa.	Okresowo bardzo duże utrudnienia komunikacyjne w zewnętrznym ruchu drogowym (zwłaszcza w sezonie letnim), nieodpowiedni standard komunikacji pasażerskiej. Słabo rozwinięta sieć dróg dojazdowych do DK61, DW631, kolizyjne skrzyżowania w ciągach dróg wojewódzkich i DK61.	- Sieć drogowa rangi powiatowej, wojewódzkiej i krajowej (DK61, DW631, 632 i 633) niedostosowana jakościowo i ilościowo do współczesnego natężenia ruchu; - Połączenia transportowe o niedostatecznej częstotliwości, bezpieczeństwie i komforcie; - Wciąż zbyt mało efektywne i zróżnicowane formy powiązań komunikacyjnych z Warszawą i Legionowem; - Brak ścieżek rowerowych o charakterze komunikacyjnym - głównie w kierunku Legionowa i Radzymina i Warszawy - Brak dróg rowerowych o charakterze turystycznym wokół Jeziora Zegrzyńskiego
Jezioro Zegrzyńskie - miejsce rekreacji dla mieszkańców całej aglomeracji	Korzystne przestrzenne otoczenie zewnętrzne gminy	Duże, a okresowo bardzo duże, obciążenie niektórych obszarów	- Zasadnicze utrudnienia w ruchu wewnątrzmiejscowym; - Rozbijanie struktury funkcjonalno-przestrzennej

Korzystne dla rozwoju turystyki weekendowej, pobytów agroturystycznych, rekreacji ruchowej (biegi, piesze wycieczki, jazda na rowerze, jazda konna) walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.		gminy ruchem tranzytowym „do” i „z” Warszawy, głównie w ciągu DK61 i DW 633 i 631.	gminy - Negatywny wpływ na warunki życia (hałas, spaliny, zagrożenie wypadkami drogowymi itp.) - Ogromne utrudnienia w komunikacji wewnętrznej podczas sezonu turystycznego (często mieszkańcy oczekują w korku na wyjazd z własnych posesji, wjazd do nich, przejazd z miejscowości do miejscowości na terenie gminy itp.).
Środowisko naturalne			
SILNE STRONY		SŁABE STRONY	
Zagadnienia szczegółowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia szczegółowe
- Bliskość i dostępność mało przekształconych przestrzeni otwartych ze względu na położenie oraz skalę wielkości gminy; - Ponad 40% powierzchni gminy stanowią lasy (dla porównania: średnia lesistość w województwie mazowieckim wynosi 22%, a w kraju - 28%). - Stosunkowo duża atrakcyjność gminy pod kątem wykorzystania walorów otoczenia J. Zegrzyńskiego oraz potencjału agroturystyki - Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu (WOCHK) obejmuje ponad 80% powierzchni gminy. - Drugą grupę przyrodniczych obszarów chronionych stanowią trzy rezerваты: Puszcza Słupecka, Łęgi Czarnej Strugi, Wieliszewskie Łęgi.	Urozmaicony krajobraz, zróżnicowanie przyrodnicze i przestrzenne Rozległe tereny leśne i łąkowe są podstawowym, zewnętrznym obszarem regeneracji powietrza aglomeracji warszawskiej. Stanowią część osłony ekologicznej Warszawy biegnącej od rozległych kompleksów leśno - łąkowych Kampinoskiego Parku Narodowego, przez lasy i łąki Gminy Nieporęt, położone na wschód i południe od Warszawy, ku lasom Mazowieckiego i Chojnowskiego Parku Krajobrazowego. Środkowa część Gminy rozciągająca się w kierunku Warszawy, od Jeziora Zegrzyńskiego wzdłuż Kanału Żerańskiego, jest fragmentem ważnego klina nawietrzającego, doprowadzającego czyste i wilgotne powietrze do wnętrza Warszawy przy północnych wiatrach.	Niezadowalające wykorzystanie walorów przyrodniczych środowiska. Problemy wynikające z nieuregulowanych stosunków wodnych w gminie. Brak pełnej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru Gminy Nieporęt Niezadowalający stan jakości wód powierzchniowych na terenie Gminy - najczęściej w wodzie występują ponadnormatywne ilości związków azotu i fosforu, których głównym źródłem są ścieki komunalne. Występuje więc zjawisko nielegalnego odprowadzania ścieków bytowych do wód gruntowych, cieków wodnych i rowów. Zagrożenie degradacją przyrodniczą Jeziora Zegrzyńskiego i Kanału Żerańskiego - brak okresowego pogłębiania jeziora.	- Nieuporządkowane przestrzenie publiczne oraz niska estetyka niektórych stref zabudowy gminy - Wciąż istniejące braki w zakresie infrastruktury uniemożliwiające wykorzystanie walorów lokalnego środowiska przyrodniczego (ścieżki rowerowe, trasy spacerowo-rekreacyjne itp.); - Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego ze strony niskich emitorów - kotłowni, palenisk domowych pojazdów samochodowych. - Zbyt słabe wykorzystanie potencjału otoczenia Jeziora Zegrzyńskiego - Nierozwiązany problem włączenia w system rekreacji i wypoczynku znaczących obszarów leśnych gminy (ochrona, zagospodarowanie); - Niezadowalający poziom retencji oraz stan urządzeń przeciwpowodziowych, - Zabudowywanie obszarów zalewowych - Niewystarczający stopień odwodnienia gminy
Bliskość lasów i przestrzeni otwartych	Względnie niski poziom	Okresowo wzrastające zagrożenie	Brak wykorzystania potencjału transportu

wynikających z położenia oraz brak dużych uciążliwych zakładów przemysłowych na terenach atrakcyjnych przyrodniczo	przemysłowych i (okresowo) energetycznych zanieczyszczeń powietrza	„niską emisją spalin” w sezonach grzewczych; strefowo intensywne komunikacyjne zanieczyszczenia powietrza	niskoemisyjnego (drogi rowerowe, parkingi park and ride) • Przeciążenie ruchem drogowym niektórych ciągów ulicznych, zwłaszcza w ciągach dojazdowych do DK61, DW631 w kierunku Warszawy i Legionowa, co generuje znaczną emisję spalin i CO ₂
- Działania w ramach programów określonych w dokumentach: 1) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Nieporęt 2) Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy 3) Plan gospodarki odpadami dla Gminy Nieporęt 4) Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Nieporęt	Systemowa działalność władz samorządowych w zakresie ochrony środowiska Wykorzystanie dofinansowania zewnętrznego na wsparcie programów ochrony środowiska w gminie	Niedobór środków własnych oraz ze źródeł zewnętrznych na pełną realizację zamierzeń w zakresie ochrony środowiska	Wciąż zbyt wysoki udział węglowych źródeł ogrzewania Niechęć wielu mieszkańców do finansowania i instalacji urządzeń służących wykorzystaniu OZE
Charakterystyka przestrzeni układu architektoniczno-urbanistycznego			
SILNE STRONY		SŁABE STRONY	
Zagadnienia szczegółowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia szczegółowe
- Dobrze rozwinięta (ilościowo) sieć dróg gminnych - Duża część dróg gminnych znajduje się w dość dobrym stanie technicznym, wyjątkiem są niektóre odcinki oraz odcinki dróg powiatowych oraz odcinki dróg wojewódzkich 631, 632 i 633 - Połączenie kolejowe (SKM) w kierunku Warszawy i Legionowa	Potencjalnie bardzo dobra wewnętrzna dostępność komunikacyjna i drogowa Zapewniony transport między miejscowościami (gminna komunikacja autobusowa) Dogodny transport autobusowy w kierunku Legionowa i Warszawy	Utrudnienia w komunikacji wewnętrznej gminy (braki w wyposażeniu w ciągi pieszo-rowerowe). Niedostateczny stan techniczny części dróg powiatowych oraz słaby stan techniczny niektórych odcinków dróg wojewódzkich Niedostateczny stan nawierzchni części dróg gminnych Duża liczba nowych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenach peryferyjnych gminy.	- Niedostateczny stan nawierzchni części dróg powiatowych na terenie gminy; - Zły stan lub wyraźne braki w ciągach ruchu pieszego. - Brak wystarczającej ilości dróg rowerowych, w tym tych o charakterze turystycznym wokół J. Zegrzyńskiego i komunikacyjnym (w dojeździe do węzłów w kierunku Legionowa) - Duże rozdrobnienie osadnicze gminy, co utrudnia zwiększenie jakości i wydajności systemu komunikacyjnego, zwłaszcza w kontekście transportu między sołectwami
Porządkujące ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;	Czytelna, historycznie ukształtowana, struktura funkcjonalno-przestrzenna głównej miejscowości gminy - Nieporętu	Brak centrum administracyjno-kulturalnego gminy. Konieczność aktualizacji MPZP gminy - w związku z intensywną	- Dominująca ilościowo rozproszona niska zabudowa: - Zagrożenie defragmentacją przestrzeni gminnej zamkniętymi osiedlami deweloperskimi, zwłaszcza w sołectwach położonych w południowej i zachodniej

		zabudową nowych terenów Konieczność zapewnienia odpowiedniej infrastruktury w rejonach intensywnych podziałów nieruchomości (w związku z zabudową mieszkalną) - np. budowa dróg poprzecznych między działkami i sieci wod-kan.	części gminy; • Zagrożenie brakiem identyfikacji z miejscem zamieszkania, • Ograniczenie popytu na towary i usługi realizowanego lokalnie
• Układ urbanistyczny tworzący tożsamość kulturową gminy wokół J. Zegrzyńskiego – potencjalnie atrakcyjnie dla mieszkańców oraz turystów	Przejrzysty układ architektoniczno-urbanistyczny głównej miejscowości - Nieporętu	Brak jednolitej i w pełni zagospodarowanej przestrzeni wypoczynkowo-rekreacyjnej wokół J. Zegrzyńskiego - chaos przestrzenny	• Obszar objęty ograniczeniami użytkowania i przekształceń – ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego; • Dekapitalizacja części starej zabudowy
• Małe różnice poziomów, stabilne podłoże; • Potencjalna dostępność terenów uzbrojonych;	Dogodne warunki fizjograficzne dla wszelkiego rodzaju działalności budowlanej, dostępność terenów Ogólnie korzystne postrzeganie gminy na zewnątrz, korzystny wizerunek gminy		• Przemieszczenie funkcjonalne różnych typów zabudowy; • Nieuporządkowane, niedostatecznie rozwinięte i zagospodarowane przestrzenie publiczne gminy; • Niedostatecznie uregulowane zasady utrzymania ładu i porządku na terenie posesji prywatnych, zwłaszcza we fragmentach przylegających do przestrzeni publicznych;

2. Sfera społeczna

Potencjał demograficzny;			
SILNE STRONY		SŁABE STRONY	
Zagadnienia szczegółowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia szczegółowe
- Duży napływ migracyjny ludzi o korzystnym statusie ekonomicznym – potencjalnych podatników i klientów lokalnych firm (wysokie dodatnie saldo migracji); - Korzystne perspektywy demograficzne gminy; - Korzystne zmiany w strukturze wykształcenia i zawodowej, zwiększona podaż zasobów pracy o wysokich i	Szybki i stały przyrost liczby ludności w latach 2007-2022 Stosunkowo wysoki odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym - względnie wysoki poziom wskaźnika perspektywiczności populacji gminy	Szybki i stały przyrost liczby ludności w latach 2007-2022 Rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	- Słabość więzi społecznych; - Niski poziom identyfikacji z tradycjami i specyfiką gminy; - Elementy izolacji społecznej w nowych osiedlach mieszkaniowych; - Realizacja popytu konsumpcyjnego poza miejscem zamieszkania w przypadku dominacji funkcji mieszkaniowych, zwłaszcza w nowych osiedlach;

zróżnicowanych kwalifikacjach;			
		Wielka skala zjawiska niesformalizowanego stałego zamieszkiwania na terenie gminy Duży wzrost liczby mieszkańców w stosunkowo słabiej rozwiniętych częściach gminy i na rozproszonym obszarze - konieczność zapewnienia dostępu do kapitałochłonnej infrastruktury edukacyjnej, drogowej i wod-kan	- Konieczność objęcia usługami z zakresu infrastruktury społecznej oraz technicznej znacznie większej liczby odbiorców niż wynika to z oficjalnej liczby mieszkańców; - Istotny „ubytek” dochodów budżetu gminy z tytułu udziału w podatkach od osób fizycznych przy istotnym wzroście kosztów obsługi infrastrukturalnej w zakresie usług społecznych (publicznych);
Problemy społeczne			
SILNE STRONY		SŁABE STRONY	
Zagadnienia szczegółowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia szczegółowe
Systemowe działania w oparciu o przyjęte dokumenty programowe, np Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych Gminy Nieporęt	Aktywność władz samorządowych i innych instytucji w rozwiązywaniu problemów społecznych Aktywna rola Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nieporęcie	Niedobór środków finansowych na szybką i kompleksową realizację programów społecznych;	- Niedobór środków budżetowych gminy i niestabilność finansowania programów centralnych; - Ogólnie względnie niska aktywność organizacji pozarządowych;
- Malejąca i niska stopa bezrobocia; - Poprawa poziomu wykształcenia i dostosowania do rynku pracy; - Wyspecjalizowana kadra pracowników w zakresie pomocy i świadczeń dla bezrobotnych	Stałe zmniejszanie się skali bezrobocia; Pozytywne oddziaływanie potencjału aglomeracji warszawskiej na gminny rynek pracy	Zmienność skali i zasięgu problemu bezrobocia w poszczególnych miejscowościach - wyraźny podział na część wschodnią i północno-zachodnią gminy Zbyt mało miejsc pracy na terenie gminy (duże firmy zlokalizowane tylko w pld części gminy)	- Utrzymywanie się enklaw bezrobocia długotrwałego oraz „dziedziczenia” bezrobocia i marginalizacji społecznej - Względnie niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych – niedostosowany do rynku pracy, zmienność sytuacji na rynku pracy (zawody techniczne vs. wykształcenie ogólne); - Słabość organizacji pozarządowych działających w sferze pomocy w wyjściu z bezrobocia;
- Koordinacja i współpraca międzyinstytucjonalna (samorząd, administracja rządowa, organizacje kościelne, pozarządowe itp.); - Wsparcie samorządu dla wolontariatu i organizacji zajmujących się dziećmi, młodzieżą i rodzinami; - Poszukiwanie pozabudżetowych źródeł	Ograniczona skala problemów w zakresie opieki nad dziećmi, młodzieżą i rodzinami	Problem opieki nad dziećmi, młodzieżą i rodzinami zmarginalizowanymi i zagrożonymi marginalizacją Zbyt mała liczba żłobków, zbyt mała liczba miejsc w przedszkolach Brak domu dziennej opieki w gminie - dla seniorów	- Niedostatek funduszy na wsparcie grup zagrożonych marginalizacją - Niedobory kadrowe w systemie pomocy społecznej - Niedostatek zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi - Deficyt miejsc w placówkach opieki, wsparcia i resocjalizacji - Niedostatek alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży w szczególności

środków finansowych;		Brak mieszkań socjalnych	inicjatyw środowisk lokalnych;
- Dostępność bazy lokalowej i kadrowej; - Stabilność źródeł finansowania działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywaniu problemów uzależnień; - Działalność instytucji pozarządowych oraz kościelnych; - Międzyinstytucjonalna koordynacja działalności i wymiana doświadczeń;	Aktywność w przeciwdziałaniu uzależnieniom - ograniczona skala problemu	Zagrożenie patologiami społecznymi Zagrożenie z tytułu uzależnień w środowisku młodzieżowym W sezonie letnim bardzo duży ruch turystyczny (weekendowy) generujący wzrost zagrożeń dla lokalnej społeczności	- Bezpośrednia dostępność negatywnych wzorców zachowań; - Niedostatki w dostępności placówek leczniczych; - Dziedziczenie uzależnień w tym wyuczonej bezradności; - Brak systemowego wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Działalność organizacji pozarządowych; - Aktywność służb samorządowych oraz administracji i służb rządowych; - Dostosowanie oferty wsparcia do potrzeb osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością;	Ograniczona skala bezdomności	Zagrożenia substandardowymi warunkami życia i bezdomnością	- Duża mobilność osób z grupy zmarginalizowanej społecznie i ekonomicznie – trudności w określeniu skali i lokalizacji zjawiska; - Brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, profilaktyki oraz standaryzacji usług i odpowiedniej infrastruktury; - Polaryzacja warunków bytowych ludności;
- Aktywność jednostek pomocy społecznej; - Stabilizacja liczebności świadczeniobiorców; - Dostępność miejsc w domach pomocy społecznej;	Stabilizacja liczebności osób wymagających wsparcia Właściwa identyfikacja obszarów problemowych gminy przez GOPS w Nieporęcie	Problemy wynikające z procesów starzenia się ludności. Niewystarczająca liczba psychologów i terapeutów dla rodzin z problemami	- Zwiększanie się bezwzględnej liczby osób w wieku poprodukcyjnym wymagających wsparcia przy względnie niekorzystnej sytuacji materialnej i osłabieniu więzi rodzinnych osób starszych; - Brak określonych form i standardów usług wspierających tę grupę mieszkańców; - Brak wyspecjalizowanej kadry oraz wolontariatu; - Brak wzorów form zachowania aktywności zawodowej lub społecznej – w tym samopomocowej; - Niedostatek środków technicznych poprawiających standard/komfort życia osób starszych;
- Wzrost liczby i różnorodności organizacji udzielających wsparcia; - Współpraca międzyinstytucjonalna organizacji wspierających;	Poprawa dostępności wsparcia osób niepełnosprawnych Infrastruktura publiczna w większości przystosowana do potrzeb niepełnosprawnych	Problemy osób niepełnosprawnych Wciąż istniejące niedobory w zakresie odpowiedniej infrastruktury dla osób niepełnosprawnych. Brak zakładów pracy chronionej oraz miejsc aktywizacji niepełnosprawnych.	- Ograniczona liczba organizacji wspierających; - Brak popularyzacji środowiskowej postaw akceptacji, pomocy osobom niepełnosprawnym; - Bariery techniczne uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym; - Nierówny dostęp osób niepełnosprawnych do wsparcia, niedostateczne rozpoznanie potrzeb w ww. dziedzinie

Wyspecjalizowana kadra gminnych pracowników pomocy społecznej, w tym w zakresie pracy socjalnej z rodziną	Funkcjonująca baza instytucjonalna szczebla powiatowego i gminnego w zakresie pomocy społecznej;	Problem kadr w służbach wsparcia społecznego/usługach opiekuńczych	- Niedobory zatrudnienia: przeciążenie zadaniami; - Braki wyspecjalizowanej kadry; - Brak indywidualnego i kompleksowego podejścia;
- Atrakcyjna oferta spędzania czasu dla osób starszych (liczne kluby seniorów) - Gmina pozyskała bardzo dużo środków finansowych z PROW (LGD) na małe obiekty w sołectwach (świetlice, remizy OSP itp.)	Sprawnie funkcjonujący Centrum Rekreacji Gminy Nieporęt, Aquapark Fala. Kompleks boisk sportowych w Józefowie. Funkcjonowanie tzw. dzikiej plaży - bardzo dobrze oceniane przez mieszkańców i turystów.	Zbyt mała liczba atrakcyjnych boisk sportowych oraz lokalnych stref rekreacji - nieodpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży Niedostateczny poziom aktywizacji „zasobów społecznych” gminy Niedostateczny zakres usług gminnego ośrodka kultury w Nieporęcie - obecne działania, pomimo dużej aktywności, są rozproszone i nieskoordynowane (co powoduje, że jakość i dostępność oferty kulturalnej jest ograniczona)	- Niedostateczne wsparcie materialne i organizacyjne inicjatyw mieszkańców w zakresie wypoczynku, rekreacji, inicjatyw kulturalnych, oświatowych, samopomocowych, sąsiedzkich, utrzymania ładu i bezpieczeństwa publicznego; - Niedostateczna oferta sportowa i kulturalna dla mieszkańców obszarów słabiej zurbanizowanych, położonych na peryferiach gminy. - Niewystarczająca infrastruktura sportowa wokół szkół gminnych. - Brak boiska pełnowymiarowego w gminie.

3. Infrastruktura techniczna

SILNE STRONY		SŁABE STRONY	
Zagadnienia szczegółowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia szczegółowe
Transport i komunikacja wewnętrzna			
Niska intensywność ruchu drogowego na ciągach ulic z dominacją zabudowy jedno- i dwurodzinnej;	Ogólnie dobrze rozwinięta sieć dróg/ulic gminnych	Istotne braki w sieci dróg/ulic gminnych i obiektów drogowych, zwłaszcza w ciągach dojazdowych do Legionowa i Warszawy;	- Braki w zakresie sieci ulic łączących rozwijające się części gminy; - Brak kluczowych obiektów drogowych – zwłaszcza bezkolizyjnych przejazdów przez DK61, DW631
		Istotne braki i ogólnie zły stan ciągów pieszych w gminie	Budowa i remont chodników na większości ulic gminy;
		Braki w wewnętrznych i zewnętrznych pasażerskich powiązaniach komunikacyjnych środkami komunikacji zbiorowej	Niewystarczający standard usług komunikacji zbiorowej (drogowej i szynowej): częstotliwość kursowania, bezpieczeństwo podróżowania, czas podróży;
		Dominacja małointensywnej zabudowy mieszkaniowej w gminie	Konieczność utrzymywania rozległej sieci ulic gminnych o małej intensywności ruchu;

		Niedostateczny poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego w gminie, zwłaszcza w ciągach dróg dojazdowych do DK61, DW631	- Braki w zakresie urządzeń organizacji i zabezpieczenia ruchu drogowego (sygnalizacja świetlna, bezpieczne przejścia dla pieszych, bariery i ekrany ochronne itp.); - Nieekologiczne oświetlenie gminne – większość punktów świetlnych to lampy sodowe.
Zaopatrzenie w wodę			
- Powszechność instalacji wodociągowej w mieszkaniach - Dobry stan techniczny większości sieci wodociągowej (ok. 80% długości sieci wybudowano w latach 1995-2014: BDRGUS) - Brak połączenia z siecią wodociągową Warszawy co zapewnia niezależne i na niższym poziomie kształtowanie się cen za dostarczoną wodę.	Wysoki stopień upowszechnienia instalacji wodociągowej w mieszkaniach. Względnie wysoki poziom rozwoju sieci wodociągowej.	Sieć wodociągowa nie jest rozwinięta w sposób zapewniający efektywny obieg wody (brak tzw. spinek łączących pojedyncze odcinki sieci w różnych miejscowościach) Zbyt mała wydajność istniejących Stacji Uzdatniania Wody (konieczność budowy 3 stacji poboru wody w gminie).	Możliwe trudności z zaopatrywaniem w wodę potencjalnych dużych odbiorców.
Kanalizacja			
- Pomimo pozytywnych zmian w latach 2007-2022 wciąż zbyt niski poziom skanalizowania gminy. - Wyprzedzający względem sieci kanalizacyjnej rozwój sieci wodociągowej.		Lokalne braki w dostępie do sieci kanalizacyjnej Duże rozdrobnienie sieci osadniczej powodujące, że koszty skanalizowania wszystkich sołectw są bardzo wysokie.	- Opóźnienia rozwoju sieci kanalizacyjnej względem instalacji wodociągowych - Ogólnie liczna grupa mieszkań i ludności bez dostępu do sieci kanalizacyjnej – zagrożenia dla środowiska; - Zagrożenia zanieczyszczeniem gruntu i wód gruntowych, dyskomfort aerosanitarny, obniżenie atrakcyjności inwestycyjnej terenu dla celów mieszkaniowych i produkcyjno-usługowych; - Zwiększone koszty usług komunalnych. - Wciąż niepełny stopień skanalizowania gminy.
Oczyszczanie ścieków			
Względnie wysoki poziom obsługi ludności przez oczyszczalnie ścieków	Dostępność oczyszczalni ścieków;	Niedobory w rozmiarach oczyszczania ścieków	Problem z punktowym zanieczyszczeniem
Zaopatrzenie w gaz			
Niewielki poziom „niskiej emisji” gazów i pyłów z instalacji grzewczych poza sezonem grzewczym (większość ludności w mieszkaniach z instalacją gazową, w tym z	Bardzo wysoki stopień dostępności instalacji gazowych w mieszkaniach, w tym bardzo dobrze rozwinięta sieć gazowa		

dostępem do gazu sieciowego)			
Stale odpady komunalne			
- Odpady stałe zbierane w monitorowanym systemie gminnym, wywożone do instalacji poza terenem gminy; - Na terenie gminy funkcjonuje PSZOK; - Selektywna zbiórka odpadów na wysokim poziomie; - Bliskość instalacji przetwarzających odpady zlokalizowanych w Warszawie - Korzystne perspektywy utylizacji odpadów stałych w związku z podjętymi inwestycjami w tym zakresie w ościennych gminach. - Duży odsetek osób segregujących odpady.	- Rozwiązany problem zbierania i odbierania odpadów stałych; - Brak instalacji do przetwarzania odpadów.		- Niewystarczająca liczba PSZOK na terenie gminy - Zbyt mała edukacja ekologiczna w zakresie; prawidłowej segregacji odpadów.
Elektroenergetyka			
		Konieczność modernizacji części urządzeń i sieci przesyłowej; Duże trudności w dostępie do sieci elektroenergetycznej Liczne przerwy w dostawach energii elektrycznej Linie energetyczne o napięciu 15 kV są praktycznie w całości liniami napowietrznymi przez co narażone są na dużą awaryjność. Ponadto, duża ilość przyłączy przyczynia się także do zwiększonej awaryjności sieci. Pogarsza się standard dostarczanej mocy (wzrost spadków napięć i awarii).	- Niedostosowanie urządzeń i sieci elektroenergetycznej do intensyfikacji wykorzystania przestrzeni gminy – w tym konieczność likwidacji napowietrznych linii elektroenergetycznych; - Brak odpowiedniego zabezpieczenia gminy w sieć przesyłową 110 KV - Linie są maksymalnie wykorzystane, stąd też Zakład Energetyczny odmawia przyłączenia nowych odbiorców o mocy zapotrzebowanej powyżej 500 kW. Jest to często przyczyną rezygnacji nowych z lokalizowania swojej działalności na terenie Gminy, co skutkuje spadkiem tempa rozwoju gospodarki lokalnej.
Telekomunikacja			
Wysokie pokrycie obszaru gminy siecią telefonii przewodowej i bezprzewodowej –	Stosunkowo dobrze zaspokojone potrzeby w zakresie telefonii	Słaba infrastruktura teleinformatyczna (brak	

obszar aglomeracji warszawskiej	przewodowej, oraz bezprzewodowej starej i nowej generacji Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć światłowodowa.	równomiernego dostępu do usług, problem z odbiorem radiowym, problem z siecią telefonii komórkowej,	
---------------------------------	---	---	--

4. Infrastruktura społeczna i sytuacja mieszkaniowa

SILNE STRONY		SŁABE STRONY	
Zagadnienia szczegółowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia szczegółowe
Oświata i wychowanie			
- Oddane do użytku nowe obiekty oświaty i wychowania – kontekst współczesnych standardów i oczekiwań; - Liceum w Gminie Nieporęt.	Zaawansowany proces modernizacji bazy materialnej systemu oświaty i wychowania;	Konieczne remonty i modernizacje części istniejącej bazy materialnej oświaty i wychowania;	- Konieczność kontynuowania programu remontów i modernizacji istniejących obiektów - dostosowanie standardu świadczonych usług edukacyjno-wychowawczych do wymogów współczesności - Niedoskonałości systemu oświatowego: wysokie dopłaty z budżetu gminy, zbyt mało zajęć dodatkowych dla dzieci uzdolnionych, - nierównomierna liczba dzieci w miejscowościach, niewystarczająca liczba miejsc przedszkolnych,
Podnoszenie poziomu kwalifikacji kadr oświaty i wychowania w kontekście dostępności wiodących ośrodków naukowych Stolicy;	Wysokokwalifikowana kadra systemu oświaty i wychowania;	Konieczna rozbudowa istniejącej bazy materialnej oświaty i wychowania w kontekście dużego napływu migracyjnego oraz przyrostu naturalnego;	Konieczność podjęcia nowych inwestycji w zakresie bazy szkolnej i przedszkolnej;
Ochrona zdrowia, pomoc społeczna			
- Bezpośrednie sąsiedztwo (Warszawa) wyspecjalizowanych placówek służby zdrowia świadczących usługi w pełnym zakresie; - Dostępność lokalnych podstawowych refinansowanych usług medycznych oraz bogata oferta podstawowych usług o charakterze komercyjnym. - Dobrze działające Centrum Medyczne Nieporęt, świadczące nowe usługi.	Dostępność usług medycznych w ramach istniejącej lokalnej podstawowej bazy materialnej i kadrowej oraz usług specjalistycznych w Stolicy Dobra współpraca GOPS z Ośrodkami Zdrowia, Kościołami, Policją i szkołami. Na terenie Gminy funkcjonują dwa ośrodki zdrowia - wszystkie w Nieporęcie.	Niewystarczająca ilość usług specjalistycznych zdrowotnych; Dość trudne warunki lokalowe Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.	Brak stabilności i względnie niski standard refinansowanych usług medycznych;

Kultura, sport, wypoczynek			
Aktywna działalność Gminnej Biblioteki Publicznej w Nieporęcie oraz Gminnego Ośrodka Kultury (wraz z filiami)	Istniejące podstawy bazy materialnej oraz kadry;	Niedostatki bazy materialnej w kontekście rozwoju działalności kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej; Brak gminnego centrum sportu - obecne działania, pomimo dużej aktywności, są rozproszone i nieskoordynowane (co powoduje, że jakość i dostępność oferty sportowej jest ograniczona)	- Niedostateczna baza dla rozwoju kultury oraz działalności sportowo-rekreacyjnej o nowej skali dostępności i oddziaływania; - Braki w zakresie małych obiektów służących wypoczynkowi i rekreacji zwłaszcza dzieci i młodzieży (mini-boiska, place zabaw, ścieżki rowerowe itp). - Zbyt mała liczba atrakcyjnych boisk sportowych oraz lokalnych stref rekreacji - odpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży
Sytuacja mieszkaniowa			
- Względnie korzystna struktura zabudowy – dominacja budynków niskich i małych - Względnie korzystna struktura własności budynków i mieszkań - Korzystna struktura wieku zasobów, - Ogólnie korzystna struktura jakości zasobów - Bardzo dobry ogólny stopień wyposażenia mieszkań w instalacje	Ogólnie dobry stan zasobów mieszkaniowych	Mała intensywność zabudowy, enklawy starej zabudowy substandardowej i braki sieci kanalizacyjnej; Enklawy substandardowych warunków mieszkaniowych, zjawiska polaryzacji warunków mieszkaniowych ludności.	- Konieczność podjęcia inwestycji w zakresie likwidacji komunalnych substandardów mieszkaniowych; - Brak mieszkań socjalnych - konieczne są inwestycje na rzecz rozwiązywania problemów mieszkaniowych najsłabszych ekonomicznie grup mieszkańców;
Turystyka			
- Korzystne dla rozwoju turystyki weekendowej, pobytów agroturystycznych, rekreacji ruchowej (biegi, piesze wycieczki, jazda na rowerze, jazda konna) walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego. - Dobrze rozbudowana baza hotelowo-motelowa - Dość dobrze rozwinięty system ścieżek rowerowych o charakterze turystycznym.	Unikalne walory turystyczne związane z Jeziorem Zegrzyńskim i jego otoczeniem Bardzo wysoka lesistość gminy.	Niewystarczająca w stosunku do potencjału liczba gospodarstw agroturystycznych	- Niewystarczająca infrastruktura turystyczna, niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania turystyki pieszej i rowerowej - miejsca do odpoczynku, wiaty, sanitariaty, miejsca do bezpiecznego rozpalenia ogniska). - Brak dobrej jakości infrastruktury drogowej wokół J. Zegrzyńskiego; - Problem nasilającej się turystyki sportów motorowych na J. Zegrzyńskim – co odstrasza wielu potencjalnych turystów i wpływa negatywnie na ekosystem zbiornika.

5. Potencjał gospodarczy rynek pracy

Potencjał gospodarczy			
SILNE STRONY		SŁABE STRONY	
Zagadnienia szczegółowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia szczegółowe
Względnie duża liczba atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, Wysoki udział przedsiębiorstw wykorzystujących innowacje oraz prowadzących działalność w branżach proekspansyjnych i w ramach tzw. inteligentnych specjalizacji Mazowsza	Względnie wysoki poziom nasycenia podmiotami gospodarczymi; W odniesieniu do liczby mieszkańców wyższy poziom nasycenia podmiotami gospodarczymi niż w innych tego typu ośrodkach z obszaru aglomeracji; Wyodrębniona strefa „przemysłowa” gminy w Stanisławowie Pierwszym – jest tu kilka dużych zakładów przemysłowych.	Brak odpowiedniego wykorzystania potencjału badawczo-rozwojowego firm produkcyjno-usługowych zlokalizowanych na terenie gminy Brak systemu wsparcia działalności innowacyjnej w gminie	• Duży udział ludności nowo przybyłej pracującej poza gminą – szczególnie tych z nowych osiedli mieszkaniowych; • Ogólnie duży udział osób dojeżdżających do pracy poza teren gminy;
• Dominacja podmiotów działających w sferze usług rynkowych w tym w handlu i naprawach, przy istotnym udziale firm ze sfery otoczenia biznesu a także działalności przemysłowej i budowlanej • Południowa część gminy jest usługowym zapleczem stolicy (warsztaty samochodowe, usługi budowlane, usługi specjalistyczne).	Względnie zróżnicowany branżowo profil bazy ekonomicznej gminy; Duży udział firm z branży hotelarskiej i gastronomicznej w kształtowaniu potencjału gospodarczego gminy	W swoim zróżnicowaniu dość monofunkcyjny profil gospodarczy gminy (dominują średnie i duże podmioty świadczące usługi dla rynku warszawskiego i na eksport)	• Wynikający ze specyfiki branżowej oraz wielkości firm wciąż zbyt niski udział podmiotów ze sfery B+R i niski poziom innowacyjności firm; • Brak specjalizacji o randze regionalnej, lokalnych więzi kooperacyjnych i wzajemnego wsparcia lokalnych firm („klastry”, „grona” „lokalne systemy produkcyjne” itp.)
		Niepełne wykorzystanie walorów położenia geograficznego, w tym sąsiedztwa Warszawy	• Mimo lokalizacji wielu nowych inwestycji z branży hotelarskiej wokół J. Zegrzyńskiego wciąż zbyt słaba baza konferencyjno-hotelowa oraz rekreacyjno-wypoczynkowa do obsługi popytu na tego typu usługi generowanego zwłaszcza w Warszawie (predyspozycje kosztów, odległości, dostępności komunikacyjnej, środowiskowe-lasy);
• Dominacja małych podmiotów gospodarczych – ponad 80% ogółu stanowią zakłady osób fizycznych. • Względnie korzystny poziom wskaźnika zatrudnienia i aktywności zawodowej;	Względnie wysoki poziom aktywności ekonomicznej ludności, w tym przedsiębiorczości indywidualnej	Zdecydowana przewaga ludności utrzymującej się z pracy najemnej.	• Warunki glebowe są mało korzystne dla produkcji rolnej - na terenie Gminy występują gleby słabej jakości, głównie V i VI klasy bonitacyjnej. Tylko fragmentarycznie występują gleby klasy IIIa i IIIb. • Większość funkcjonujących na terenie Gminy

			gospodarstw rolnych, to gospodarstwa małe do 5 ha.
Rynek pracy			
SILNE STRONY		SŁABE STRONY	
Zagadnienia szczegółowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia szczegółowe
- Wzrost popytu na pracę; - Podaż miejsc pracy dla osób z wykształceniem zawodowym i technicznym;	Brak problemu bezrobocia. Wysoki potencjał w tworzeniu nowych miejsc pracy w dynamicznie rozwijającej się branży hotelarsko-gastronomicznej.	Duży obszar niepewności w zakresie obserwowanego spadku stopy bezrobocia	- Konieczność modernizacji i restrukturyzacji (innowacyjność i konkurencyjność) lokalnej bazy gospodarczej dla zachowania trwałego rozwoju; - Konieczność stałej modernizacji systemu oświaty i wychowania oraz szkoleń zawodowych w celu rozwoju zasobów ludzkich (restrukturyzacja i podnoszenie poziomu kwalifikacji) - Konieczność adresowanych działań w celu likwidacji skutków długotrwałego bezrobocia;
		Enklawy bezrobocia utrwalonego z elementami dziedziczenia ról społecznych;	

6. Zarządzanie i finanse

Zarządzanie i finanse			
SILNE STRONY		SŁABE STRONY	
Zagadnienia szczegółowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia podstawowe	Zagadnienia szczegółowe
- Szybko rosnący potencjał finansowy gminy (wzrost względnych i bezwzględnych rozmiarów dochodów i wydatków budżetowych); - Wzrost udziału dochodów ze źródeł zewnętrznych, w tym środków polityki strukturalnej UE;	Korzystna sytuacja finansowa budżetu gminy - ogólnie stabilny poziom dochodów ogółem (rosnący rok do roku, stabilna relacja przyrostu dochodów względem przyrostu wydatków bieżących, rosnący udział wydatków inwestycyjnych) Porównawczo wyższy poziom dochodów i wydatków per capita niż w innych gminach metropolii warszawskiej; Względnie dobra baza podatkowa CIT wynikająca z lokalizacji wielu podmiotów branży turystycznej w sąsiedztwie J. Zegrzyńskiego.	Sytuacja finansowa budżetu gminy nieadekwatna do potencjalnych możliwości rozwoju - co spowodowane jest m.in. poprzez utratę potencjalnych dochodów z tytułu podatków PIT i CIT (osoby niezameldowane, nie rozliczające się w gminie, firmy posiadające siedziby/centralne poza gminą, a w niej działające itp.). Ponadto duży sezonowy ruch turystyczny nie w pełni przekłada się na odpowiedni wzrost potencjału dochodowego gminy, co spowodowane jest niepełnym zagospodarowaniem turystycznym (tj. hotelowo-gastronomicznym) obszaru wokół J.	

		Zegrzyńskiego).	
• Dynamiczny, bezwzględnie i względnie, przyrost wydatków inwestycyjnych; • Aktywna polityka kredytowa gminy – wzrost udziału inwestycji finansowanych kredytami/obligacjami długoterminowymi;	Aktywność inwestycyjna gminy - wartość wydatków inwestycyjnych gminy systematycznie rośnie rdr.		• Rozwinięte dojazdy mieszkańców gminy do pracy w Warszawie i aglomeracji - dzięki temu wyższe niż w średnio na Mazowszu dochody mieszkańców; • Duży udział wśród faktycznych mieszkańców gminy osób niezameldowanych;

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG oraz BDL GUS.

2.10. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH W ZAKRESIE EMISJI DWUTLENKU WĘGLA NA TERENIE GMINY NIEPORĘT

Stan czystości powietrza na obszarze GMINY NIEPORĘT ocenia się jako dobry. W obszarze gminy, ani w bezpośrednim otoczeniu brak istotnych, większych lokalnych źródeł zanieczyszczeń.

Na terenie gminy w indywidualnych budynkach mieszkalnych często jako nośnik energii wykorzystywany jest koks i węgiel kamienny. Jednak już znaczna część mieszkańców przechodzi na ekologiczne źródła energii takie jak: drewno, gaz ziemny i olej opałowy – a także coraz częściej odnawialne źródła energii. Podmioty gospodarcze, usługowe i administracyjne działające na terenie gminy posiadają głównie ogrzewanie gazowe.

Istotnym czynnikiem wpływającym na stan i jakość powietrza atmosferycznego jest ruch samochodowy i zanieczyszczenia pochodzące z transportu. Przez teren GMINY NIEPORĘT przebiega kilka ważnych szlaków komunikacyjnych. Najważniejszym jest droga krajowa Nr 61 z Warszawy przez Ostrołękę, Łomżę do Augustowa i Suwałk i dalej do państw nadbałtyckich oraz drogi wojewódzkie: nr 631, nr 632 i nr 633. Ruch na drogach jest wzmożony, a szczególne uciążliwości powstają w miesiącach letnich, gdzie intensyfikacji następuje ruch turystyczny, spowodowany przemieszczaniem się mieszkańców Warszawy nad Zalew Zegrzyński i z powrotem.

Do zdefiniowanych obszarów/zadań problemowych w zakresie emisji dwutlenku węgla zaliczono:

- wciąż niezadawalający poziom świadomości ekologicznej mieszkańców gminy;
- niewystarczający do możliwości i potrzeb rozwój OZE;
- znaczący udział przestarzałego systemu grzewczego w gospodarstwach domowych;
- niskie parametry techniczne dróg gminnych oraz powiatowych;
- w części wymagająca modernizacji i przebudowy komunalna infrastruktura techniczna lub jej brak (np. kanalizacji);
- wysoki stopień zużycia sieci przesyłowych: energii elektrycznej, wody, odbioru ścieków.
- przyzwolenie społeczne/brak sprzeciwu na spalanie odpadów w domowych w źródłach ciepła.

W celu zmniejszenia zagrożeń niezbędne jest zatem stałe podejmowanie działań w zakresie organizacji i wdrażania zasad gospodarki niskoemisyjnej na terenie GMINY NIEPORĘT.

Główne problemy dalszego rozwoju stanowiąc będą podstawę do formułowania celów PGN GMINY NIEPORĘT, a następnie kierunków działań.

3. WYNIKI INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA W GMINIE NIEPORĘT ROKU BAZOWYM 2013 I W 2022

3.1. METODOLOGIA INWENTARYZACJI DLA PGN

Celem ogólnym inwentaryzacji jest określenie wielkości emisji dwutlenku węgla z obszaru GMINY NIEPORĘT, tak aby możliwe było zaprojektowanie działań służących jej ograniczeniu przez władze gminy. W związku z tym emisje z sektorów (sfer życia gminy), na które władze gminy mają nieistotny wpływ (bardzo ograniczony) są traktowane ogólnie, a bardziej szczegółowo rozpatruje się wielkości emisji z sektorów gospodarki gminy. Emisję gazów cieplarnianych określa się na podstawie finalnego zużycia energii na terenie gminy.

Dlatego też, celem szczegółowym bazowej inwentaryzacji emisji (BEI) jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie GMINY NIEPORĘT w roku bazowym. BEI pozwala zidentyfikować główne antropogeniczne źródła emisji CO₂ oraz odpowiednio zaplanować i uszeregować pod względem ważności środki jej redukcji. BEI stanowi instrument umożliwiający władzom lokalnym pomiar efektów zrealizowanych przez nie działań związanych z ochroną klimatu.

Dla opracowania bazy inwentaryzacji zanieczyszczeń należy określić strukturę zużycia nośników energii w GMINIE NIEPORĘT. Zużycie nośników energii obliczono natomiast na podstawie bilansu energetycznego GMINY NIEPORĘT.

Na podstawie podręcznika SEAP – „Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii” – rekomendowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jednostkom samorządów terytorialnych do sporządzania dokumentów dotyczących gospodarki energetycznej i ograniczania emisji zanieczyszczeń wydzielono w gminie sektory bilansowe ze względu na odmienną specyfikę i różne współczynniki energochłonności i są to:

1. Sektor budownictwa mieszkaniowego,
2. Sektor budownictwa użyteczności publicznej,
3. Sektor działalności gospodarczej,
4. Sektor oświetlenia ulicznego.

Rok bazowy

Wytyczne jako rok bazowy wskazują 1990. Natomiast w przypadku braku odpowiednich danych należy przyjąć dane z lat zbliżonych do tego okresu. **Dla GMINY NIEPORĘT jako rok bazowy wybrano:**

1. **2013 tj. rok dla którego było możliwe zdobycie wiarygodnych i w miarę pełnych danych dotyczących źródeł ciepła i zużycia energii i**
2. **2022 (rok kontrolny).**

W trakcie prowadzenia inwentaryzacji źródeł emisji problemem okazał się brak danych dla lat wcześniejszych niż 2013, co wynika m.in. z zasad archiwizacji danych prowadzonych przez

jednostki w sektorze publicznym. Oczwistym jest także, że społeczeństwo również nie gromadzi danych o zużyciu energii, ciepła czy opału. Podczas opracowywania danych z inwentaryzacji zaobserwowano, że poszczególne jednostki przekazywały dane dotyczące zużycia energii z lat wcześniejszych niż 2013 niekompletne, a braki dla każdej z jednostek dotyczyły różnych lat.

Zakres inwentaryzacji

Inwentaryzacją objęte zostały emisje gazów cieplarnianych wynikające ze zużycia energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców na terenie gminy. Poprzez zużycie energii finalnej rozumie się zużycie: energii paliw kopalnych (na potrzeby gospodarczo-bytowe, transportowe i przemysłowe), ciepła sieciowego, energii elektrycznej oraz energii ze źródeł odnawialnych. Z inwentaryzacji wyłączony jest przemysł (także duże źródła spalania) objęty wspólnotowym systemem handlu uprawnieniami do emisji CO₂.

Źródła danych

Na potrzeby opracowania inwentaryzacji zebrano dane dotyczące zużycia nośników energii na terenie GMINY NIEPORĘT. Posłużono się zarówno metodą „top-down”, gdzie wielkość zużycia energii została określona na podstawie zestawień znajdujących się w dyspozycji GMINY NIEPORĘT, danych statystycznych GUS oraz dokumentów planistycznych urzędu gminy, oraz metodą „bottom up”, według której wielkość zużycia energii określona została w oparciu o ankiety, które skierowane zostały odrębnie do sektorów objętych inwentaryzacją.

Na potrzeby opracowania inwentaryzacji wykorzystano dane dotyczące:

- zużycia energii elektrycznej,
- zużycia ciepła sieciowego,
- zużycia paliw kopalnych (węgiel, gaz, olej opałowy i in.),
- wytworzonej energii ze źródeł odnawialnych,
- oświetlenia i sygnalizacji drogowej.

Pozyskanie danych - emisja bezpośrednia CO₂

Inwentaryzacja emisji bezpośredniej CO₂ przeprowadzona została dla dwóch sektorów:

Z sektora publicznego pozyskano następujące dane:

- zużycie energii elektrycznej w budynkach gminnych, które określone zostało na podstawie inwentaryzacji faktur za energię elektryczną we wszystkich jednostkach,
- zużycie gazu ziemnego w budynkach gminnych - określone zostało na podstawie inwentaryzacji faktur za gaz,
- wykorzystanie paliw stałych – zużycie określono na podstawie inwentaryzacji faktur za paliwo,
- wykorzystanie paliwa płynne – zużycie określono na podstawie inwentaryzacji faktur za paliwo,
- dotyczące oświetlenia i sygnalizacji drogowej - na podstawie danych dostarczonych przez Gminę Nieporęt,
- produkcji energii cieplnej z instalacji solarnych oraz pomp ciepła – na podstawie danych GMINY NIEPORĘT dotyczących ilości zgłoszonych tego rodzaju instalacji w budynkach użyteczności publicznej.

Dla określenia wielkości emisji przyjęto dla paliw:

- standardowe wskaźniki emisji wykorzystywane przez Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji do sporządzania Krajowych Inwentaryzacji Emisji Gazów Ciepłarnianych,
- wskaźniki emisji zalecane przez wytyczne Porozumienia Burmistrzów,
- krajowe i lokalne wskaźniki emisji dla energii elektrycznej i ciepła.

Wskaźniki emisji wyrażone są w jednostkach energetycznych (zgodnie z wytycznymi Porozumienia burmistrzów Mg CO₂/MWh):

Metodologia obliczeń

Obliczenia wielkości emisji wykonano za pomocą arkuszy kalkulacyjnych. Do obliczeń wykorzystano podstawowy wzór obliczeniowy:

$$ECO_2 = C \times EF$$

gdzie:

ECO₂ – oznacza wielkość emisji CO₂ [Mg]

C – oznacza zużycie energii (elektrycznej, ciepła, paliwa) [MWh]

EF – oznacza wskaźnik emisji CO₂ [MgCO₂/MWh]

Wskaźniki emisji CO₂ – wytyczne w ramach inwentaryzacji emisji

Nośnik	Wartość wskaźnika (Mg CO ₂ / MWh)	Źródła danych
Energia elektryczna	0,812	KOBIZE – Referencyjny wskaźnik jednostkowej emisyjności dwutlenku węgla przy produkcji energii elektrycznej do wyznaczania poziomu bazowego dla projektów JI realizowanych w Polsce
Gaz ziemny	0,201	KOBIZE – wielkości opałowe (WO) i wskaźnik emisji CO ₂ (WE) (2011)
Olej opałowy	0,276	
Ciekły gaz ziemny	0,225	
Węgiel	0,341	

3.2. BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ WŁASNOŚCI GMINNEJ

Na obszarze gminy znajdują się budynki użyteczności publicznej o zróżnicowanym przeznaczeniu, wieku i technologii wykonania. Na potrzeby niniejszego opracowania jako budynki użyteczności publicznej przyjęto obiekty zlokalizowane na terenie gminy administrowane głównie przez Urząd Gminy.

W GMINIE NIEPORĘT, w budynkach użyteczności publicznej do celów energetycznych wykorzystuje się **energię elektryczną, gaz ziemny oraz odnawialne źródła energii**.

Emisja CO₂ w budynkach użyteczności publicznej i zużycie energii elektrycznej oraz gazu ziemnego prezentuje się następująco:

Dla roku 2013 r.:

Emisja CO₂ w budynkach użyteczności publicznej i zużycie energii elektrycznej

Zużycie energii elektrycznej	Emisja CO ₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
1 019,70	827,99

Emisja CO₂ w budynkach użyteczności publicznej - zużycie gazu ziemnego

Zużycie gazu ziemnego	Emisja CO ₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
5 452,82	1 096,02

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Całkowita emisja CO₂ w budynkach użyteczności publicznej w 2013 r.

Emisja CO ₂
[Mg/rok]
1 924,01

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Dla roku 2022 r.:

Emisja CO₂ w budynkach użyteczności publicznej i zużycie energii elektrycznej

Zużycie energii elektrycznej	Emisja CO ₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
1 605,66	1303,79

Emisja CO₂ w budynkach użyteczności publicznej - zużycie gazu ziemnego

Zużycie gazu ziemnego	Emisja CO₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
4011,39	806,29

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Całkowita emisja CO₂ w budynkach użyteczności publicznej w 2022 r.

Emisja CO₂
[Mg/rok]
2 110,08

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

3.3. MIESZKALNICTWO

W GMINIE NIEPORĘT podstawowym paliwem służącym do ogrzewania mieszkań jest gaz.

Na ogrzewanie mieszkań zużyto w 2013 r. 6 082,1 tys. m³ gazu. 60% mieszkań w GMINIE NIEPORĘT w badanym okresie ogrzewanych było za pomocą gazu z sieci (zgodnie z danymi BDL GUS 62% mieszkań ogrzewanych jest przy pomocy gazu). Istotną rolę wciąż spełniał węgiel, którym opalanych jest ok. 30% mieszkań.

W roku 2022 ogrzewanie mieszkań odbywało się głównie za pomocą gazu i z istotnym udziałem pomp ciepła.

W poniższych tabelach zamieszczono informację nt. zużycia energii i emisji CO₂ w mieszkalnictwie.

Dla roku 2013 r.:

Zużycie energii elektrycznej i emisja CO₂ w budynkach mieszkalnych

Zużycie energii elektrycznej	Emisja CO₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
14 068,74	11 423,82

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Zużycie gazu ziemnego i emisja CO₂ w budynkach mieszkalnych

Zużycie gazu ziemnego	Emisja CO₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
64 166,16	12 897,40

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Zużycie węgla i emisja CO₂ w budynkach mieszkalnych

Zużycie węgla	Emisja CO₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
10 922,51	3 724,58

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Całkowita emisja CO₂ w budynkach mieszkalnych w 2013 r.

Emisja CO₂
[Mg/rok]
28 045,80

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Produkcję energii ze źródeł odnawialnych oszacowano na poziomie 4996 MWh / rok.

Dla roku 2022 r.:

Zużycie energii elektrycznej i emisja CO₂ w budynkach mieszkalnych

Zużycie energii elektrycznej	Emisja CO₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
15395,60	12501,23

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Zużycie gazu ziemnego i emisja CO₂ w budynkach mieszkalnych

Zużycie gazu ziemnego	Emisja CO₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
87323,7	17552,06

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Zużycie węgla i emisja CO₂ w budynkach mieszkalnych

Zużycie węgla	Emisja CO₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
1092,25	372,46

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Całkowita emisja CO₂ w budynkach mieszkalnych w 2022 r.

Emisja CO₂
[Mg/rok]
30425,75

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Sektor mieszkaniowy jest największym odbiorcą energii na terenie GMINY NIEPORĘT, charakteryzuje się także dużą dynamiką zmian źródeł zasilania w ciepło. Obserwuje się częściową wymianę źródeł na bardziej efektywne o wyższej sprawności. Niestety często tego typu inwestycja nie wiąże się ze zmianą nośnika wykorzystywanego na potrzeby ogrzewania na bardziej ekologiczny głównie ze względu na coraz wyższe ceny gazu, oleju opałowego oraz energii elektrycznej. W ostatnich latach obserwuje się krajowe zwiększenie emisji CO₂ związanej z wykorzystaniem energii w tej grupie odbiorców. **Dlatego też, działania promujące niskoemisyjne inwestycje i zachowania mieszkańców mogą mieć kluczowe znaczenie dla realizacji celów PGN.**

3.4. HANDEL, USŁUGI, PRZEDSIĘBIORSTWA

Z powodu nikłego zainteresowania ze strony przedsiębiorców w zakresie ankietyzacji, do inwentaryzacji w 2013 r. posłużono się danymi z „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla GMINY NIEPORĘT”, a także informacjami z Banku Danych Lokalnych.

Zużycie energii elektrycznej i emisja CO₂ związana z działalnością w handlu, usługach oraz przedsiębiorstwach w 2013 r.:

Zużycie energii elektrycznej	Emisja CO₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
4 590,47	3 727,46

Zużycie gazu ziemnego i emisja CO₂ związana z działalnością w handlu, usługach oraz przedsiębiorstwach w 2013 r.:

Zużycie gazu ziemnego	Emisja CO₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
7 947,67	1 597,48

Całkowita emisja CO₂ w handlu, usługach i przedsiębiorstwach w 2013 r.:

Emisja CO₂
[Mg/rok]
5 324,94

Dla celów kontrolnych, za rok 2022 zużycie i stopień emisyjności w grupie handel, usługi, przedsiębiorstwa przyjęto na niezmiennym poziomie. Jest to związane z faktem, że pomimo faktu - jak stwierdzono w części analitycznej - liczba podmiotów działających grupie wzrosła między rokiem 2013 a 2022, w sposób istotny poprawiła się efektywność energetyczna przedsiębiorstw, co pozwala domniemywać, że poziom konsumpcji energii i stopień emisyjności w tej grupie pozostał na zbliżonym poziomie.

3.5. OŚWIELTENIE

Roczne zużycie energii (w kWh) w grupie oświetlenie w GMINIE NIEPORĘT w 2013 r. w podziale na poszczególne podgrupy przedstawiono w poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	Roczne zużycie energii kWh
Oświetlenie drogowe:	2 217 532
Kompleks Rekreacyjno – Wypoczynkowy NIEPORĘT-PILAWA	93 600
Fotoradary	200
Budynki Komunalne	136 140
ORLIK	24 000
Roczne zużycie energii kWh	2 471 472

Za 2013 r.:

Roczne zużycie energii = 2 471,5 MWh.

Całkowita emisja CO₂ w oświetleniu

Zużycie energii elektrycznej	Emisja CO₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
2 471,50	2 006,86

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Za 2022 r.:

Roczne zużycie energii = 1368,33 MWh.

Całkowita emisja CO₂ w oświetleniu

Zużycie energii elektrycznej	Emisja CO₂
[MWh/rok]	[Mg/rok]
1368,33	1111,09

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

3.6. TRANSPORT

Znaczący udział w negatywnym oddziaływaniu na środowisko ma również spalanie paliw w silnikach spalinowych napędzających pojazdy mechaniczne. Transport zaliczany jest do liniowych źródeł emisji i jest związana z transportem (drogowym, kolejowym i rzecznym). Emitowane zanieczyszczenia z tych źródeł związane są ze spalaniem paliw w silnikach (tzw. emisja spalinowa) oraz dodatkowo z procesami ścierania jezdni, opon i hamulców (tzw. emisja pozaspalinowa). Dodatkowym źródłem emisji jest również unoszenie drobiny pyłu z powierzchni na skutek ruchu pojazdów (tzw. emisja wtórna). Liczba pojazdów na ulicach ulega systematycznemu wzrostowi, przy jednoczesnej stopniowej poprawie istniejącej infrastruktury drogowej.

Na terenie GMINY NIEPORĘT transport odbywa się głównie samochodami prywatnymi mieszkańców. Zestawienie pojazdów aktywnych na dzień 31.12.2013r. zarejestrowanych w GMINIE NIEPORĘT, z podziałem na rodzaj oraz ilościowe zestawienie dotyczące rodzajów paliwa.

Pojazdy - razem 8891 sztuk:

- autobusy - 24
- ciągniki rolnicze - 205
- ciągniki samochodowe - 94
- motocykle - 311
- motorowery - 348
- pojazd samochodowy inny - 49
- sam. ciężarowy - 1318
- sam. osobowy - 6423
- sam. specjalne - 119

Paliwa – razem 8891 sztuk:

- P - benzyna - 5882
- D - diesel - 3009

Dodatkowo alternatywne paliwo LPG – 984.

W celu oszacowania wielkości emisji z transportu prywatnego przyjęto ww. liczbę samochodów, uśredniony roczny przebieg wszystkich pojazdów wynosi 15 000 km. Jednocześnie przyjęto, że średnie spalanie na 100 km samochodów napędzanych LPG wynosi 11 litrów, w przypadku benzyny 8 litrów, a oleju napędowego 6 litrów.

Dane obejmują wyłącznie ruch w obrębie GMINY NIEPORĘT.

Szczegółowe dane zawiera tabela poniżej.

Emisja CO₂ pochodząca ze spalania paliw w transporcie

Podział według typu paliwa	Wskaźnik emisji CO ₂ (t/MWh)	Liczba kilometrów według typu paliwa (mln km)	Średnie spalanie dla typu paliwa (l / 100 km)	Zużycie paliwa według typu (mln l.)
LPG	0,227	14,76	11	1,62
Benzyna	0,249	73,47	8	5,88
Olej napędowy	0,267	45,15	6	2,71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

<http://ec.europa.eu/environment/enveco/taxation/pdf/Annex%205%20-%20Calculations%20from%20the%20case%20studies.pdf>, t4f.eco.pl/pliki/Metodologia_transport.pdf

Całkowita emisja CO₂ w transporcie w 2013 r. to 23 910,12 Mg /rok.

Dla celów kontrolnych za rok 2022 przyjęto, że emisja CO₂ w transporcie utrzymała się na zbliżonym poziomie. Przesądza o tym fakt, że pomimo istotnego wzrostu liczby ludności, mobilności oraz poprawy atrakcyjności turystycznej gminy w latach 2013-2022 zostały zrealizowane inwestycje poprawiające stan infrastruktury drogowej. W istotnym stopniu rozwinięte zostały ścieżki rowerowe w znacznym zakresie odciążając ruch kołowy. Poprawiła się także flota samochodów w dyspozycji mieszkańców, którzy coraz częściej korzystają z samochodów hybrydowych i elektrycznych.

3.7. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Na rok 2013, łączne zużycie energii oszacowano na **208 659,68 MWh / rok**. łączną emisję CO₂ natomiast na **61 211,73 Mg/rok**.

W poniższej tabeli zamieszczono informację nt. zużycia energii w poszczególnych obszarach.

Zużycie energii w poszczególnych sektorach w GMINIE NIEPORĘT

Zużycie energii w 2013 r. w GMINIE NIEPORĘT [MWh / rok]				
TRANSPORT	BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ WŁASNOŚCI GMINNEJ	MIESZKALNICTWO	HANDEL, USŁUGI, PRZEDSIĘBIORSTWA	OŚWIELTENIE
98 020,11	6 472,52	89 157,41	12 538,14	2 471,5

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Emisja CO₂ w poszczególnych sektorach w GMINIE NIEPORĘT

Emisja CO ₂ w poszczególnych sektorach w 2013 r. GMINIE NIEPORĘT [Mg/rok]				
TRANSPORT	BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ WŁASNOŚCI GMINNEJ	MIESZKALNICTWO	HANDEL, USŁUGI, PRZEDSIĘBIORSTWA	OŚWIELTENIE
23 910,12	1 924,01	28 045,80	5 324,94	2 006,86

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Na rok 2022 łączne zużycie energii oszacowano na **221 355,18 MWh / rok**. łączną emisję CO₂ natomiast na **62 881,98 Mg/rok**.

Zużycie energii w poszczególnych sektorach w GMINIE NIEPORĘT

Zużycie energii w 2022 r. w GMINIE NIEPORĘT [MWh / rok]				
TRANSPORT	BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ WŁASNOŚCI GMINNEJ	MIESZKALNICTWO	HANDEL, USŁUGI, PRZEDSIĘBIORSTWA	OŚWIELTENIE
98 020,11	5 617,05	103 811,55	12 538,14	1 368,33

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Emisja CO₂ w poszczególnych sektorach w GMINIE NIEPORĘT

Emisja CO₂ w poszczególnych sektorach w 2022 r. GMINIE NIEPORĘT [Mg/rok]				
TRANSPORT	BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ WŁASNOŚCI GMINNEJ	MIESZKALNICTWO	HANDEL, USŁUGI, PRZEDSIĘBIORSTWA	OŚWIETLENIE
23 910,12	2 110,08	30 425,75	5 324,94	1 111,09

[Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji]

Jak wynika z analizy danych kontrolnych wykonanych za rok 2022, GMINA NIEPORĘT, pomimo dynamicznego rozwoju związanego z napływem nowych mieszkańców czy wzrostem przedsiębiorczości w latach 2013-2022, nie odnotowała pogorszenia wskaźników opisujących gospodarkę niskoemisyjną. W przypadku budynków użyteczności publicznej czy oświetlenia, widoczna jest natomiast istotna poprawa efektywności energetycznej. Było to możliwe dzięki systematycznemu wdrażaniu inwestycji niskoemisyjnych zapisanych w PGN.

W dalszej części PGN zaprezentowano **CELE, OBSZARY WSPARCIA I ZADANIA** pozwalające zrealizować powyższe postanowienie.

4 CELE, OBSZARY WSPARCIA I ZADANIA PGN

4.1. CELE PGN

Dla GMINY NIEPORĘT określono następujący cel strategiczny i cele operacyjne w ramach PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY NIEPORĘT NA LATA 2024-2030:

Przyjęte cele są zgodne z krajowymi, wojewódzkimi i innymi gminnymi dokumentami strategicznymi. GMINA NIEPORĘT będzie dążyła do realizacji wyznaczonych celów poprzez realizację działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych zdefiniowanych w niniejszym PGN.

CEL STRATEGICZNY:

**GMINA NIEPORĘT REALIZUJE PROCES ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W
KIERUNKU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ.**

**REALIZACJA TEGO PROCESU OPIERA SIĘ NA PODEJMOWANIU DZIAŁAŃ
ZMIERZAJĄCYCH DO OGRANICZANIA EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH,
POPRAWY EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ, WZROSTU WYKORZYSTANIA
ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH ORAZ POPRAWY JAKOŚCI POWIETRZA
ATMOSFERYCZNEGO**

Osiągnięciu celu strategicznego będzie możliwe dzięki realizacji czterech celów operacyjnych:

CEL OPERACYJNY 1:

OGRANICZENIE EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH W PERSPEKTYWIE 2030 R.

CEL OPERACYJNY 2:

ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I ZMNIEJSZENIE ZUŻYCIA ENERGII DO 2030 R.

CEL OPERACYJNY 3:

ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH DO 2030 R.

CEL OPERACYJNY 4:

ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I BUDOWANIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

4.2. OBSZARY I PRIORYTETY

Działania dla osiągnięcia założonych celów dotyczą:

a. Sektora gminnego, do którego należy:

- zakres zadań obejmujący działania inwestycyjne, modernizacyjne, oszczędnościowe i efektywnościowe, w tym wynikające z ustawy o odnawialnych źródłach energii, efektywności energetycznej i przedmiotowego PGN,
- rozwój i promocję rozproszonych kogeneracyjnych źródeł produkcji energii elektrycznej i ciepła oraz wprowadzania nowych technologii zarządzania energią z zastosowaniem inteligentnych sieci i systemów pomiarowych,
- rozwój i wsparcie nowych form organizacyjnych i prawnych energetyki obywatelskiej służącej wypełnieniu dyrektywy REDII i realizacji założeń pakietu Fit for 55.

b. Sektora pozagminnego, do którego należy:

- zastosowanie zasad zrównoważonego użytkowania energii, kierunków zmian w zakresie gospodarowania energią i zastosowanie działań naprawczych,
- działania inwestycyjne, modernizacyjne, oszczędnościowe i efektywnościowe, w tym wynikające z ustawy o odnawialnych źródłach energii, efektywności energetycznej i przedmiotowego PGN, w szczególności zwłaszcza w budynkach mieszkalnych oraz infrastrukturze wykorzystywanej przez MSP,
- rozwój transportu niskoemisyjnego,
- Poprawa efektywności gospodarki odpadami na terenie GMINY NIEPORĘT.

c. Współpracy z sąsiadującymi powiatami i gminami, do której należą:

- obszary wspólnych działań w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, zrównoważonego transportu, efektywności energetycznej i rozwoju odnawialnych źródeł energii.

Zaplanowane w PGN działania / zadania dotyczą:

- działań niskoemisyjnych;
- efektywnego wykorzystania zasobów;
- poprawy efektywności energetycznej;
- wykorzystanie OZE;
- działań wpływających na zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii;
- działań nie inwestycyjnych (promocyjnych, edukacyjnych czy informacyjnych).

Planując przyszłe obszary i metody redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce według kategorii środowiskowych, społecznych i ekonomicznych, z perspektywy GMINY NIEPORĘT należy szczególną uwagę zwrócić na możliwości wykorzystania²¹:

- **Niskoemisyjnych metod wytwarzanie energii** (np. elektrownie specjalizujące się w spalaniu biomasy, współspalanie biomasy, lądowe elektrownie wiatrowe, elektrownie słoneczne, fotowoltaika),
- **Poprawy efektywności energetycznej** (eksploatacja budynków komercyjnych: zintegrowany pakiet poprawy wydajności energetycznej nowych budynków (poprawa konstrukcji, usytuowania, izolacji), termoizolacja istniejących budynków komercyjnych (poprawa szczelności i izolacji), modernizacja systemów kontroli HVAC

²¹ Transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej w Polsce, Bank Światowy, 2011, s. 161-162.

(systemów grzewczo-wentylacyjnych), w budynkach komercyjnych (dostosowanie do stopnia wykorzystania budynku), modernizacja systemów grzewczo-wentylacyjnych (HVAC) w budynkach komercyjnych (instalacja systemów o największej wydajności).

- **Poprawy efektywności paliwowej** (transport, gospodarka odpadami, eksploatacja budynków mieszkalnych: zintegrowany pakiet poprawy wydajności energetycznej nowych budynków (poprawa konstrukcji, izolacji, instalacja systemów HVAC o wysokiej wydajności), eksploatacja budynków komercyjnych: zastosowanie urządzeń energooszczędnych, eksploatacja budynków mieszkalnych: zastosowanie urządzeń energooszczędnych).
- **Rozwój innowacyjnych rozwiązań o charakterze organizacyjno-prawnej i finansowej** (poza sferą o charakterze technologicznym i technicznym szczególnie istotną staje się konieczność rozwoju innowacyjnych rozwiązań w sferze organizacyjnej, prawnej i finansowej. Jest to szczególnie istotne z punktu widzenia wyzwań wynikających z konieczności rozwoju energetyki obywatelskiej, a w jej ramach m.in. spółdzielni energetycznych, klastrów energii, wirtualnych elektrowni, czy nowych podmiotów o charakterze produkcyjnym i usługowym).

Należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, że w realizacji celów PGN szczególnie istotne znaczenie będzie miało zaangażowanie mieszkańców. To właśnie od ich partycypacji, zaangażowania i proekologicznych postaw zależeć będzie sukces założonych celów, a w sektorach takich jak transport czy mieszkalnictwo realizacja założonych w PGN postulatów uzależniona jest w sposób absolutny.

Wdrożenie proponowanych działań istotnie wpłynie na zmniejszenie energochłonności polskiej gospodarki, a co za tym idzie zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego. Przełoży się to też na mierzalny efekt w postaci redukcji emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń w sektorze energetycznym.

Cele operacyjne i szczegółowe wraz z kierunkami działań

Cel operacyjny 1: Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w perspektywie 2030 r.		
Nr celu	Cel szczegółowy	Kierunki działań
1.1.	Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez inwestycje w sektorze budownictwa	- Budowa, modernizacja i poprawa stanu technicznego obiektów na terenie gminy w oparciu o rozwiązania ekologiczne (budownictwo energooszczędne i pasywne oraz wykorzystujące odnawialnych źródeł energii, - Termomodernizacja,
1.2.	Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez realizację zadań w transporcie	- Budowa tras (ścieżek) rowerowych, - Poprawa parametrów technicznych dróg, - Sukcesywna, planowa wymiana pojazdów wykorzystywanych w systemie transportu publicznego i służbach miejskich na niskoemisyjne, - Czyszczenie ulic na mokro, szczególnie w okresach bezopadowych, - Wprowadzenie ograniczeń prędkości na drogach o pyłującej nawierzchni, - Planowe utwardzanie dróg gruntowych, - Modernizacja dróg i parkingów – wymiana nawierzchni na nową wykonaną z materiałów i w technologii gwarantującej ograniczenie emisji pyłu podczas eksploatacji, - Stosowanie przy budowie dróg metod ograniczających emisję nieorganizowaną pyłu, - Budowa stacji zasilania w CNG lub energię elektryczną środków transportu; - Promocja elektromobilności, - Promocja i realizacja wizji zrównoważonego transportu – z uwzględnieniem transportu publicznego, indywidualnego jak również rowerowego.
1.3.	Dążenie do utrzymania niskoemisyjnego wzrostu gospodarczego i zaspokajania potrzeb społeczeństwa	- W sektorze rolnictwa: wspieranie rolnictwa oraz działań w zakresie ochrony środowiska, wspieranie rozwoju nowoczesnych gospodarstw rolnych, produkcji ekologicznej, zmiany produkcji na potrzeby sektora żywnościowego na biomasę i biogaz, wsparcie i promocja gospodarstw agroturystycznych, - W przemyśle: stosowanie energooszczędnych technologii produkcji, termomodernizacje budynków przemysłowych oraz inwestycje w odnawialne źródła energii i systemy efektywnie zarządzające energią.
1.4	Racjonalna gospodarka	- Doskonalenie selektywnej zbiórki odpadów (w tym odpadów wielkogabarytowych,

	odpadami	biodegradowalnych, niebezpiecznych), - Likwidacja dzikich składowisk, - Osiągnięcie zakładanych poziomów odzysku odpadów, - Kontrola gospodarstw domowych w zakresie właściwego gospodarowania odpadami, w celu zaniechania praktyk spalania w domowych kotłach i paleniskach odpadów lub paliw niekwalifikowanych, - Usuwanie azbestu.
1.5.	Ochrona lasów i utrzymanie lesistości GMINY NIEPORĘT przynajmniej na dotychczasowym poziomie	- Uwzględnienie pozytywnej roli lasów i zadrzewień w planach zagospodarowania przestrzennego, - Ograniczenie nierolniczego i nieleśnego przeznaczenia gruntów, - Współdziałanie z Nadleśnictwem Jabłonna i innymi sąsiednimi Gminami w celu ochrony istniejących lasów, - Prowadzenie gospodarki leśnej zgodnej z zasadami proekologicznymi.
1.6.	Poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego	- Dalsze wdrażanie systemów ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze, - Skuteczne egzekwowanie zakazu wypalania tęg, ściernisk i pól, - Doposażenie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa chemiczno-ekologicznego,
1.7.	Zarządzania ochroną środowiska naturalnego i powietrza atmosferycznego	- Współpraca międzygminna w realizacji i inwestycji proekologicznych, - Wzmocnienie jakościowe i ilościowe służb ochrony środowiska, - Organizowanie szkoleń dla pracowników wydziału ochrony środowiska, - Analiza i kontrola przestrzegania nałożonych obowiązków w zakresie ochrony i korzystania ze Środowiska.
Cel operacyjny 2: Zwiększenie efektywności energetycznej i zmniejszenie zużycia energii do 2030 roku		
2.1.	Zwiększenie efektywności energetycznej oświetlenia gminy	- Modernizacja oświetlenia ulicznego, - Stosowanie inteligentnych systemów zarządzania energią.
2.2.	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie	- Opracowanie programu inwestycji w OZE w budynkach użyteczności publicznej i programu rozwoju energetyki odnawialnej na terenie gminy, - Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii, - Termomodernizacja, - Wymiana dotychczasowych kotłów węglowych o niskiej sprawności na kotły niskoemisyjne i

		ekologiczne lub wymianę dotychczasowych kotłów węglowych na kotły gazowe lub olejowe, - Zmiana sposobu ogrzewania (zamiana paliwa stałego na paliwa ciekłe lub gazowe), - Wykonanie przyłączy sieci gazowej do poszczególnych budynków.
2.3.	Wdrożenie innowacyjnego system zamówień publicznych	- Wdrożenie w pełni funkcjonalnego systemu zielonych zamówień publicznych zwiększy oddziaływanie gminy na innych użytkowników energii poprzez pełnienie wzorcowej roli w zakresie energii i środowiska co w konsekwencji przyczyni się do zwiększenia efektywności i zmniejszenia zużycia energii w gminie.
2.4.	Ograniczenie materiałochłonności, energochłonności i odpadowości gospodarki	- Promowanie i wdrażanie najlepszych dostępnych technik (BAT) w zakresie zmniejszania materiałochłonności i odpadowości produkcji, - Rozwój proekologicznych form działalności gospodarczej, - Wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska, - Rozwój rolnictwa ekologicznego i agroturystyki.
2.5.	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	- Termomodernizacje budynków, - Stosowanie paliwa o parametrach jakościowych jak najlepiej dostosowanych do danego rodzaju/typu kotła, - Instalowanie i stosowanie urządzeń do pomiarów zużycia energii cieplnej i zaworów termostatycznych grzejnikowych, - Wymiana kotłowni węglowych na bardziej przyjazne środowisku (gazowe, olejowe).
Cel operacyjny 3: Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych do 2030 roku		
3.1.	Inwestycje sektora publicznego w odnawialne źródła energii	- Inwestycje przez GMINĘ NIEPORĘT w odnawialne źródła energii,
3.2.	Inwestycje przedsiębiorstw w odnawialne źródła energii	- Inwestycje przedsiębiorstw z GMINY NIEPORĘT w odnawialne źródła energii,
3.3.	Gospodarstwa domowe aktywnie inwestują w odnawialne źródła energii	- Inwestycje gospodarstw domowych z GMINY NIEPORĘT w odnawialne źródła energii,
3.4.	Prosument na rynku energii	- Zwiększenie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego poprzez zwiększenie roli prosumenta na lokalnym rynku

3.5.	Spółdzielnie /klastry energii	- Wspieranie rozwoju energetyki obywatelskiej na terenie GMINY NIEPORĘT
Cel operacyjny 4: Zwiększenie partycypacji społecznej i budowanie społeczeństwa obywatelskiego		
4.1.	Pobudzanie świadomości i aktywności lokalnych	- Promocja nowych wzorców konsumpcji, - Organizacja kampanii/akcji społecznych informujących o realizacji zadań ustalonych w PGN. Wspieranie imprez masowych o tematyce ekologicznej: Dzień Ziemi, Dzień Ochrony Środowiska, Sprzątanie Świata, ciągłe podejmowanie działań edukacyjnych, promocyjnych w formie publikacji, konkursów, szkoleń, imprez masowych, - Edukacja i dialog społeczny w zakresie kształtowanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców, - Kształtowanie świadomości ekologicznej w zakresie postępowania z odpadami, - Propagowanie zasad przeciwdziałania zagrożeniu pożarowemu,
4.2.	Mieszkańcy gminy i przedsiębiorcy aktywnie uczestniczą w redukcji niskiej emisji na terenie gminy	- Partycypacja mieszkańców w projektach energetycznych i środowiskowych, - Realizacja przedsięwzięć w formule partnerstwa publiczno-prywatnego: tworzenie partnerstwa publiczno prywatnego na rzecz rozwiązywania problemów ochrony środowiska, - Promocja energooszczędnych rozwiązań w budownictwie, dobre wzory, pomoc gminy w poszukiwaniu źródeł finansowania, - wspierania aktywności obywateli podejmujących działania na rzecz ochrony środowiska, p. usuwanie azbestu, - Promowanie osób i organizacji aktywnie działających na rzecz środowiska, - Budowa obiektów komercyjnych niskoenergetycznych lub/i pasywnych, - Szkolenia dla przedsiębiorców, - Budowa tanich w utrzymaniu socjalnych budynków mieszkalnych.
4.3.	Proekologiczny wizerunek gminy	- Budowa marki GMINY NIEPORĘT jako przyjaznej środowisku i promującej rozwiązania proekologiczne.

4.3. KORELACJE MIĘDZY PGN A DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Stopień korelacji między założeniami analizowanych dokumentów

PGN	POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU (PEP2040)	KRAJOWY PLAN NA RZECZ ENERGII I KLIMATU NA LATA 2021-2030	POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 2030 – STRATEGIA ROZWOJU W OBSZARZE ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ	USTAWA Z DNIA 20 LUTEGO 2015 o ODNAWIALNYCH ŹRÓDŁACH ENERGII	FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA MAZOWSZA 2021-2027	USTAWA Z DNIA 20 MAJA 2016 o EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ	STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU TRANSPORTU DO 2030
Cel operacyjny 1: Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w perspektywie 2030 r.	Bardzo silny	Bardzo silny	Silny	Bardzo silny	Bardzo silny	Średni	Średni
Cel operacyjny 2: Zwiększenie efektywności energetycznej i zmniejszenie zużycia energii do 2030 roku	Bardzo silny	Bardzo silny	Średni	Bardzo silny	Bardzo silny	Średni	Silny
Cel operacyjny 3: Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych do 2030 roku	Bardzo silny	Bardzo silny	Silny	Bardzo silny	Bardzo silny	Średni	Silny
Cel operacyjny 4: Zwiększenie partycypacji społecznej i budowanie społeczeństwa obywatelskiego	Bardzo silny	Średni	Średni	Bardzo silny	Bardzo silny	Średni	Średni

Bardzo silny	Silny	Średni	Słaby	Nie stwierdzono
--------------	-------	--------	-------	-----------------

Źródło: Opracowanie własne

Stopień korelacji między założeniami analizowanych dokumentów

PGN	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2030+	PLAN ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI MIEJSKIEJ DLA METROPOLII WARSZAWSKIEJ 2030+	STRATEGIA ROZWOJU POWIATU LEGIONOWSKIEGO NA LATA 2016-2025 wraz z aktualizacją	STRATEGIA ROZWOJU GMINY NIEPORĘT NA LATA 2022-2030
Cel operacyjny 1: Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w perspektywie 2030 r.	Silny	Bardzo silny	Silny	Bardzo silny
Cel operacyjny 2: Zwiększenie efektywności energetycznej i zmniejszenie zużycia energii do 2030 roku	Silny	Bardzo silny	Silny	Bardzo silny
Cel operacyjny 3: Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych do 2030 roku	Bardzo silny	Bardzo silny	Silny	Bardzo silny
Cel operacyjny 4: Zwiększenie partycypacji społecznej i budowanie społeczeństwa obywatelskiego	Słaby	Średni	Silny	Bardzo silny

Bardzo silny	Silny	Średni	Słaby	Nie stwierdzono
--------------	-------	--------	-------	-----------------

Źródło: Opracowanie własne

Celem analizy jest określenie zgodności planu gospodarki niskoemisyjnej GMINY NIEPORĘT z podstawowymi dokumentami strategicznymi.

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY NIEPORĘT NA LATA 2024-2030 musi funkcjonować jako jeden z wielu dokumentów strategicznych GMINY NIEPORĘT i wykraczać poza ramy ustawowe, jednakże w sposób jednoznaczny wpisując się w działania GMINY NIEPORĘT na rzecz racjonalizacji zużycia energii oraz ochrony środowiska naturalnego.

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY NIEPORĘT NA LATA 2024-2030 jest w pełni skorelowany z celami zapisanymi w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

4.4. ZADANIA

Zadania inwestycyjne związane z realizacją celów PGN [w zł] Projekty inwestycyjne:

Lp.	Wyszczególnienie	Koszt	Redukcja CO2 [Mg/rok]	Redukcja zużycia energii [MWh/rok]	Produkcja energii z OZE [MWh/rok]	Redukcja
ZADANIA OBLIGATORYJNE						
UŻYTECZNOŚĆ PUBLICZNA						
1	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Przedsięwzięcie realizowane w 2 etapach. I etap - wykonanie audytów energetycznych zgodnie z ustawą o efektywności energetycznej dla 18 budynków użyteczności publicznej Gminy Nieporęt: ☐ Gminne Przedszkole w Białobrzegach ☐ Gminne Przedszkole w Nieporęcie ☐ Gminne Przedszkole w Zegrzu Południowym ☐ Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wólce Radzyńskiej ☐ Szkoła Podstawowa w Józefowie ☐ Szkoła Podstawowa w Nieporęcie ☐ Szkoła Podstawowa w Izabelinie ☐ Szkoła Podstawowa w Stanisławowie Pierwszym ☐ Szkoła Podstawowa w Białobrzegach ☐ Gminny Ośrodek Kultury w Nieporęcie ☐ Gminny Ośrodek Kultury w Zegrzu Południowym ☐ Gminny Ośrodek Kultury w Kątach Węgierskich ☐ Gminny Ośrodek Kultury w Beniaminowie ☐ Gminny Ośrodek Kultury w Stanisławowie Drugim ☐ Gminny Zakład Komunalny w Nieporęcie ☐ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ☐ OSIR w Stanisławowie Pierwszym ☐ Urząd Gminy Nieporęt. II etap – przeprowadzenie adekwatnych termomodernizacji budynków użyteczności publicznej. Źródło: WPF, Koncepcja projektu inwestycyjnego	15 000 000,00 zł	1 000,00	1 000,00	1 000,00	Redukcja zużycia energii elektrycznej i ciepłej, redukcja zanieczyszczenia powietrza poprzez produkcję energii elektrycznej z OZE
2	Budowa instalacji OZE Do produkcji energii można wykorzystać m.in. instalacje fotowoltaiczne zbudowane na dachach budynków użyteczności publicznej. W ramach zadania planuje się kontynuowanie montażu instalacji PV na budynkach użyteczności publicznej. Przewiduje się montaż instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 0,5	2 500 000,00 zł	406,00	500,00	500,00	Redukcja zużycia energii elektrycznej, redukcja zanieczyszczenia powietrza poprzez produkcję energii elektrycznej z OZE

	MW. Rozwój infrastruktury związanej z elektro mobilnością (stacje ładowania, system informacji pasażerskiej, zakup samochodów z napędem elektrycznym) skutkować będzie zwiększeniem zużycia energii elektrycznej co jest przedmiotem szczególnie istotnym z perspektywy rosnących cen energii elektrycznej.					
	Źródło: Koncepcja projektu inwestycyjnego					
3	Ograniczanie emisji w budynkach i instalacjach znajdujących się na terenie gminy Zadanie przewiduje zmodernizowane oświetlenia i wymianę sprzętu RTV, ITC i AGD. Jego realizacja wpłynie na ograniczenie zapotrzebowania na energię elektryczną, a co za tym idzie ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Szacunki oszczędności energii oraz redukcji emisji CO2 oparto na następujących założeniach: - przeciętnie na 5m2 powierzchni budynków użyteczności publicznej przypada 1 wymieniana w roku żarówka o mocy 72W. Średnia długość użytkowania żarówki w roku wynosi 2080 godzin, - emisja CO2 pochodząca z energii elektrycznej szacowania jest według wskaźników KOBIZE. Dla szacowania kosztów zadania założono zakup nowych energooszczędnych komputerów (50 sztuk), drukarek (60 sztuk), żarówek (1500 sztuk) oraz sprzętu AGD. Modernizacji będzie podlegać łączna powierzchnia budynków o łącznej wartości 20 000 m2. Źródło: Koncepcja projektu inwestycyjnego.	500 000,00 zł	10,00	50,00		Redukcja zużycia energii elektrycznej
4	System monitorowania jakości powietrza i klimatu akustycznego w Gminie Nieporęt - ochrona środowiska naturalnego Stworzenie na terenie Gminy Nieporęt systemu monitorowania pozwoli na stałą kontrolę i monitoring jakości powietrza i klimatu akustycznego, a tym samym kontrolę i ewaluację celów PGN Źródło: WPF	33 948,00 zł (2022-2026)				
5	Zielone zamówienia publiczne / Działania komunikacyjne / Kampanie promocyjne gospodarki niskoemisyjnej	50 000,00 zł				
6	Przebudowa budynku komunalnego w Zegrzu Południowym na potrzeby obiektu kultury Źródło: WPF	280 000 zł (2025) i 500 000 zł (2026)				
7	Cyberbezpieczny samorząd w Gminie Nieporęt. Cyfrowy e- urząd w tym e-usługi, projekty systemowe, itp. Projektowanie i realizacja z uwzględnieniem warunków dostępności o których	1 000 000,00 zł				

	mowa w przepisach – art 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 t o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. Z 2020 r., poz. 1062). Działania te są ukierunkowane na realna poprawę jakości życia osób, które ze względu na swoje cechy albo okoliczności w których się znajdują muszą podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Źródło: WPF					
8	Zakup pojazdów elektrycznych na cele użytkowe UG Przewiduje się stopniową wymianę taboru należącego do UG na ekologiczny, wykorzystujący energię elektryczną. Zadanie będzie realizowane stopniowo w miarę zużywania się taboru istniejącego. Ze względu na cenę takich pojazdów, zakup będzie uzależniony od uzyskania finansowania zewnętrznego. Promowany będzie zakup pojazdów elektrycznych, ale dopuszcza się również wykorzystanie innych źródeł energii (np. gazu lub hybrydy) w przypadku gdy wykorzystanie energii elektrycznej będzie nieuzasadnione pod względem technicznym lub ekonomicznym. Z uwagi na liczbę mieszkańców nieprzekraczającą 50 tys. mieszkańców nie ma obowiązku ustawowego uwzględniania pojazdów elektrycznych we flocie użytkowanych pojazdów, co jednak nie wyklucza wprowadzenia do eksploatacji pojazdów elektrycznych na zasadzie dobrowolności.	400 000,00 zł	0,4	13		Redukcja zużycia paliwa
9	Rozbudowa infrastruktury szkolnej, przedszkolnej Projektowanie i realizacja z uwzględnieniem warunków dostępności o których mowa w przepisach – art 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 t o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. Z 2020 r., poz. 1062). Działania te są ukierunkowane na realna poprawę jakości życia osób, które ze względu na swoje cechy albo okoliczności w których się znajdują muszą podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. W obiektach przewiduje się instalację fotowoltaiczną, pompy ciepła i kolektory	8 000 000,00 zł			50	

	słoneczne. Źródło: Strategia rozwoju Gminy Nieporęt					
TRANSPORT*						
			0,000189	0,000746		Redukcja zużycia paliwa o [litry]:
10	Nieporęcka Karta Komunikacyjna - poprawa warunków komunikacji i promowania przejazdów komunikacją miejską Źródło: WPF	1 260 000,00 zł (2023-2025)				
11	Budowa dróg gminnych ** Oszczędność paliwa: 5000 pojazdów * 5 min. Średnie spalanie na godz. postoju = 2 litry, 250 dni Oszczędność paliwa = 208 333 l. Źródło: WPF, Strategia Rozwoju Gminy Nieporęt	8 000 000,00 zł	39,37	155,42		208 333
12	Zielony Parking nad Jeziorem Zegrzyńskim - rozwój obszarów funkcjonalnych wraz z ich poprawą efektywności energetycznej i ochroną środowiska naturalnego na terenie gminy Nieporęt Projekt ma na celu zagospodarowanie i zmianę sposobu użytkowania istniejącego kompleksu oraz poprawę stanu technicznego istniejącej infrastruktury. Źródło: WPF	3 900 000,00 zł (2023-2025)			50	
13	Budowa ścieżek rowerowych Źródło: WPF / strategia rozwoju	15 000 000,00 zł (2024-2030)				
14	Remont i modernizacja dróg gminnych Źródło: WPF, Strategia Rozwoju Gminy Nieporęt	20 000 000,00 zł	39,37	155,42		208 333
15	Dofinansowanie linii autobusowych "L" - zapewnienie komunikacji lokalnej na terenie gminy Oszczędność paliwa: 5000 pojazdów * 1 min. Średnie spalanie na godz. postoju = 2 litry, 250 dni Oszczędność palia = 41 666 l. Źródło: WPF	12 118 970,82 zł (2019-2025)	7,87	31,08		41 666
16	Budowa punktów / stacji ładowania samochodów elektrycznych Punkty/stacje ładowania przeznaczone do ładowania pojazdów z napędem elektrycznym, zlokalizowane w wybranych miejscach na terenie Gminy Nieporęt. W zależności od miejsca będą to stacje wiszące lub wolnostojące przystosowane do ładowania prądem AC z gniazda: typ-2 / wtyczki typ-2. W zależności od miejsca będzie to stacja jedno stanowiskowa lub dwustanowiskowa. Źródło: Strategia rozwoju Gminy Nieporęt	2 000 000,00 zł				Pozytywny wpływ na rozwój elektromobilności

17	Wdrożenie rozwiązań SMART CITY – budowa wiat, przystanków i stojaków	500 000,00 zł			2	
	Montaż autonomicznych wiat przystankowych/stojaków (5 szt.), w których zasilanie odbywa się poprzez moduły fotowoltaiczne zlokalizowane na ich dachu. Wiatę wyposażać można w następujące funkcjonalności: – punkt dostępowy do otwartej sieci WiFi, – monitoring wizyjny, – iluminacje i oświetlenie wiaty jak i terenu przyległego, – czujnik ruchu służący do sterowania oświetleniem, – zegar cyfrowy, – punkty ładowania USB i telefonów komórkowych. – ładowanie jednoślądów. Wprowadzenie udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami oraz ograniczeniami ruchowymi (m.in. odpowiednie oznakowania przystanków, komunikaty głosowe, świetlne), rozbudowa dynamicznej informacji pasażerskiej na przystankach. Ławki solarne jako element małej architektury z autonomicznym systemem ładowania urządzeń mobilnych i turystycznych podczas odpoczynku. Ławki wykonane są najczęściej z drewna, dzięki czemu stanowią naturalny element otoczenia. Preferowane umiejscowienie ławek to: – przy obiektach szkolnych. – przy obiektach turystycznych.					
	Źródło: Ankietyzacja					
18	Dofinansowanie linii kolejowej SKM - zapewnienie połączeń kolejowych na terenie gminy	7 292 791,00 zł (2019-2025)	11,81	46,63		62 500
	Oszczędność paliwa: 7500 pojazdów * 1 min. Średnie spalanie na godz. postoju = 2 litry, 250 dni. Oszczędność paliwa = 62 500 l. Źródło: WPF					
19	Dofinansowanie linii autobusowych "7" - zapewnienie komunikacji na terenie gminy	13 828 636,00 zł (2019-2025)	7,87	31,08		41 666
	Oszczędność paliwa: 5000 pojazdów * 1 min. Średnie spalanie na godz. postoju = 2 litry, 250 dni Oszczędność paliwa = 41 666 l. Źródło: WPF					
20	Wydzielenie i budowa nowych miejsc postojowych na istniejących placach dla pojazdów elektrycznych	500 000,00 zł				Pozytywny wpływ na rozwój elektromobilności

	Wytyczenie miejsc parkingowych dla pojazdów napędzanych energią elektryczną – najbardziej pożądane połączenie takie miejsca z ładowarką samochodową. Wszystkie miejsca zostaną specjalnie oznakowane - koperta z piktogramem samochodu z wtyczką do gniazdka. Planuje się budowę nowych miejsc parkingowych w miarę dostępnych środków budżetowych i dotacji zewnętrznych. Wszystkie nowe parkingi w miarę zwiększania się ilości pojazdów elektrycznych wyposażone będą w wydzielone, uprzywilejowane miejsce dla pojazdów elektrycznych. Parkingi posiadać będą również miejsce dla jednośladów. Gmina zamierza prowadzić projekty partnerskie z innymi podmiotami (parafie, sklepy, restauracje) w celu budowy parkingów wokół infrastruktury nie należącej do Gminy Nieporęt. Jest to działanie niezwykle ważne dla zachowania spójności budowanego systemu. 3 parkingi Źródło: Ankietyzacja					
OŚWIETLENIE						
21	Modernizacja linii oświetlenia ulicznego w gminie Wprowadzenie bezpiecznego ruchu rowerowego i innych jednośladów nie jest możliwe bez prawidłowego oświetlenia tych ciągów. Podstawowe cele uzupełnienia oświetlenia ulicznego o nowe punkty to: – zwiększenie bezpieczeństwa ruchu kołowego i przechodniów na drogach – szczególnie przejść dla pieszych, – poprawa jego jakości i standardu, – poprawa wizerunku zewnętrznego Gminy Nieporęt. Nowe punkty oświetleniowe muszą spełniać wymogi natężenia oświetlenia oraz ich źródłami muszą być energooszczędne LEDowe źródła oświetlenia. Nowe punkty oświetlenia jako solarne latarnie uliczne LED działają bez zasilania sieciowego. Całkowicie opierają się na energii słonecznej, co jest nieograniczone, bezpieczne i przyjazne dla środowiska. Solarne oświetlenie uliczne to system, który składa się głównie z panelu fotowoltaicznego, źródła światła LED, kontrolera i akumulatora. Źródło: WPF / Projekt inwentaryzacji oświetlenia	2 065 485,06 zł (2019-2024) 2 000 000,00 zł (2025-2027)	32,48	40,00		Redukcja zużycia energii elektrycznej
ZADANIA FAKULTATYWNE						
MIESZKALNICTWO						
22	Modernizacja gminnych budynków mieszkalnych - poprawa warunków mieszkaniowych mieszkańców gminy Termomodernizacja budynków mieszkalnych wraz z zastosowaniem instalacji OZE Źródło: WPF	454 419,45 zł (2019-2026)				

23	Termomodernizacja indywidualnych budynków mieszkalnych	8 000 000,00 zł	730,0	2 000,00	100,00	Redukcja zużycia gazu (30%) węgla (30%) i energii elektrycznej (20%) inne (20%)
	Termomodernizacja budynków mieszkalnych					
	Instalacja pomp ciepła, kolektorów słonecznych					
	Źródło: Ankietyzacja / zadania zgłoszone przez mieszkańców					
24	Wymiana źródeł ciepła z konwencjonalnych na OZE w budynkach mieszkalnych na terenie Gminy Nieporęt	6 000 000,00 zł	506,50	500,00	500,00	Redukcja zużycia energii elektrycznej (50%) i węgla (30%), inne 20%)
	Systemy inteligentnego zarządzania energią					
	pompy ciepła, PV					
	wymiana pieców					
	kolektory słoneczne i pompy ciepła do cwu					
	Źródło: Ankietyzacja / zadania zgłoszone przez mieszkańców					
25	Produkcja energii elektrycznej w instalacjach prosumenckich	5 000 000,00 zł	812,00	1 000,00	1 000,00	Redukcja zużycia energii elektrycznej
	Instalacje fotowoltaiczne = 100*10kWp					
	Źródło: Ankietyzacja / zadania zgłoszone przez mieszkańców					
PRZEDSIĘBIORSTWA / ROLNICY						
26	Produkcja energii elektrycznej w instalacjach prosumenckich	5 000 000,00 zł	812,00	1 000,00	1 000,00	Redukcja zużycia energii elektrycznej
	Instalacje fotowoltaiczne= 50*40kWp + inne mikro-instalacje					
	Źródło: Ankietyzacja / zadania zgłoszone przez MŚP					
27	Termomodernizacja budynków przedsiębiorstw prywatnych i gospodarstw rolnych	5 000 000,00 zł	100,50	500,00	50,00	Redukcja zużycia gazu
	Termomodernizacja budynków przedsiębiorstw i gospodarstw rolnych					
	Źródło: Ankietyzacja / zadania zgłoszone przez MŚP					
28	Powołanie spółdzielni energetycznej	15 000 000,00 zł	2 500,00	3 000,00	3 000,00	Redukcja zanieczyszczenia powietrza poprzez produkcję energii elektrycznej z OZE
	Spółdzielnia energetyczna będzie zaspokajała potrzeby energetyczne członków spółdzielni - rolników, przedsiębiorców i mieszkańców. Technologia OZE wykorzystana w SE - PV. Szacunkowa moc instalacji 4 MWp.					
	Źródło: Ankietyzacja / zadania zgłoszone przez przedsiębiorców					
Razem:		161 234 250,33 zł.	7 016,17 [Mg/rok]	10 022,63 [MWh/rok]	6 352,00 [MWh/rok]	

* na podstawie zużycia paliwa w transporcie, oszacowano że przeciętne emisja CO₂ na 1 litr dla samochodów osobowych = 0,000189 [Mg/rok] zużycie energii = 0,000746 [MWh/rok]

** W przyszłości, w przypadku rozważania działań obejmujących rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 632, która sąsiaduje bezpośrednio z obszarem Natura 2000 Łęgi Czarnej Strugi PLH140009, należy wziąć pod uwagę możliwość wystąpienia negatywnego oddziaływania na ten obszar.

CEL OPERACYJNY 1: OGRANICZENIE EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH W PERSPEKTYWIE 2030 R. (CEL REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH DO ROKU 2030):

- W GMINIE NIEPORĘT w wyniku wdrożenia działań i inwestycji zapisanych w PGN powinno dojść do obniżenia poziomu emisji dwutlenku węgla o co najmniej 11,16% w stosunku do roku 2022 i o 11,46% do roku bazowego 2013.

CEL OPERACYJNY 2: ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I ZMNIJSZENIE ZUŻYCIA ENERGII DO 2030 R.

- Dla GMINY NIEPORĘT wyznacza się wskaźnik redukcji zużycia energii finalnej do roku 2030, w stosunku do roku 2022 o 4,53%, a w stosunku do roku bazowego (2013) o 4,80%.

CEL OPERACYJNY 3: ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH DO 2030 R.

- W zakresie zwiększenia do roku 2030 udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, wyznacza się wskaźnik wzrostu udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych do 12,28%.

CEL OPERACYJNY 4: ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I BUDOWANIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

- Zakłada się, że w min. 100 gospodarstwach domowych zostaną przeprowadzone inwestycje związane z wymianą źródeł ciepła bądź montażem instalacji wykorzystującej odnawialne źródła energii.

Wartość planowanych inwestycji niskoemisyjnych na lata 2024-2030: 161 234 250,33 zł.

4.5. PLAN FINANSOWY ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ

Warunkiem sprawnej realizacji każdego przedsięwzięcia związanego z redukcją niskiej emisji wymaga zaplanowania środków finansowych niezbędnych na ich realizację. Ma to szczególne znaczenie w przypadku wdrażania PGN ponieważ zakłada on działania odnoszące się bądź realizowane przez gminę, bądź przy współpracy przedsiębiorstw lub indywidualnych gospodarstw domowych..

Podstawowe źródła finansowania PGN:

- środki własne gminy,
- środki wnioskodawcy,
- środki zabezpieczone w Planach krajowych i europejskich,
- środki komercyjne.

Należy pamiętać iż działania uruchamiane w ramach PGN mogą zakładać przedsięwzięcia zarówno objęte warunkami pomocy publicznej jak i nie związane z nią.

4.6. INTERESARIUSZE ORAZ ZASADY WDRAŻANIA PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ

Zgodnie z dobrymi praktykami realizacji SEAP (jako wzorcowego dokumentu przyjętego dla tego opracowania) niezwykle ważne jest powołanie w strukturach urzędu stanowiska pracy (lub przypisanie do zakresu czynności istniejącego stanowiska pracy zadań).

Z uwagi na możliwości organizacyjno-finansowe GMINY NIEPORĘT podjęto decyzję o przypisaniu zakresu czynności związanych z wdrażaniem, kontrolą i oceną PGN do już istniejącego stanowiska pracy.

Miano przy tym na uwadze, aby osoba sprawująca te funkcje (koordynator PGN) miała możliwość bezpośredniego wpływu na podejmowane decyzje w urzędzie by dopilnować, aby cele i kierunki PGN były uwzględnione w:

- zapisach prawa lokalnego,
- dokumentach strategicznych i planistycznych,
- wewnętrznych instrukcjach i regulacjach.

Sugerowany zakres kompetencji i zadań koordynatora wykonawczego Planu to koordynacja wdrażania PGN w GMINIE NIEPORĘT, a w szczególności:

- przygotowanie analiz o stanie energetycznym gminy i podejmowanych działaniach ukierunkowanych na redukcję emisji zanieczyszczeń,
- identyfikacja potrzeb pozyskania zewnętrznego wsparcia na realizację inwestycji ograniczających emisję zanieczyszczeń, podnoszących efektywność energetyczną i budujących świadomość społeczną w zakresie tej tematyki,
- inicjowanie udziału w unijnych i międzynarodowych Planach i projektach z zakresu ochrony powietrza i efektywnego wykorzystania energii oraz prowadzenie tych projektów,

- przygotowanie planów termomodernizacyjnych dla obiektów gminnych i współpraca w tym zakresie z jednostkami organizacyjnymi gminy,
- doradztwo energetyczne w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych,
- prowadzenie punktu informacyjnego dla mieszkańców i podmiotów na temat rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej i OZE.

Za organizację prac w ewaluacyjnych i kontrolnych odpowiedzialny będzie Dział Zamówień Publicznych i Funduszy Zewnętrznych, który będzie jednocześnie pełnił rolę koordynatora PGN.

Niezwykle ważne jest aby decyzje w ramach PGN były podejmowane przy pełnej partycypacji społecznej i wypracowywane przy udziale wszystkich interesariuszy. Dlatego też, celem jest uzupełnienie struktury wdrażania strategicznego PGN przez powołanie **ZESPOŁU INTERESARIUSZY**, w skład którego wejdą zarówno osoby zaangażowane w realizację PGN jak i osoby zainteresowane wynikami jego realizacji czy też te, których działania PGN będą w jakimś stopniu ograniczać.

Głównym celem działania takiego zespołu powinno być zgłaszanie postulatów w sprawie realizacji PGN i planowanie szczegółowych działań wykonawczych.

Opis interesariuszy PGN

Dwie główne grupy interesariuszy to: interesariusze zewnętrzni oraz interesariusze wewnętrzni.

Interesariusze zewnętrzni PGN dla GMINY NIEPORĘT:

- sołtysi,
- mieszkańcy gminy,
- przedsiębiorstwa funkcjonujące na terenie gminy,
- organizacje i instytucje niezależne od gminy a zlokalizowane na jego terenie,

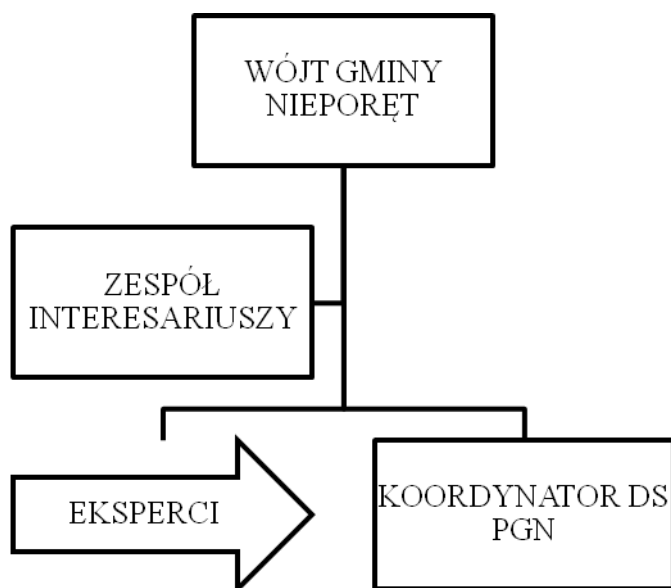
Interesariusze wewnętrzni, wśród których można wymienić:

- Rada Gminy,
- pracownicy Urzędu Gminy,
- pracownicy jednostek gminnych.

Komunikacja z interesariuszami powinna się opierać na następujących formach:

- Spotkania zespołu interesariuszy,
- Strona internetowa Urzędu GMINY NIEPORĘT,
- Informacje podawane na posiedzeniach Rady GMINY NIEPORĘT, spotkaniach z sołtysami i mieszkańcami, spotkaniach wiejskich,
- Materiały prasowe,
- Spotkania tematyczne informacyjne,
- Ankiety satysfakcji.

System wdrażania PGN w GMINIE NIEPORĘT

4.7. PRZYGOTOWANIE KONIECZNYCH DOKUMENTÓW ORAZ NARZĘDZI SYSTEMOWYCH PRZEZNACZONYCH DO PROCESU REALIZACJI PGN W GMINIE NIEPORĘT

W celu prawidłowej realizacji PGN niezbędne będzie podjęcie działań w zakresie:

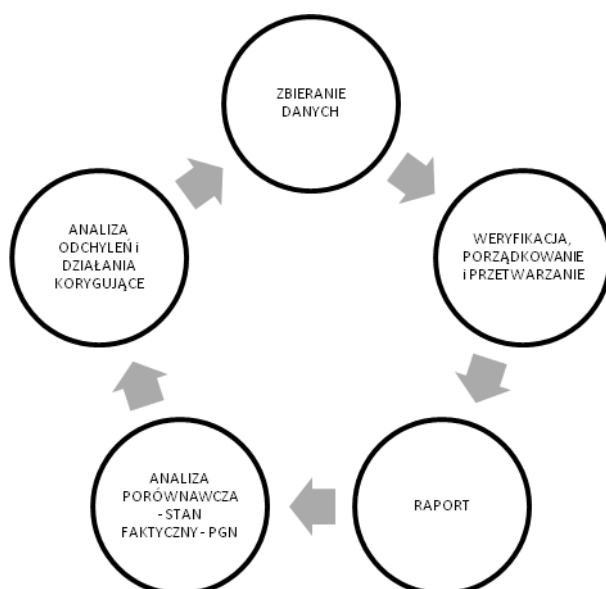
- przyjęcie dokumentu przez Radę Gminy;
- w prowadzenie działań finansowych do wieloletniego prognozy finansowej;
- uruchomienie systemu monitoringu;
- pozyskanie środków finansowych;
- uruchomienie działań promocyjnych i informacyjnych;
- aktualizacja PGN.

5. MONITOROWANIE I KONTROLA

W celu oceny skuteczności wdrożenia PGN niezbędne jest zaplanowanie odpowiedniej koncepcji jego ewaluacji. Systematyczne i konsekwentne monitorowanie postępów wynikających z działań wdrożeniowych stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych działań korygujących lub aktualizujących zaproponowane rozwiązania. Ponadto daje również możliwość całościowej oceny planu.

Ocena realizacji Planu polegać będzie przede wszystkim na systematycznej, obserwacji postępów we wdrażaniu.

Układ działań systemu monitoringu dla GMINY NIEPORĘT

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Mając na uwadze powyższe, dobór wskaźników monitoringu i ewaluacji został dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- wewnętrzne odnoszące się do poszukiwania wskaźników monitoringu i ewaluacji, które w sposób syntetyczny, a zarazem całościowy opisują stopień realizacji poszczególnych priorytetów i celów,
- zewnętrzne odnoszące się do wykorzystania w procesie monitoringu popularnych wskaźników ewaluacji proponowanych przez Wytyczne SEAP.

System monitorowania PGN odnosi się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia dokumentu. Działania te obejmują:

- roczne raporty – odnoszące się do postępów prac oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny okresowej przy wykorzystaniu zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami PGN, bazujący na wartościach zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Postuluje się wykorzystanie elektronicznych form gromadzenia i przetwarzania danych.

Powyższy system wymaga gromadzenia oraz analizy danych. Odpowiedzialność za prowadzenie procesu monitoringu będzie spoczywała na koordynatorze wykonawczym. Gmina może rozważyć także zlecenie usługi monitoringu do instytucji bądź podmiotu zewnętrznego. Ważnym czynnikiem decydującym o skuteczności monitoringu jest jego uporządkowanie i powtarzalność, zarówno w terminach jak i zakresach pozyskiwanych informacji.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w PGN, a także wieloaspektowość efektów, istotnym elementem monitoringu i ewaluacji będzie badanie stopnia realizacji poszczególnych celów (wskaźników realizacji produktu i rezultatu) oraz monitorowanie postępów w wprowadzaniu gospodarki niskoemisyjnej w GMINIE NIEPORĘT. Zakłada się, że badania winny odbywać się w latach 2027 i 2030.

CEL STRATEGICZNY:		
Wyszczególnienie	Wz 2013	Wz 2022
Poziom redukcji emisji CO₂ do 2030 r.	11,46%	11,16%
Poziom redukcji zużycia energii finalnej do 2030 r.	4,80%	4,53%
Poziom udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w 2030		12,28%

CEL OPERACYJNY 1: (CEL REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH DO ROKU 2030)		
Wyszczególnienie		Wz 2022
Wskaźniki produktu	Liczba projektów (inwestycyjnych/miękkich) zrealizowanych w ramach „Planu gospodarki niskoemisyjnej”	28
Wskaźniki rezultatu	Redukcja emisji CO ₂	7 016,17 MgCO₂/rok

CEL OPERACYJNY 2: (CEL REDUKCJI ZUŻYCIA ENERGII FINALNEJ DO ROKU 2030)		
Wyszczególnienie		Wz 2022
Wskaźniki produktu	Liczba projektów (inwestycyjnych/miękkich) zrealizowanych w ramach „Planu gospodarki niskoemisyjnej”	28
Wskaźniki rezultatu	Redukcja zużycia energii finalnej	10 022,63 MWh/rok

CEL OPERACYJNY 3: ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH DO 2030 R. (CEL ZWIEKSZENIA UDZIAŁU OZE)

Wyszczególnienie		Wz 2022
Wskaźniki produktu	Liczba projektów (inwestycyjnych/miękkich) zrealizowanych w ramach „Planu gospodarki niskoemisyjnej”	28
Wskaźniki rezultatu	Zwiększenie udziału OZE	12,28%

CEL OPERACYJNY 4: ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I BUDOWANIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

Wyszczególnienie		Wz 2022
Wskaźniki produktu	Liczba projektów (inwestycyjnych/miękkich) zrealizowanych w ramach „Planu gospodarki niskoemisyjnej”	28
	Wartość poniesionych nakładów inwestycyjnych	161 234 250,33 zł
Wskaźniki rezultatu	Liczba gospodarstw domowych, w których zostały przeprowadzone inwestycje związane z wymianą źródeł ciepła bądź montażem instalacji wykorzystującej odnawialne źródła energii.	100

Wskaźniki monitorujące postępu w wdrażanie gospodarki niskoemisyjnej w GMINIE NIEPORĘT

Dział	Wskaźniki	Źródło danych	Pozytywny trend
Budynki	Procent gospodarstw domowych w klasie energetycznej A/B/C	Urząd Gminy	↑
	Całkowite zużycie energii w budynkach publicznych	Urząd Gminy	↓
	Całkowita powierzchnia zainstalowanych kolektorów słonecznych	Urząd Gminy	↑
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji po roku 2020	Urząd Gminy	↑
	Powierzchnia budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji po 2020 w m ²	Urząd Gminy	↑
Transport	Długość ścieżek rowerowych w km	Urząd Gminy	↑

	Długość ciągów pieszych w km / łączna długość dróg i ulic w gminie w km	Urząd Gminy	↑
	Ilość paliw i biopaliw sprzedanych na wybranych, reprezentatywnych stacjach benzynowych, w tonach	Wybrane stacje benzynowe zlokalizowane na terenie gminy	↓
Zaangażowanie przedsiębiorstw	Liczba przedsiębiorstw które uzyskały dofinansowanie w ramach funkcjonowania WFOŚiGW w Warszawie na działania związane z ograniczeniem zużycia energii, emisji, oraz wykorzystaniem OZE po roku 2020	WFOŚiGW w Warszawie	↑
	Kwota zadań inwestycyjnych które uzyskały dofinansowanie w ramach funkcjonowania WFOŚiGW w Warszawie na działania związane z ograniczeniem zużycia energii, emisji, oraz wykorzystaniem OZE po roku 2020	WFOŚiGW w Warszawie	↑
	Liczba przedsiębiorstw świadczących usługi związane z energią i efektywnością energetyczną, firmy działające na rynku energii odnawialnej.		↑
	Wielkość zatrudnienia w przedsiębiorstwach świadczących usługi związane z energią i efektywnością energetyczną, firmy działające na rynku energii odnawialnej.		↑
	Liczba przedsiębiorstw które uzyskały dofinansowanie na działania związane z ograniczeniem zużycia energii, emisji, oraz wykorzystaniem OZE po roku 2020	MJWPU	↑
	Kwota zadań inwestycyjnych które uzyskały na działania	MJWPU	↑

	związane z ograniczeniem zużycia energii, emisji, oraz wykorzystaniem OZE po roku 2020		
Zaangażowanie mieszkańców	Liczba mieszkańców uczestniczących w różnego rodzaju wydarzeniach poświęconych efektywności energetycznej/wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii	Urząd Gminy	↑
	Liczba mieszkańców partycypujących w różnego rodzaju projektach inwestycyjnych z zakresu efektywności energetycznej/wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii	Urząd Gminy	↑
Odnawialne źródła energii	Całkowita powierzchnia zainstalowanych paneli fotowoltaicznych (w m ²)	Administratorzy obiektów, funkcjonujący obecnie monitoring zużycia i kosztów nośników energii, przedsiębiorstwa energetyczne	↑
	Ilość wykorzystywanej energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w miejskich budynkach użyteczności publicznej (MWh/rok)	Urząd Gminy	↑
Oświetlenie	Roczne zużycie energii elektrycznej przez system oświetlenia miejskiego (MWh/rok)	Urząd Gminy	↓
	Wskaźnik rocznego zużycia energii elektrycznej przez system oświetlenia miejskiego w odniesieniu do liczby punktów oświetleniowych (MWh/punkt/rok)	Urząd Gminy	↓

6. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Inwestycje uwzględnione w PLANIE GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY NIEPORĘT – AKTUALIZACJA NA LATA 2024-2030 charakteryzują się dużym stopniem ogólności. Plan w głównej mierze wyznacza kierunki działań jakie należy realizować w poszczególnych obszarach interwencji w celu poprawy stanu wybranych komponentów środowiska, bez określania szczegółowych rozwiązań (ram) lokalizacyjnych i technologicznych dla konkretnych zadań.

Realizacja postanowień planu nie będzie wywierać oddziaływania na przestrzenne formy ochrony, w tym obszary Natura 2000. Uznaje się, że skala i rodzaj oddziaływania na środowisko realizacji ustaleń planu nie zagraża jakości środowiska na terenach objętych ochroną. Planowane zagospodarowanie, ze względu na oddalenie od granic terenów chronionych, nie będzie wywierać negatywnego wpływu na warunki występowania siedlisk i gatunków zwierząt

Zadania inwestycyjne planowane w ramach PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY NIEPORĘT – AKTUALIZACJA NA LATA 2024-2030 realizowane będą głównie na obszarach zurbanizowanych lub w obrębie samych obiektów budowlanych (w istniejących obiektach, ciągach komunikacyjnych, na terenach zagospodarowanych i przekształconych) i nie powinny mieć negatywnego wpływu na bioróżnorodność środowiska i cenne siedliska przyrodnicze (nie będą powstawały nowe obszary zurbanizowane powodujące defragmentację siedlisk przyrodniczych i osłabiające integralność przyrodniczą gminy). W ramach projektu programu nie zakłada się realizacji inwestycji mogących oddziaływać negatywnie na istniejące na terenie gminy formy ochrony przyrody.

Należy mieć także na względzie, że jest to dokument o charakterze strategicznym, który nie przesądza o realizacji wskazanych inwestycji oraz technologii stosowanej w trakcie realizacji inwestycji, a potem ich funkcjonowaniu. Działania inwestycyjne, stanowiące przedsięwzięcia mogące oddziaływać na środowisko, będą musiały przechodzić odrębne postępowania dotyczące oceny oddziaływania na środowisko.

Dodatkowo wyznaczone zadania nie są sprzeczne z aktami prawnymi dotyczącymi form ochrony przyrody. W szczególności w PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY NIEPORĘT – AKTUALIZACJA NA LATA 2024-2030 nie wyznacza do realizacji zadań, które zostały uznane za zakazane w stosunku do istniejących na terenie gminy obszarów i obiektów chronionych.

Program nie zakłada do realizacji żadnych inwestycji, których głównym celem nie jest wpływ na poprawę stanu środowiska na terenie gminy, a które mogą pogorszyć jego stan (m.in. brak planowanych inwestycji z zakresu budowy obiektów i budynków przemysłowych, rolno-hodowlanych, usługowych czy mieszkaniowych). Zaznaczyć należy również, iż zadania z zakresu rozbudowy dróg oraz pozostałej infrastruktury sieciowej, które potencjalnie mogą negatywnie oddziaływać na środowisko (jedynie w fazie realizacji) należą do inwestycji celu publicznego. Istotnym jest również, iż z uwagi na ogólny sposób formułowania ustaleń dotyczących planowanych kierunków działań, bez wskazania ich zakresu, szczegółowej lokalizacji, w tym położenia względem cennych obiektów przyrodniczych, należy stwierdzić, iż w analizowanym dokumencie brak jest danych, które wskazywałyby, że realizacja jego ustaleń spowoduje znaczące oddziaływanie na obiekty chronione.

Mając na uwadze, iż w granicach GMINY NIEPORĘT znajdują się:

- rezerваты przyrody: Łęgi Czarnej Strugi, Wieliszewskie Łęgi oraz Puszcza Słupecka dla których obowiązują przepisy art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody,
- obszar NATURA 2000 Łęgi Czarnej Strugi PLH140009 dla którego obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 29 września 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Łęgi Czarnej Strugi,
- Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Mazowieckiego dnia 13 lutego 2007 r. w sprawie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (WOCHK),
- pomniki przyrody, dla których obowiązują przepisy art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody oraz
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, odbywająca się niezależnie od miejsc ich bytowania, dla której obowiązują przepisy art. 51, art. 52 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody

każdorazowo należy rozpatrzyć wpływ planowanych inwestycji na środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem, iż:

- Zgodnie z Art. 15. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody, w parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody zabrania się: budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody; chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodościowych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu; polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody; pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów; użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody; zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody; pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu; niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów; palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony; stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów; zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych; ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne

dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, 858, 1089 i 1165) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego; zakłócania ciszy; używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu; biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; prowadzenia badań naukowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska; wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska; wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych; organizacji imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

- Zgodnie z Art. 45. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody, w stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego mogą być wprowadzone następujące zakazy: niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu lub obszaru; wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych; uszkodzania i zanieczyszczania gleby; dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej; likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych; wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych; zmiany sposobu użytkowania ziemi; wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu; umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką; zbioru, niszczenia, uszkodzania roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych; umieszczania tablic reklamowych.
- Zgodnie z Art. 51. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody w stosunku do dziko występujących roślin lub grzybów gatunków objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy: umyślnego niszczenia; umyślnego zrywania lub uszkodzania; niszczenia ich siedlisk lub ostoi; dokonywania zmian stosunków wodnych, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej lub niszczenia gleby w ostojach; hodowli; pozyskiwania lub zbioru; przetrzymywania lub

posiadania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków; wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego. W stosunku do innych niż dziko występujących roślin lub grzybów gatunków objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy: hodowli; przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków; wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

- Zgodnie z Art. 52. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody w stosunku do dziko występujących zwierząt gatunków objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy: umyślnego zabijania; umyślnego okaleczania lub chwytania; umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych lub form rozwojowych; transportu; chowu lub hodowli; zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania, posiadania lub preparowania okazów gatunków; niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania; niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień; umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu w celu sprzedaży okazów gatunków; wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego płoszenia lub niepokojenia; umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących; fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie; umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego. W stosunku do innych niż dziko występujących zwierząt gatunków objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy: umyślnego zabijania; umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych lub form rozwojowych; transportu; chowu lub hodowli; przetrzymywania, posiadania lub preparowania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu w celu sprzedaży okazów gatunków; wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

Mając powyższe na uwadze, każde ewentualne działania inwestycyjne, stanowiące przedsięwzięcia mogące oddziaływać na środowisko, będą musiały przechodzić odrębne postępowania dotyczące oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z obowiązującymi regulacjami i procedurami.